

EVANGÉLIKUS Élet

Jakab Ádám
– Istennel
a maratoni távon

Őszintén az iskolai
zaklatásokról

Erdőtűz
a sarkkörön

LUTHER II.

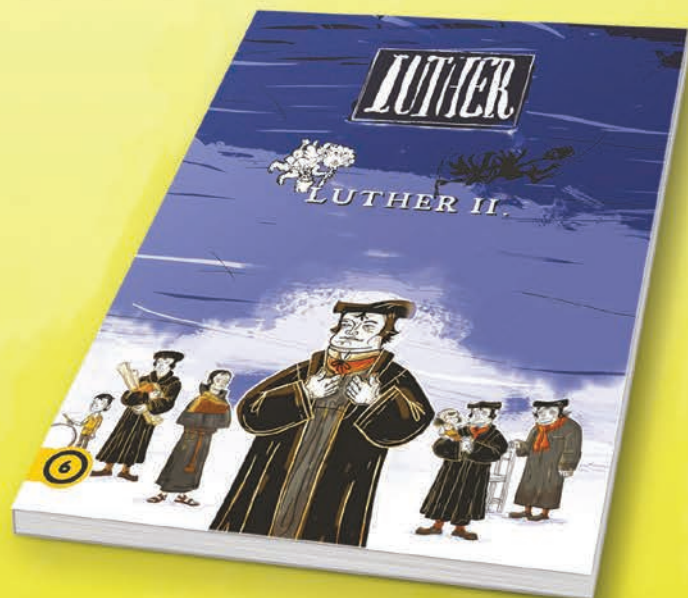
SZÍNES MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM

Játékidő: 5×13 perc

Képarány: 16:9 | LKF 002

136 × 190 mm | DVD-tokban

ISBN 599-954-9909-00-2

6. Kenyértörés

7. A lelkiösmeret szava

8. A wartburgi vár titka

9. Vér, vér, vér

10. Szerelem és halál

A LUTHER ÉLETÉT FELDOLGOZÓ

10 részes rajzfilmsorozat **MÁSODIK 5 EPIZÓDJA**

Richly Zsolt rendezésében,

Lackfi János forgatókönyve alapján

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakai átvirradó szerzetes. Luther, a lángoló szavú igehirdető. Luther, a tisztos családfeje, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembesülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórásra és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját. | **Fabiny Tamás püspök**

A Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat 6–10. részét tartalmazó

DVD 2500 Ft-ért megvásárolható a Luther Kiadó webáruházában.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Változásban

Véget érő szabadságolások, munkaévkedző lelkesítő konferenciák, tanévkezdés az iskolákban – erről szól legtöbbszörünknek a szeptember eleje, amely igen sok témát hozott olvasóink számára.

Felelevenítünk régmúlt időket, elgondolkodtató és jóleső emlékeket Győri András Timótheus jóvoltából, de érdeklődő szemmel figyelünk a jelenre, a napjainkat meghatározó vagy épp felkavaró jelenségekre, történésekre. Ilyen most a társadalmi nemekről szóló, élénk közéleti érdeklődést generáló gendervita, amely a sokak által megkérdőjelezett tudományággal, kutatási területtel foglalkozik. Evangélikus felekezeti egyetemi oktatókat kérdeztünk a témáról, hogy segítsék a tisztánlátást.

A jóval fiatalabbakat – és az értük aggódókat – érinti a *bullying*, az internetes megfélemlítés, pszichoterror, amely világszerte sajnos már az evangélikus iskolákba is begyűrűzött. Riportunkban lelkészek, hittantanárok, pedagógusok segítségével annak járunk utána, hogy mit tehetünk gyerekeink védelmében családtagként, tanárként.

A gyerekekkel való foglalkozás iskolán kívüli részében igen fontos szerepet töltenek be a nagyszülők, de most különösképp a nagyapákra fókuszálunk. Hiszen az unoka-nagyapa hatás kétirányú, mert a nagyapák is sokat tanulhatnak az unokáktól. Két írásunkban is

arra hívjuk fel a figyelmet, hogy a nyugdíjkorhatár elérésével egy új élet kezdődhet, amely fejlődést és sok örömet tartogathat.

Az aktualitások sora a hírek, beszámolók mellett személyes hangvételi írásokkal is kiegészül, például Mesterházy Balázs lelkész helyzetjelentésével, aki jelenleg családjával Indiában él, így első kézből számol be nekünk a keralai áradásokról és a katasztrófa hátteréről. Ám Európa lakói is bőrükön érzik a klímaváltozást, és a problémát most már nem lehet rémhírként, álhírként leseperni az asztalról. A globális felmelegedés, a környezetszennyezés hatásairól olvashatunk tartalmas beszámolót, amelyben a már nem megállítható folyamat lassításának lehetőségeiről is adunk tájékoztatást.

És hogy a változás, a tenni akarás mennyire rajtunk áll, arra nem is lehetne jobb példánk, mint Jakab Ádám. A fiatal evangélikus egyetemista nagy vállalkozásra készül: a következő időszakban három félmaratonot is lefut majd, de nem a saját örömeire és erejének fitogtatására, hanem jótékony céllal, s ebben akár mi is segíthetünk neki. Hogy hogyan, az kiderül Stifner-Kóháti Dorottya interjújából.

Szeptember a nyárból az ősze fordulás hónapja, s ahogy erre cikkeink is mutatnak: lehetőség az újra, a változásra. Jó lenne élni ezzel a lehetőséggel.

■ KÉZDI BEÁTA

Amikor a nagya az unokákkal fejlődik

Fitt marad, aki unokázik – szól a tudományos megállapítás. Nagyszülőként már nem állunk az idő és a gyermeknevelés kényszere alatt, jobban is élvezzük az unokákkal töltött pillanatokat. Azonban

a nyugdíjba vonulást sok férfi veszteségként éli meg. Mi most azt mutatjuk meg, hogy a nyugdíjba vonult férfiak számára még egyszer valami egészen új veheti kezdetét.

20. oldal

Társadalmi nemek és a hit

Amióta híre ment, hogy a kormány törvényi úton megszüntetné a társadalmi nemek tanulmánya elnevezésű mesterszakot az állami finanszírozású egyetemi képzésben, parázs vita alakult ki a keresztény kö-

zösségekben is arról, hogy pontosan mi ez a tudomány, beszélhetünk-e tudományról. Lapunk annak járt utána, hogy keresztényekként hogyan viszonyuljunk a témához.

32. oldal

Őszintén az iskolai zaklatásokról

A társadalomban egyre erősödő agresszió felettébb próbára teszi az oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok cselekvőképességét és konfliktuskezelési módszereit, de a szülőknek is újfajta kihívásokkal kell szembenézniük. A zaklatások eddig ismert formái a virtuális világ megjelenésével kiegészültek egy kevésbé felügyelhető, sokkal átláthatatlanabb térrel, amelynek sajátos szabályai folyamatosan alakulnak, és a felnőttek számára sokszor érthetetlenek. Ezt a témakört próbáltuk meg körbejárni lelkészekkel és pedagógusokkal, egyúttal megoldásokat is keresve a problémák megelőzésére, kezelésére.

29. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Pintér Miklós nyugalmazott gyógyszerészegédeszköz-készítő, korábbi felügyelő, Pilis.

A vallást gyermekkoromban a szüleim és nagyszüleim által ismertem meg. Ez az idők folyamán tovább érlelődött, hitté formálódott bennem. Minél inkább a gyülekezetben éltem az életemet, annál jobban tudtam mélyebben, lelkileg is Krisztus felé fordulni és bízni az ő segítő és mindig utat mutató erejében. A hit élteti az embert! Mi valójában nem a saját erőnkől, hanem Krisztus hitéből és példájából merítkezünk. Azért fontos, hogy az ember higgyen az Úrban, mert Isten ezáltal tud nap mint nap megerősíteni, segíteni minket. Az úrvacsorával élés is ehhez a lelki támaszhoz tartozik. Ilyenkor az ember feltöltődik, megtisztul, egyúttal tudja, hogy Jézus miértünk jött a földre, értem és értem is a keresztfára ment, hogy áldozata által a mi életünket segítse. A gyülekezet közössége számomra régen és most is nagyon sokat jelent. Igyekszem a gyülekezetben minél több időt eltölteni. Mi itt egy nagy család vagyunk, együtt élünk, együtt lélegzünk.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Magyarország iraki leánya

Közel kétfélmillió eurós magyar adományból újjítottak fel Irakban egy Iszlám Állam által lerombolt keresztény települést. A helybeliek köszönetük jeléül átkeresztelték városukat: úgy nevezik, Tell-Aszkuf – Magyarország leánya –, számolt be az MTI a *Magyar Idők* napilapra hivatkozva augusztus 27-én.

A lap kérdésére Azbej Tristan, a Miniszterelnökség üldözött keresztények

megsegítéséért felelős helyettes államtitkára elmondta: azok a politikai és egyházi szereplők, akik Európában nem közönyösek az üldözött keresztények sorsa iránt, elismerik a Magyarország által indított programot, amelyben a kormány az átláthatatlan nemzetközi szervezetek vagy más köztes szereplők helyett közvetlenül a fenyegetett közösségekhez juttatja el a támogatást.

Könyvtárnyitás az Üllői úton. Örömmel adjuk hírül, hogy szeptember 17-én, hétfőn megnyílik az Evangélikus Országos Gyűjtemény közös olvasóterme, és az Evangélikus Országos Könyvtár újra fogadja olvasóit. Nyitvatartás: hétfő: 13–18 óra; keddtől csütörtökig: 9–16 óra; péntek: 9–13 óra. Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24., I. emelet. (Megközelítés a Szentkirályi u. 51. alatti portán keresztül.)

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Áldunk és magasztalunk téged gondoskodó szeretetedért. Nap mint nap élhetünk ajándékaid sokaságával. Ételt, italt, ruhát, házat adsz. Tőled van egészségünk, munkánk, munkaerőnk, családjaink és barátaink. Ne engedd, hogy mindezt természetesnek vegyük, mint ami nekünk „jár”. Adj nekünk hálás szívet, amiért a te tenyeredben élhetünk.

Óvj meg minket a ma oly divatos kesergéstől, hőzöngéstől, panaszkodástól. Adj meglegedettséget. Ugyanakkor óvj meg attól is, hogy csupán magunkkal törődő, befelé forduló életet éljünk. Adj érzékenységet, hogy észrevegyük azokat, akiket utunkba küldesz, akiken segítenünk kell. Szavakkal, bajaik átérzésével, akár fizikai segítséggel vagy anyagiakkal. Hiszen azért adsz annyit, hogy tovább is tudjuk adni. Adj imádságos szívet, hogy ne feledkezzünk meg azokról sem, akiknek nyomorúságát látjuk és halljuk a naponta ránk zúduló hírekben, de messze vannak tőlünk, mi közvetlenül nem tudunk rajtuk segíteni, és tehetetlenséget érzünk. Könyörülj rajtuk, Urunk!

Őrizz meg attól is, hogy ajándékaid rabul ejtsenek minket, mammonná váljanak bennünk. Őrizz meg a képmutató hittől, amely mennyei kincseket emleget, de szemé sarkából a földiekre sandít. Ma sem lehet két úrnak szolgálni. Őrizz meg a téves tanítástól, hogy aki téged szeret, biztosan meggyógyul minden bajából, és garantáltan gazdag lesz.

Segíts, Atyánk, hogy szívünk valóban szabad maradjon a mennyei kincsek felé, és benned akarjon gazdag lenni. Köszönjük igédet, kijelentett titkaidat. Köszönjük üdvösséges tervedet, a golgotai kereszt csodáját. Áldunk, hogy Krisztusban mindent megadtál nekünk: bűnbocsánatot, kegyelmet, örök életet, lehetőséget a szent életre.

Áldd meg Szentlelkeddel, rád figyelő lélekkel a világot és hazánkat, a keresztyénséget és a családokat. Ámen.

Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap

Róm 16,17–20

Mi a különbség?

Különösen egészséges lelkiület szükséges manapság ahhoz, hogy gyakran áttekinthetetlen, sőt rendetlen világunkban törekedjünk a világos alapokon nyugvó keresztény és mindennapi életre. Ehhez mindenekelőtt világos különbségtételekre lenne szükségünk, de éppen ezen a ponton ütközünk a legnagyobb ellenállásba: még a különbségek reális kiemelése, néven említése is tiltólistán van nyugati kultúránkban.

Nem a túlzásokra, a keresztény mérték szerint is elfogadhatatlan, manipulatív megbélyegzésekre kell itt gondolnunk, hanem csupán a teremtés józan ésszel is belátható és létező gazdagságára a kultúrák, nyelvek, nemek, hivatások, társadalmi szerepek és egyházi szolgálatok sokaságában. Keresztény ember számára ez a sokféleség nem a kiszámíthatatlanságában és átláthatatlanságában csodálatos, hanem éppen azért, mert minden burjánzása ellenére is a teremtő Isten rendje felé mutat.

Pál apostol mai szemmel nézve különösen is veszélyes vizekre tévedt: az emberek – sőt az egyházban felbukkanó emberek! – közötti különbségekről írt egykor a római gyülekezetnek, illetve ír mindnyájunknak, akik a *Római levél* kései olvasói, hallgatói vagyunk. Teszi ezt éppen az az apostol, aki máskor arra tanít, hogy Krisztusban nincsen különbség zsidó és pogány, férfi és nő, gazdag és szegény között... És íme: amikor a római gyülekezetben forgolódo testvérekről van szó – mondják sokan manapság is –, szűkös, szubjektív nézetei alapján a befogadás helyett ítélkezni kezd! Miféle alapon teszi ezt?!

Márpedig Pál világosan beszél az ellentétes szándékok, indulatok meghatározottságában élő emberekről. Az általa megbízhatónak tartott testvérek jellemzői: krisztusiak, engedelmesek, jóhiszeműek, bölcsök a jóra és képtelenek a rosszra. Ezzel szemben észrevételezi azok magatartását is, akik tanításukkal és felfogásukkal zavarkeltők, azaz zavarodottak, és ezt másokra is kiterjesztik, valamint botránkoztatók, azaz maguk is botránnyosak, s ezt inkább népszerűsítik, mintsem hogy szégyellnék.

Nem lehetne mindezt azzal elintézni, hogy amúgy sem vagyunk egyformák? Hogy ki így, ki pedig amúgy hisz, beszél a Krisztusról, szolgál neki az emberek között?

Pál apostol – miután valószínűleg értetlenkedne egy jó darabig a neki feltett kérdésünkön – aligha válaszolhatna más nekünk, mint hogy ezek a különbségek nemcsak hogy valóságosak, de húsbá vágóan érintik mind a mindennapi, mind a keresztény hívő élet lényegét. Különösen azért lenne veszélyes tévelygés mindezt felszínesen elhessegetni magunktól, egy vállrándítással túltenni magunkat rajta, mert a földi és lelki élet küzdelmei között az eltérő, egymás ellen feszülő indulatok, felfogások, magatartások ellentéte mögött „nagy hatalmak” állnak: a békesség Istene és a sátán.

A magát mindenhatóan tettető kísértő szándékait, mentalitását, pusztító hajlamait könnyen elfogadni, sajátunkként

eltanulni, ne adj' Isten a választható értékek közé sorolni életveszélyes felfogás. Ezzel szemben a békesség Istene mind hatalmában, mind értékében világos bizonyosság Pál számára, s ha kereszténységről beszélünk, aligha lehet ez másként bármikor is – így akár manapság sem!

TITKO ILLIKÓ: TÖMEG AVAGY SZUBKULTÚRA (PÁPIR, CERUZA, 2010)

Senki sem szolgálhat két úrnak: ez az Úr Jézus világos, egyértelmű szava. Az apostol is ebben a felfogásban élezi ki a mondanóját: a különbség világosan ott mutatkozik meg, hogy végső soron kinek szolgálunk. Még élesebben fogalmazva: kinek adjuk oda magunkat szolgálatra?

Vagy inkább az a baj, hogy büszke nyugati emberekként senkinek sem akarunk már szolgálni, hanem inkább vallásosan elmélnedni vagy felvilágosultan képviselni „az ügyet”?

■ KORÁNYI ANDRÁS

Imádkozzunk! *Mennyei Atyánk, békesség Istene! Köszönjük neked, hogy világosan szól az élet és a halál útjáról – és a választásba életünk során bevonsz mindnyájunkat személy szerint. Köszönjük, hogy az ebből fakadó konfliktusokban, amelyekkel tele van az embervilág és a tulajdon szívünk is, hatalommal és szeretettel avatkozol be a javunkra! Jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod! Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 9.) Jézus mondja: *Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket.* Mk 2,17 (Zsolt 51,19b; Mt 6,25–34; 1Pt 5,5–11; Zsolt 49) Milyen furcsa lenne, ha egy orvos így nyilatkozna: „Elvégeztem az orvosi egyetemet, de nem vagyok hajlandó beteg között tartózkodni, irtózom tőlük!” Jézus a vámszedő asztala mellől hívta el követésére Lévit. Ő pedig a szíven túl az otthonát is megnyitotta. Jézus a többi vámszedő és bűnös közé telepedett nála, mivel szerette őket, és meg akarta gyógyítani nyomorúságaikból. Ő ma is közösséget vállal velünk. Hogyan tekintek magamra? Átéltém-e már Jézus Krisztusban Isten mentő és gyógyító szeretetét?

Hétfő (szeptember 10.) Jézus mondja: *Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbennem!* Jn 14,1 (Jer 15,20; Fil 4,8–14; Hab 2,4–20) Isten nem azokat hívja magához, akik tökéletesnek mutatják hitüket, hanem azokat, akik szívük terheit őszintén feltárják előtte. Az útkeresőket, a kérdezőket útba igazítja. Tamás így kérdezte Jézustól: „Uram, nem tudjuk, hová mégy: honnan tudnánk akkor az utat?” Jézus így válaszolt neki: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis énáltalam.” (Jn 14,5–6) Őbenne szűnhetnek meg halálfélelmeink, létbizonytalanságaink, aggodalmaink. Küldetésünket betöltve telhet életünk.

Kedd (szeptember 11.) *Pajzs és páncél [Isten] hűsége.* Zsolt 91,4 (2Thessz 3,3; 1 Tim 6,[3–5]6–11a; Hab 3,1–19) Elárvultakká, védtelenné tudunk válni a hűtlenséget, megbízhatatlanságot, kiábrándultságot közvetítő korszellem hatására. Ám a világirodalmak és képviselőik felett uralkodó Isten mutatkozik be számunkra. Örök életre mentő, végtelen hűségének bizonyítéka Jézus Krisztus. Oltalom házasságunk, családi életünk, hivatásunk, gyülekezeti életünk ösvényén. „Hűséged végtelen, Atyám, nagy Isten, / Elhat a mélybe, az egek fölé... / Hiányom pótolod hatalmas kézzel. / Hűséged végtelen, Uram, hozzám!” (Thomas Chisholm; ford. Gerzsényi László)

Szerda (szeptember 12.) *Írok nektek, gyermekek, mert megbocsáttattak bűneitek az ő nevéért.* 1Jn 2,12 (Zsolt 57,2a; Préd 4,[4–7]8–12; Préd 1,1–18) Amikor bemutatkozunk, egyúttal kiszolgáltatjuk magunkat. Isten Jézus Krisztusban tárulkozott fel számunkra. Ő bátorít bennünket arra, hogy kimondjuk: Uram, Jézus Krisztus! Helyesen élünk nevével, ha mi is hálát adunk neki, dicsérjük őt, bizonyoságot teszünk róla másoknak,

hogy ők is átéljék bűnbocsátó, szabadító, távlatot nyújtó szeretetkapcsolatát Jézus Krisztus nevéért.

Csütörtök (szeptember 13.) *Meg is szabadít engem az Úr minden gonosztól, és bevisz az ő mennyei országába. Övé a dicsőség.* 2Tim 4,18 (2Móz 23,20; Lk 10,38–42; Préd 2,1–11.24–26) Pál apostol tisztában volt azzal, hogy elközéltett vértanúságának ideje, s a Római Birodalom egyik legmagasabb szintű bíróságán hallgatóság jelenlétében elvégezte az ige hirdetését: a testté lett, megfeszített, feltámadott, megdicsőült és újra eljövendő Jézus Krisztusról szóló örömhírt adta tovább. Krisztus apostola a Messiás eljövendő országát hirdette. Miközben a még tapasztalatlan, erőtlén Timóteust a szolgálatának hűséges betöltésére kérte, maga állt előtte ragyogó példával. Jézus Krisztustól kegyelmet kapott, majd neki tulajdonította mind ezért a dicsőséget. Bátran folyamodjunk mi is hozzá!

Péntek (szeptember 14.) *Vajon Isten nem szolgáltat-e igazságot választottainak, akik éjjel-nappal kiáltanak hozzá?* Lk 18,7a (Zsolt 17,7; 1Kor 7,17–24; Préd 3,1–15) „Hiszen erre hívatatok el, mivel Krisztus is szenvedett értetek, és példát adott nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek: ő nem tett bűnt, álnokság sem hagyta el a száját, mikor gyalázták, nem viszonozta a gyalázzást; amikor szenvedett, nem fenyegetőzött, hanem rábízta ezt arra, aki igazságosan ítél.” (1Pt 2,21–24) Jézus Krisztusnak megtöretett a teste, kiontatott a vére, s éppen ezáltal szabadított ki bennünket a hazugság, a hamisság bilincseiből. Hiszem-e, hogy Jézus Krisztusé a végső győzelem? Hozzá igazítom-e életemet, aki a végső igazság?

Szombat (szeptember 15.) *Miután régen sokszor és sokféleképpen szólt Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk.* Zsid 1,1–2 (Zsolt 50,2–3; Mk 12,41–44; Préd 4,1–12) Isten a Fiában, Jézus Krisztusban nyilatkoztatta ki magát: „Én vagyok az élet kenyere...” (Jn 6,36); „...az igazi szőlőtő...” (Jn 15,5); „...a feltámadás és az élet...” (Jn 11,25); „Én vagyok az Alfa és az Ómega, így szól az Úr Isten, aki van, és aki volt, és aki eljövendő: a Mindenható.” (Jel 1,8) Belépett a mi időnkbe, hogy életre szóló kapcsolatra lépjen velünk. „Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek.” (Jn 8,36) Vele beszélgetve félelmektől, kényszerképzetektől, magányosságtól, önmagunk istenítésétől szabadíthat meg. Így szólít meg: Én vagyok. Érted vagyok. Melletted vagyok. Veled vagyok. Felismerem-e, hogy Jézus Krisztus az én Uram és én Istenem? Meghajlok-e előtte, tanúságot téve az ő nevéért!

■ VÁRALJAINÉ MELIS ORSOLYA

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elfizetes

Megteltek az iskolatáskák

Jóllehet aktuális lapszámunkat már az iskolai tanév kezdete előtt nyomdába kell küldenünk, Krónika rovatunk élén szolgálhatunk iskolakezdő (jó) hírrel: sikerrel zárult az Ökumenikus Segélyszervezet 7. Iskolakezdés együtt! segélyakciója. Az utolsó osztálynyi gyerek iskolatáskáját augusztus 31-én, pénteken délelőtt – játékos nyárbúcsúztatón – töltötte meg tanszerekkel a segélyszervezet.

FOTÓ: FEKETE DÁNIEL / MÖSZ

Egy osztálynyi rászoruló gyereket invitáltak játékos foglalkozásra a nyári szünidő utolsó hétköznapján az Ökumenikus Segélyszervezet Országos Segélyközpontjába. Az *Iskolakezdés együtt!* nevű segélyakció zárórendezvényének keretében ők kapták meg az utolsó – köztük az ezredik – tanszercsomagot.

Augusztus vége felé gőzerővel zajlott az új, minőségi tanszerekből álló csomagok összeállítása, illetőleg – a Magyar Posta segítségével – az adományok kiszállítása is. A munkatársak és önkéntesek folyamatosan dolgoztak azért, hogy a segítség mind az ezer gyerekhez eljusson az első becsengetés előtt.

Gáncs Kristóf, az Ökumenikus Segélyszervezet kommunikációs igazgatója elmondta: nagy öröm, hogy idén is sokan álltak már a segélyakció mellé. A 1353-as adományvonalat tárcsázó és a segélyszervezet honlapján adományozók mellett a kommunikációs igazgató köszönetet mondott az egész évben tartó adománygyűjtésben és a segélyakció logisztikájában is segítséget nyújtó Magyar Posta Zrt.-nek. Ez utóbbinak a szóvivője, Panulin Ildikó társasági kommunikációs osztályvezető egy sajtónyilvános eseményen kiemelte: a Magyar Posta mint az egyik legnagyobb magyar vállalat kötelességének érzi, hogy támogassa az ilyen akciókat, azaz segítsen a rászoruló családokon, különösen, ha gyerekekről van szó. „Vállalatunk alapfeladata a csomagok kézbesítése, ezért természetes számunkra, hogy idén is mi visszük el a tanszercsomagokat a rászoruló gyerekeknek. Bízunk abban, hogy a posta mostani és egész éves támogatása értékes segítséget jelent az Ökumenikus Segélyszervezetnek és a rászorulóknak egyaránt.”

A tanszercsomagok összeállításában és a rászoruló családokhoz való eljuttatásában Kovács Koko István jószolgálati nagykövet és Wolf Kati énekesnő, a kampány arca is segített (*képünkön*).

■ Forrás: MÖSZ

Augusztusi tanévzáró

Pedagógus-továbbképzési program az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

A közel tizenöt éves múltra visszatekintő pedagógus-továbbképzés augusztusban zárta a 2017/2018-as tanévi budapesti kurzusát. Az evangélikus iskolákban vagy óvodákban tanító huszonegy pedagógus számára a képzés utolsó négy napját új élményekre alapuló formában szervezték meg. Ezek az impulzusok a teológiával, a teológia gyakorlati megtapasztalásával voltak kapcsolatosak.

A képzés során a pedagógusok megismerkedtek az istentisztelettel, az igehirdetés és a lelkipozítás kérdéseivel, a

bibliaolvasás interaktív megközelítésével, részt vettek rendszeres teológiai vitaesten, meglátogatták az Evangélikus Országos Múzeumot, az Evangélikus Országos Levéltárat, a Bibliamúzeumot és a Deák téri evangélikus templomot.

Egyházunk országos központjában a diakóniai, a nevelési és oktatási osztály, valamint az igazgatóság fogadta őket. Itt megismerték azt a szolgálatot is, amely összefogja és támogatja a különböző intézmények munkáját. A képzés egyik kiemelkedő élménye a budapesti Hunyadi

téri zsinagógában való esti imádságon és keddusvacsorán való részvétel volt, ahol testvérként fogadták a csoportot. Az asztalközösség olyan különleges alkalommá vált, amelynek során az élmény mellett az új ismeretek és az egymással való találkozás öröme tölthette el a résztvevőket.

A záró pasztorálszociológiai délelőtti képzés egészében való részvételtől, egymás megismeréséről, a közösség élményéért való hálaadásról szólt.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem a 2018/19-es tanévre is várja az érdeklődő pedagógusok jelentkezését. A *Teológiai továbbképzés evangélikus iskolákban és óvodákban dolgozó pedagógusok részére* című továbbképzési program százhusz órás akkreditált kurzus, amely sikeres befejezés esetén tanúsítvány kiadásával zárul.

■ DR. PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

KÖSZI – az „állati” jó napokért

Augusztus elején újra táborozók lelkes és izgatott csapata özönlött be a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthon kapuján. A 3-8. osztályosok huszonkettedik alkalommal jöhettek a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekekért Egyesület (KÖSZI) Napvető kalandtáborába, hogy idén – „Ez állati!” mottóval – az állatok világába kalauzolják őket. Szlaukó Orsolya lelki és Kelényi Zsolt táborigazgató vezetésével egy felejthetetlen hetet töltöttek együtt augusztus 5-11. között.

A tizennyolc fős szervezőbrigáddal már öt hónappal korábban megkezdődött a felkészülés a táborra. A csapat innentől kezdve havonta találkozott, hogy ebben az évben is egy emlékezetes élményeket nyújtó és alaposan kidolgozott tábort szervezzen. Az önkéntesek között egyaránt voltak evangélikus, református és katolikus fiatalok, a lelkészek és teológusok mellett akadt történelem, germanisztika és jogász szakos hallgató, továbbá szakács, közigazdász és angoltanár. A brigád nagy része olyan segítőkészből állt, akik nem is olyan régen még maguk is táborozóként vettek részt az alkalmakon.

„Ez állati!” – így hangzott a tábor témája, amely alapján nem nehéz kitalálni, hogy az állatvilággal való ismerkedés került előtérbe. A hét során különböző állatokat és a rájuk jellemző tulajdonságokat járták körül. A bagoly kapcsán a bölcsesség, az oroszlán kapcsán a bátorság, a hangyán keresztül a szorgalom, a kutya kapcsán a hűség erényéről folyt a beszélgetés, de az összetartásra például

a farkas is jó példával szolgált. A gyerekek közben megismerkedhettek a témához kapcsolódó bibliai személyekkel is, így a bölcs Salamon, a szorgalmas Nóé vagy éppen a barátjukat a háztetőn át Jézus lába elé eresztő, összetartó négy barát történetével.

A hét folyamán a gyerekek számos izgalmas, állatokhoz köthető programon és játékon vehettek részt. A *Kaland a vadonban* játékban az egyes csapatoknak a tábor területén kellett rejtvényeket megoldaniuk és a megfejtésük alapján állomá-

sokhoz eljutniuk, ahol különböző állatos feladatok várták őket. A szafarijátékon Piliscsaba utcáit járva több állomáson is ügyességi feladatokat kellett teljesíteniük. Este táncot tanultak *A dzsungel könyve* című musicalből a majmok dalára, a *Kutyafuttában* nevű játékban pedig a számháborúhoz hasonlóan kellett a másik csapat csontját elrabolni.

A hétvégére a csoportok egy-egy színdarabbal is készültek, amelyekben vegyíteniük kellett a csapatnevükben szereplő állatot (például papucscsőrű madár) egy ismert állatmesével (például *Vuk*) és egy éghajlati övezettel (például szavanna). A hét egyik fénypontja az volt, amikor az egész tábor felkerekedett, és egy teljes napot eltöltött a Budakeszi Vadsparkban. Ezt a napot tábortűz körüli játékok és egy nagyon hangulatos áhítat zárta.

Mind a vezetők, mind a táborozók nagyon izgalmas, sűrű és mozgalmas hetet tudhatnak maguk mögött. Még a keresztény közeggel először találkozó gyerekek is nyitottak voltak a vallásos témákra, amire talán a legjobb példa, hogy „A mélyből hozzád száll szavam” kezdetű ifjúsági énekünket olyan hangosan és olyan nagy beleéléssel énekelte az egész tábor, hogy azt még egy profi kórus is megirigyelné.

A tábort a 79. KÖSZI Megálló istentisztelet zárta, amelyen a közös imádságnál és a záróéneknél már szem nem maradt szárazon, a búcsúzkodáskor pedig mindenki a mihamarabbi viszontlátás reményében köszönt el újonnan szerzett barátaitól. Erre nem is kell sokat várni, hiszen már javában szerveződik a 17. KÖSZI nyomkereső készségfejlesztő tábor, amelyre október 26-29. között 5-12. osztályosokat várnak Piliscsabára.

■ HEGEDŰS KENDE,
HORVÁTHNÉ PELLIONISZ PETRA

Parókiaszentelés Győrújfalun

Az idén hetedik alkalommal megrendezett győrújfalui gyülekezeti találkozó keretében szentelte fel augusztus 25-én Kiss Miklós győr-mosoni esperes a korábbi iskolaépületből kialakított új parókiát.

A nap kezdetén Jakus Gyula gondnok köszöntötte a templomot megtöltő hallgatóságot, és ismertette a felújítás folyamatát. Elmondta, hogy az elvégzett munkák összköltsége 14,5 millió forintot tett ki, amelyből a győrújfalui leányegyházköztség kilencmillió forintot saját erőből fedezett. Emellett támogatást kaptak az országos egyháztól, a Győr-Mosoni Egyházmegyétől, a helyi önkormányzattól, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériumától is.

Az ezt követő istentiszteleten Koch Szilvia, a szigetközi misszió ellátásával megbízott lelkész hirdette Isten ígését

1Jn 3,18–24 alapján. „Mindannyiunk szíve missziós területnek számít. Isten életmentő segítségére, kegyelmére szorulunk” – hangsúlyozta a lelkész. Majd hozzátette: a győrújfalui közösség olyan hely lehet, ahol segítséget talál az ember, ahol Isten munkálkodik.

Ezután a jelenlévők a templomudvarra vonultak, ahol Kiss Miklós esperes ApCsel 2,46 alapján mondott rövid prédikációt, majd megáldotta az elkészült lelkészlakás épületét.

A délelőtti során a gyerekeket bábjáték és kézműveskedés várta, a felnőttek számára pedig Németh Gyula presbiter, helytörténeti kutató tartott előadást *Újfalú evangélikus gyülekezete 1814-ben* címmel.

Az ebédet az udvaron felállított sátrak alatt fogyasztották el a résztvevők, majd dr. Szabó Lajosnak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem leköszönő rektorának az előadásával zárult a találkozó programja. Szabó Lajos gondolatébresztő módon – a hallgatóságot is hozzászólásra bátorítva – a gyülekezetépítés lelki erőforrásairól beszélt.

■ ADÁMI MÁRIA

Hívás 2018

Víz nélkül nincs élet. Természetfilmekben is láthatjuk, hogy a száraz időszak után érkező eső a sivatagot is virágzó rétté változtatja.

A Jézus által adott életvíz megeleveníti szomjazó, kiszáradt lelkünket. Az emberiség Istent és az ő országát szomjazza. Istenről, az élet forrásáról, az általa ajánlékozott élő vízről szól az ideai országos evangelizáció. A nap mottója az év ígéje: *„Én adok majd a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen.”* (Jel 21,6c) A találkozót keretbe foglaló két igehirdetés mellett lehetőség lesz bibliakörökben, szekciókban hallani és beszélgetni a témáról. A bibliakör-vezetők tíz-tizenöt perces bevezetője után kérdéseket lehet feltenni, és megoszthatjuk egymással tapasztalatainkat.

Tartalmas előadásokat hallgathatunk a megváltásról, a családról, a nem látók felé való szolgálatról és Luther munkatársáról, a kissé háttérbe szorult Melancthonról.

A délutáni tanúságtételek címe: *Mit tett velem az Isten?* Miklós Tibor felnőttkorában veszítette el a látását, de Isten megajándékozta belső látással. Az általa vezetett Bartimeus Egyesület komoly szolgálatot végez a vakok körében. Örömmel várjuk az idén nyolcvanéves Balczó Andrást is, a háromszoros olimpiai bajnok öttusázót, a nemzet sportolóját, az evangélium hirdetőjét.

■ Sz. J.

Országos evangelizáció. Budapest, Deák téri evangélikus templom, október 6., 10–16 óra.

Csodálatos zenei tábor

A Vasi Evangélikus Egyházmegye szervezésében huszonötödik alkalommal – újrarendelése óta hetedszer – gyűltek össze a zenélni, énekelni vágyók augusztus második hetében a sokak által kedvelt táborhelyen, az Életfa evangélikus ifjúsági táborban.

A közösen töltött hét lelki alkalmainak tematikájául ezúttal Jézus csodatételeit választották a lelkivezetők, Pethő-Udvardi Andrea és Pethő Attila. Mindezekről gondolkodva a táborozókkal együtt ők maguk is csodás módon tapasztalhatták meg Isten gondviselését: „Lenyűgözően harmonizált a hétfő esti barokk zenés áhítatban szöveg és zene.” „Csoda, hogy évről évre

ennyi jó fej ember gyűlik itt össze.” „Ahogy együtt zenélünk, ahogy a haladók segítik a kezdőket, az csodás.”

A félszáz főnél is népesebb csapatot hozzáértőn, odaadóan és rugalmasan tanították: Király Dóra és Szovák Petra (fúrulya), Lócsi Levente (gitár), Rábai Benedek (gitár, cajón, hegedű), Lázárné Tóth Szilvia (gitár), Hegedűs Erzsébet (magánének, énekkar) és Szabady Ildikó (zongora).

Péntek este egy hosszabb zárókoncerten, majd a vasárnapi istentiszteleten hallhatták a hét során tanult kamaradarabokat és énekkari műveket a szülők, az érdeklődők és gyülekezeti tagok.

■ P.-U. A.

Gyászjelentés. Szomorú, de Isten akaratával megbékélt szívvel értesítjük kedves testvéreinket, hogy Blázy Lajos, az újpesti evangélikus gyülekezet negyven éven át hűségesen szolgáló lelkésze, Újpest díszpolgára életének 86. évében visszaadta lelkét teremtő Urának. Hálaadó istentisztelet keretében köszönjük meg életét Istenünknek, és búcsúzunk tőle az újpesti evangélikus templomban szeptember 21-én 16 órakor. Örök nyugalomra október 5-én 14 órakor helyezük az újpesti Megyeri úti temető 20-as parcellájában található családi sírba.

A gyászoló család

„Aki pedig prófétál, emberekhez szól, és ezzel épít, bátorít, vigasztal.” (1Kor 14,3)

Magyar Tamás ordinációja

A SZERZŐ FELVÉTELE

Magyar Tamás Norbert 1992. június 29-én született Nyíregyházán. Tanulmányait a Nyíregyházi Arany János Gimnázium és Általános Iskolában végezte. 2006-ban konfirmált a Nyíregyházi Emmaus Evangélikus Egyházközségben Bozorády Zoltán lelkész-nél, és ez az esemény meghatározó lett számára. Az ifjúsági órák állandó résztvevője volt, táboroztatáskor is rendszeresen közreműködött segítőként. Pályaválasztásakor az orvosi és a lelkési hivatás között vívódott, végül a lelkek orvosa lett. Mivel állami gimnáziumba járt, vendégtanulói státusszal kellett osztályozóvizsgát tennie evangélikus hittanból, amelyből azután le is érettségizhetett a Nyíregyházi Evangélikus Kosuth Lajos Gimnáziumban. Felkészülésében lelkésze, Bozorády András segédkezett. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemre 2011-ben nyert felvételt.

Egyetemi éve alatt az egyetemi lelkész mellett demonstrátorként, valamint koordinátorként és a hallgatói önkormányzatban sportfelelősként dolgozott. Hatodéves gyakorlata előtt egy éven át a Helsinki Egyetemen tanult ösztöndíjként. A helsinki magyar ökumenikus gyülekezetben végzett szolgálata szintén meghatározó volt számára. A Soltvadkerti Evangélikus Egyházközségben Homoki Pál lelkész készítette fel a szolgálatra, amelyet – beosztott lelkészként – idén július 30-án kezdett meg Ősagárdon, illetve Legénden.

A Nyíregyházi Emmaus Evangélikus Egyházközség ifjú teológusát, Magyar Tamást szentelte lelkésszé a gyülekezet közösségében augusztus 25-én, szomba-

ton dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület lelkési vezetője. Az ünnepi istentisztelet oltári szolgálatában dr. Varga Gyöngyi, az Evangélikus Hittu-

dományi Egyetem Őszövetségi Teológiai Tanszékének tanszékvezető docense és Bozorády András helyi parókus lelkész segédkezett.

Családi nap Tállyán – lelkésziktatással

Mint minden esztendőben, az idei nyár végén is családi napra várta a környékbeli evangélikusokat a tállyai lutheránus templom, ahol – többek között – Kossuth Lajos részesült a keresztség szentségében. Noha a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei településnek már évtizedek óta nincs parókus pásztor, augusztus 25-én mégis lelkésziktatás tette még ünnepibbé az alkalmat: dr. Fabiny Tamás elnök-püspök itt és ekkor iktatta be hivatalába a Tokaj és Környéke Evangélikus Egyházközség új lelkészét, Gerlai Pált.

Az ünnepi alkalomra a késő barokk stílusban épült, hírneves tállyai templomba nem csupán a környékről érkeztek hívek, hanem a felvidéki Nagytárkányból is, ahol Gerlai Pál havonta egyszer anyanyelvükön tart istentiszteletet a magyar ajkú híveknek. A Borsod-Hevesi Egyházmege espereshelyettesét – a meghívólevél átvételét követően – Buday Barnabás, az egyházmege esperese iktatta be a Tokajban és környékén szolgáló missziós lelkészség szolgálatába.

Az ünnepi alkalmon dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdette az igét, aki Saul „meghívásának” történetét olvasta fel. Boldog az a lelképásztor, aki itt szolgál – mondta a püspök a csodálatos zempléni tájra utalva. Persze nem csupán szépség, de nehézség is akad itt bőven – tette hozzá. Felelevenítette azt az esetet, amikor egy idős lelképásztor e szavakkal mutatta meg utódjának a szép környezetet: „Nézz körül, itt van a fele fizetésed!” De nem-

Igehirdetésében az elnök-püspök a próféta jelentőségéről beszélt, rámutatva e szolgálat nehézségeire. A próféta ugyanis alkalmas és alkalmatlan helyzetben is „elő kell, hogy álljon” Isten szavának, akaratának közvetítésével. A próféta sokszor inkább elfutna a szolgálat elől, de mindhalálig helyt kell állnia.

A próféta Jézus Krisztusban teljedik be. A püspök előtt az oltáron a feszület állt, és beszédében hangsúlyozta, hogy Krisztuson keresztül kell szemlélni és szolgálni egymást. Az új lelkész feladata a gyülekezet bátorítása, vigasztalása és erősítése.

Fabiny Tamás – utalva a több mint húsz éve elhunyt református lelkész és pszichológus Gyökössi Endre gondolataira – felhívta a figyelmet, hogy nemcsak a bibliai embert, hanem a ma emberét is ismerni kell, így Magyar Tamásnak is meg kell ismernie az ősgárdai és a legéndi embereket. Forgassa tehát a Szentírást, de forgolódjon az emberek között is, megismerve örömeiket, bánatukat, gondolatokat, gondjait, vívódásait. Ez a lelkigondozás nem más, mint meghívás Isten országába.

■ CSÜRY CSABA

Új pásztor Györköny és Bikács társulásában

Kasza Gábor evangélikus lelkész augusztus 25-én beiktatták a Györköny–Bikácsi Társult Evangélikus Egyházközség parókus lelkései hivatalába. Aradi András, a Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegye eszperese végezte az iktatás szolgálatát, aki a *Zsidókhöz írt levél* 10,23–24 alapján prédikált.

Az istentisztelet második felében Kasza Gábor a *Zsidókhöz írt levél* 13. fejezetének 8. verséből hirdette Isten ígését. Hangsúlyozta, hogy az egyházközség életének középpontjában Krisztus követésének kell állnia, és ennek hatást kell gyakorolnia mind a gyülekezet, mind a környezetében lévők életére. Az evangélium hirdetése a lelkész és a gyülekezet közös feladata és felelőssége.

Az iktatást közgyűlés követte, amelyen Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő, Font Sándor megválasztott egyházkerületi felügyelő, Rózsai György, a

FOTÓ: KUTI PÉTERNÉ

Tolna-Baranyai Egyházmegye felügyelője, a györköny–bikácsi gyülekezet képviselői, volt lelkészei, a két település polgármesterei és lelkipásztorai köszöntötték a lelkészt és a gyülekezetet. Az alkalom után szeretetvendégségre került sor a helyi művelődési ház nagytermében.

■ Forrás: Györköny–Bikácsi Társult Evangélikus Egyházközség

csak a szép táj jelenti az örömet az új lelkészek: az emberek és a közösség is, ahol fontos, hogy ökumenikus lelkiséggel legyen jelen.

Fabiny Tamás rámutatott, hogy a választott ige nem Gerlai Pálról, hanem a tarzusi Pálról szól, akinek az útját azonban a fiatal lelkészek is követnie kell. Pál apostolnak tehetetlenné kellett válnia, hogy Jézus használni tudja. „Te is, Pál, tehetetlenné kell, hogy válj, neked mint vezetőnek is vezetned kell lenned azért, hogy az Úristen rendelkezessen veled” – hangoztatta a püspök, majd az egyházközséghez szólva a szeretetre, a példaadásra és a nyitottságra szólította a híveket. Pál apostol fejjavászból emberhalász lett. Fabiny Tamás arra hívta a lelkészt, hogy ő is ezt a szolgálatot végezze, s váljon méltóvá Pál apostol és a krisztusi példa örökségéhez.

A lelkésziktatással kiegészült hagyományos nyár végi csendesnapot a testvéregyházak képviselői – görögkatolikus és református lelkészek – is megtisztelték jelenlétükkel. A közgyűlést követően a köszöntések, ajándékok átadása következett. Az egyházkerület elnökségének

FOTÓ: CSÜRY CSABA

nevében Fabiny Tamás anyagi támogatást közvetített az egyházközségnek, hogy a hamarosan állami támogatásból megújuló tályai templom környezete is megszépülhessen.

Végezetül a hívek a szomszédos régi iskolaépületbe kaptak meghívást, ahol szeretetvendégség keretében folytathatták a beszélgetést.

■ Cs. Cs.

Gáncs Péter Nagytarcsa díszpolgára lett

Képviselő-testületének határozata alapján Nagytarcsa önkormányzata a település életében végzett szolgálatának és múlhatatlan érdemeinek elismerésül a község díszpolgári címével tüntette ki Gáncs Péter nyugalmazott evangélikus püspököt. Az augusztus 26-án tartott ünnepségen először Rimóczi Sándor Vilmos polgármester laudációja hangzott el, majd – egy rövid zenésverses műsort követően – Baranka György helyi lelkész szolt a községháza előtti főtéren egybegyűltekhöz.

Ezen a vasárnap délelőttön az a Gáncs Péter hirdette ismét az ígét az evangélikus templomban, aki 1981-től 1997-ig, tizenhat éven át szolgált a Nagytarcsai Evangélikus Egyházközségben. A rendszerváltás után az ő hatékony közreműködése révén jött létre hazánkban az első evangélikus óvoda, a Nagytarcsai Szivárvány Evangélikus Keresztyén Óvoda.

A díszpolgári cím kora délutáni átadóünnepségének végén a nyugalmazott elnök-püspök köszönetet mondott munkálkodásának megbecsüléséért.

■ Kiss TAMÁS felvétele

Testvérgyülekezeti kapcsolattartás

„Három évvel ezelőtt vettük fel a kapcsolatot a texasi Dentonban található Szent Pál evangélikus gyülekezettel. Ebben segítségünkre volt Sarah Cusson Magyarországon élő hittestvérünk, aki megismertetett bennünket a Dentonban élő, magyar származású Anna Petersonnal. Neki szívügye volt, hogy szülőhazájában élő evangélikusokkal építhessen kapcsolatot” – írták beszámolójukban Baranka György és Baranka Mária nagytarcsai lelkészek.

Idén harmadik alkalommal látogatott el Nagytarcsára az amerikai gyülekezet tízfős küldöttsége, köztük a lelkész, egy gyülekezeti munkatárs, az egyházzenei vezető, misszionáriusok és gyülekezeti szolgálók.

A településen már tizenöt éves hagyomány, hogy biblikus tematikájú napközis táborokat szervezünk az általános iskolás korosztály számára, valamint sokat énekelünk és játszunk a gyerekekkel. Az agg-

lomerációs gyülekezetben a hittanórákra járó gyerekek hívhatják ezekben a táborokban nem hittanos barátait, ismerőseiket is, a szülők pedig örülnek, hogy jó kezekben tudhatják csemetéiket. Az időközben felnövő ifjúság tagjai közül sokan végeztek gyermektanítói tanfolyamokat a Vasárnapi Iskolai Szövetségnél, s így már nemcsak a kétkézi munkákban, játékok levezénylésében, hanem bibliai történetek tanításában is segítségére vannak a gyülekezetben szolgáló lelkész házaspárnak. A gyülekezet idősebb tagjai pedig a vendégek elszállásolásában, adakozásban, a megfelelő körülmények megteremtésében állnak az ügy mellé.

Így vált lehetővé, hogy idén már négy napközis tábort szerveztünk, s az utolsó volt a sorban az angolos napközis tábor, amelyen immár harmadik alkalommal szolgált vendégeink a dentoni testvérgyülekezetből.

A vasárnapi istentiszteleten Russel Thieken dentoni lelkész szolgált. Vendégeink már nagyon várják, hogy a mi közösségünk tagjai is szolgáljanak az ő texasi gyülekezetükben.

■ Forrás: Evangelikus.hu

Felszentelték a Székács Sámuel Gyülekezeti Központot

Szarvason az Ótemplomi Evangélikus Egyházközség gyülekezeti házának felújított része augusztus 26-tól a Székács Sámuel Gyülekezeti Központ nevet viseli. A beruházás – amelynek nyolcmillió költségből ötmillió volt pályázati nyeremény, hárommilliót a gyülekezet tett hozzá – részeként a régi kántorlaktól létesült egy levéltári kutatószoba, két, csoportfoglalkozásra is alkalmas terem és egy jól felszerelt teakonyha.

Az 1956 után bebörtönzött és meghurcolt Székács Sámuel lelkész emlékét egy családi relikviából és fotódokumentációkból álló emlékkiállítás is őrzi az immár a nevét viselő épületrészben.

A Székács Sámuel Gyülekezeti Központ avatását a színjátszó táborosok szolgálatával is színesített istentisztelet előzte meg az Ótemplomban. Az Ótemplomi Evangélikus Egyházközség, az Evangélikus Diakónia és a Cigány Értelmiség Érdekvédelmi Egyesülete által családi napként hirdetett vasárnapi alkalom délelőttjén Horváth Z. Olivér lelkész és Lázár Zsolt esperes szolgált igehirdetéssel.

Az ünnepi eseményre ellátogatott a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Egyházi Irodája Diakóniai Osztá-

lyának vezetője, Buda Annamária is, aki dr. Czinkóczy Mihály felügyelő közreműködésével nyújtotta át a „tanúsítványokat” a *Keresztyén házban dolgozom* elnevezésű kurzus végzett hallgatóinak.

Az istentisztelet után a gyülekezet a meglehetősen rapszodikus és folyamatosan ismétlődő égi áldások közepette vonult át az elsődlegesen a *Megelőzést, hátránykompenzációt és együttélést* tá-

mogató helyi közösségfejlesztés egyházi diakóniai és civil együttműködésben Szarvason című pályázat jóvoltából létrejött központ avatására.

A régi kántorlak falán a Székács Sámuel életútját méltató tábla alatt Horváth Z. Olivér, Lázár Zsolt, valamint Zahorecz Pál újtemplomi lelkész mondott áldást. Ugyanitt dr. Székács György, egyházunk országos ügyésze idézte fel édesapja emlékét. Kedves szavakkal emlékezett Székács Sámuelre Nobik Erzsébet nyugalmazott országos missziós lelkész, felidézve az 1956 őszén Szarvason történetek is.

Az újabb közösségteremtő hely jelentőségét Babák Mihály polgármester, az országos vándorkiállítás színes képanyagát pedig Buda Annamária méltatta.

Tusjak Lászlóné levéltárvezető az új kutatószoba technikai lehetőségeiről – egyebek között a digitalizált anyakönyvek kínálatáról – beszélt, míg Hegedűs Éva újságíró az épület pincéjében kialakított egyházi szabadulószoja rejtelmairől mondott pár szót.

Az avatási ünnepség résztvevői végezetül maguk is birtokba vehették a felújított kántorlakot, tudatában annak, hogy az épületben további felújítási munkálatok várhatók.

■ Forrás: Szenes János / Szarvasihet.hu

FOTÓ: SZARVASI HÉT

Közeleg a XII. Ars Sacra fesztivál

Mottó: „Tekints az égre, és lásd meg!” (Jób 35,5)

Az Ars Sacra Alapítvány minden év szeptember harmadik szombatján a kulturális örökség napjainak szervezőivel összefogva hívja meg a történelmi egyházak képviselőit, hogy nyissák meg templomaik kapuját, és fogadják színes kulturális programokkal az érdeklődőket. A nyitott templomok napja kezdeményezéshez idén ötven település száz temploma csatlakozott – Abasártól Vizsolyig két, határon túli településsel, Csíksomlyóval és Csíkszentkirállal.

Az Ars Sacra fesztivál keretein belül harmadik alkalommal rendezik meg az Ars Sacra filmfesztivált. Bár nevéhez hű marad, nem leszűkíti, inkább kibővíti a szentség, a szakrális téma fogalmát. A beérkezett nyolcvanhárom, két évnél nem régebbi filmből mintegy fél tucat a szomszédos magyaroktól országokból érkezett. Az öttagú zsűri – Dér András filmrendező, Gelencsér Gábor filmesztéta, Dombrovszky Linda filmrendező, Komlósi Orsolya producer és Göbel Ágoston újságíró – döntése alapján a filmrajongók negyvennégy alkotással ismerkedhetnek meg a Tabán moziban (1016 Budapest, Krisztina körút 87–89.) szeptember 16. és 23. között a 16.00-tól 20.00 óráig tartó ingyenes vetítéseken.

Az Ars Sacra fesztivál ünnepélyes megnyitóját szeptember 14-én 15 órakor tartják a Magyar Nemzeti Múzeumban. Köszöntőt mond Varga Benedek, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója. Az eseménysorozatot Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek nyitja meg. Közreműködik a Solti György ifjúsági vonózenekar Bolla Milán vezetésével, valamint a For You a cappella énekegyüttes. A XII. Ars Sacra fesztivál világi fővédnöke Herczegh Anita, a köztestület elnök felesége.

A zsidó-keresztény kultúrkörhöz kapcsolható művészeti alkotások bemutatását célul tűző fesztivál során idén több mint száz településen közel hatszáz ingyenes program várja a látogatókat, tizenegy műfajban. Színvonalas zenei kínálatot, kiállításokat, irodalmi esteket, színházi és szakmai előadásokat, sétákat, tárlatvezetéseket, lelki és gyerekprogramokat találnak az érdeklődők a negyven ezer példányban nyomtatott programfüzetben és a szervező alapítvány honlapján.

Néhány evangélikus vonatkozású program

Szeptember 15.

A szentetornyai evangélikus templom külső felújításának alkalmából ünnepi összejövetelt szervez a gyülekezet. Az istentisztelet után helytörténeti kiállítás megnyitó és filmvetítés is lesz a programok között.

Szeptember 16.

Budapest, Szent István-bazilika: a négy történelmi egyház közös zenei áhítata. A zoltárok közös alapként gazdag választékot kínálnak mind a négy nagy történelmi egyház zenei együttesének. Az Isten dicsőségét hirdető zoltárokat minden kor embere sajátjaként imádkozhatja, énekelheti. Idén elsőként a korunkban is élő, virágzó szakralitás bemutatására e bibliai szövegeket kortárs zeneszerzők műveinek előadásában hallgathatjuk. Bevezetőt mond Snell György katolikus püspök. Moderátor: Hámori Kinga. Zsidó zene: az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Goldmark kórusa, vezényel Ádám Mária. Ének: Székelyhidi Hajnal, Münczné Kéval Zsuzsa és Raáb Gábor. Orgonán közremű-

Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium:

Mindhalálig 1917. Zenés színmű Gyóni Gézáról, a költő életéről és haláláról. Gyóni remek költő és csodás ember volt, szociálisan érzékeny, erős magyar érzelmű, szókimondó, tiszta lelkű és igaz hitű. Az angol koszorús költők pályázatán a *Csak egy éjszakára...* című verse első díjat nyert. (Gyóni Géza szerepében Széplaki Géza. Rendező Dóczy Péter. Az előadást élőben közvetíti az Ars Sacra Facebook-oldala.)

Kaposvár: „Tekints az égre...”

– a szakrális művészetek hete kaposvári programjainak ünnepélyes megnyitója. Köszöntőt mond Pongráczné Györi Boglárka evangélikus lelkész, Szita Károly polgármester és Varga László megyés püspök. Közreműködik a CapPuccini kórus, karnagy Szili Zoltán.

ködik Neumark Zoltán. Katolikus zene: a Budapesti Énekes Iskola kórusa. Művészeti vezetők: Bubnó Tamás és Mezei János. Orgonán közreműködik Farkas Domonkos. Evangélikus zene: Pax et Bonum kamarakórus. Művészeti vezető Thurnay Viola. Református zene: Központi református kórus, vezényel Berkesi Boglárka és Erdélyi Dániel. Orgonán közreműködik Szotyori Nagy Gábor.

Szeptember 18.

Budavári evangélikus templom: „Bocsáss meg” – Takáts Eszter szólókoncertje. Igehirdetéssel egybekötött könnyűzenei áhítat. „Az immár tizenhat szerzői kiadású lemezzel rendelkező dalszerző, Takáts Eszter a hazai könnyűzenei élet mindig megújulásra képes szereplője, azon kevés

női előadók közé tartozik, akik nemcsak szólistaként, hanem dalszerzőként is képesek maradandót alkotni.”

Evangélikus Országos Múzeum: Kurátori tárlatvezetés a *Luther öröksége* című állandó kiállításon. Az evangélikus múzeum új állandó kiállítása 2016 novemberében nyílt. A *Luther öröksége* cím elkötelezettséget, kultúrát, hitet, toleranciát, önmegbecsülést és áldozathozatalt takar, és azt a sokszínűséget, amely a hazai lutheránusok sajátja.

Szeptember 19.

Evangélikus Országos Múzeum: Kurátori tárlatvezetés az *Iskola a korszakhatáron – A Fazor és az első világháború* című kiállításon. Hittich Ödön – a fatori gimnázium egykori igazgatója – hagyatékában található az a kétszáz tábori lap, levél és fotó, amelyet tanárkollégái és az iskola korábbi diákjai küldtek a frontról igazgatójuknak. Az iskola mint a biztonság és a haza szinonimája jelenik meg a személyes sorokban és sorsokban.

Szeptember 22.

Óbudai evangélikus templom: *Gloria in excelsis Deo* – a Savaria Barokk Zenekar koncertje. *Gloria in excelsis Deo* – hangverseny J. S. Bach műveiből. Közreműködők: Jónás Krisztina és Ducza Nóra – szoprán, Kéring László – tenor, Vitárius Piroska – hegedű, Karasszon Dénes – gordonka és a Savaria Barokk Zenekar. Művészeti vezető Németh Pál.

Szeptember 23.

Székesfehérvár: *Erős vár a mi Istenünk!* – 80 éves a székesfehérvári evangélikus templom. A város ökumenikus kórusa fellép az Ars Sacra fesztivál keretében. Műsorukon: Bachtól a mai szerzők kórusműveiig. Orgonán kísér Tóka Szabolcs orgonaművész. Karnagy Dóczi István. A koncert mellett a templom történetének bemutatására is sor kerül.

Cegléd: Johann Pachelbel: *Musikalische Sterbensgedanken – Zenei halálgondolatok*. Johann Pachelbel 1683-ban, felesége és gyermeke váratlan halála után publikálta a *Musikalische Sterbensgedanken (Zenei halálgondolatok)* című, négy korálpártyát tartalmazó kötetét. A művek a ceglédi evangélikus templom Bach-orgonáján szólnak meg.

■ Forrás: Ars Sacra

Bizonyágtételre bátorítás

Beiktatták Kovács Lászlót Baján

Ez év tavaszán Unyi Anikó lelkész nő férjhez ment, majd a tanév végétével elköltözött Bajáról. Közreműködésével már májusban voltak jelentkezők a helyére, akik közül a gyülekezet július elsejével Kovács László volt soproni iskolalelkészt állította szolgálatba a Bajai Evangélikus Egyházközség tizenegyedik meghívotta lelkészeként. Beiktatására augusztus 26-án, a nyár utolsó forró szombat délelőttjén került sor.

Az ünnepi alkalmat megtisztelte jelenlétével Fercsák Róbert polgármester és Vedelek Norbert alpolgármester is, míg Zsigó Róbert államtitkár, Baja és térségének országgyűlési képviselője levélben küldte el köszöntését.

A beiktatás szertartását Lupták György, a Bács-Kiskun Evangélikus Egyházmegye esperese végezte. Igehirdetéssel Kondor Péter szolgált, aki a Déli Egyházkerület idén megválasztott lelkészi vezetőjeként először látogatott a gyülekezetbe. A püspök Ézs 57,15 alapján a bizonyágtétel fontosságára hívta fel a figyelmet. Hangsúlyozta, hogy nemcsak az Istenről kell beszélnünk, hanem vele is: ezt a közösséget ajánlotta az iktatásra váró lelkész és a gyülekezet figyelmébe. A püspöki prédikációt követően Koós Boglárka Telemann A-dúr szonatináját adta elő hegedűn, zongorán kísért Pethő Attila.

Beiktatása után Kovács László Mk 1,17–18 („...így szólt hozzájuk Jézus: Kövesetek engem, és én emberhalászokká teszlek titeket. Erre azok a hálókat otthagynva azonnal követték őt.”) alapján a Duna-parti városban könnyen érthető történettel mutatott rá az elhívás és a küldetés kapcsolatára. Beszédének második részében az „emberhalászat” legfontosabb, illetőleg nélkülözhetetlen eszközeinek nevezte az igehirdetést és a szentségekkel való élést. Az igehirdetést úrvacsora követte.

Az istentisztelet utáni ünnepi közgyűlésen a gyülekezet felügyelője – e sorok írója – üdvözölte a jelenlévőket. A köszöntések sorát Halasi László hartai lelkész kezdte az egyházmegye nevében, majd Fercsák Róbert, Baja város polgármestere adta át az önkormányzat ajándékát.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnöke, dr. Hafenschér Károly „hármassal üdvözletet” tolmácsolta: az

FOTÓ: FEHÉR VILMOS

egyház egységét képviselő zsinatát, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központét és végül saját maga nevében: a barátát.

Bán Béla református lelképásztor a 69. zsoltár alapján a templom közösségéért érzett féltő és buzgó szeretetről beszélt. Köszöntötte szolgatársát Koczor György zalaistvándi evangélikus lelkész, úgy is mint aki Kovács Lászlótól vette át a *Dunántúli Harangszó* című lap szerkesztését. Schindler Mátyás bajai plébános megfogalmazása szerint a lelkészi küldetés abban áll, hogy a krisztusi ideák alapján igyekezni kell berendezni egy ideális világot. A gyülekezet felügyelője – a *Láthatóan evangélikus* programra hivatkozva – egy láthatósági mellényt ajánlkozott az új lelkésznek. A köszöntések sorát Kondor Péter püspök zárta, majd Kovács László köszöntö meg a vendégek jelenlétét.

Az ünnepi közgyűlést követő szeretetvendégséget – állófogadás formájában – a gyülekezeti teremben és a parókia kertjében rendezték meg a közösség szorgos tagjai.

■ DR. SRAMÓ ANDRÁS

Jégtáblán halódó virág

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Egy harminchárom évvel ezelőtt készült fényképen a nyugat-clevelandi templom oltára előtt állók hét amerikai magyar lelkésszel. Közülük már senki sem él. Rájuk és a végóráit élő tengerentúli magyar evangélikusságra emlékezem. Mintha jégtáblán halódó virágokat látnék.

A bal szélén látható *Markovits Pál* akkor talán már nyugdíjban volt, korábban a pittsburghi magyar gyülekezetben szolgált. A mellette álló *Buthy Dénest* akkori gyülekezetemben, Siófokon sokan emlegették, hiszen 1956-os emigrálásig ott volt lelkész. Többen azt remélték, hogy Amerikából ő majd segíthet a tervbe vett templomépítésben. Mit tudtunk mi arról, hogy a kinti magyarok többsége nem volt igazán tehetős? (Kétségtelen ugyanakkor, hogy a hívek rendszeresen támogatták az óhaza egyházi közösségeit: a nyolcvanas évek végén az újrainduló fasori gimnáziumot, az erdélyi menekülteket vagy épp a cserkészmunkát.) Az Egyesült Államokba kerülve *Buthy* a buffalói gyülekezet lelkésze lett. A közösség teljes fizetést nem tudott neki biztosítani, így a munkáját részidőben végezte. Idővel fájdalmasan csökkent a magyarul tudók száma, a vége felé már csak az énekek hangoztak anyanyelven.

Találkozás egy fiatalemberrel – Karinthy novellájának címével szemlélem akkori önmagamát a képen. Emlékszem, chicagói ösztöndíjasként mennyire izgatott az emigránsok sorsa, szívesen mentem a magyarok közé. Megtisztelőnek tartottam, hogy az Amerikai Magyar Evangélikusok közgyűlésén prédikálhattam 1985 őszén. Ekkor készült ez a fotó is.

A mellettem álló *Juhász Imre* volt akkor a gyülekezet lelkésze. 1957-ben az ő munkája által szerveződött újra a kinti magyarság, amely jelentős utánpótlást kapott az '56-os emigránsok személyében. Pár éves szünet után ekkor indult újra az *Erős Vár* című lap. Ennek szerkesztőjeként így biztatta az olvasókat: „Magyar Evangélikus Testvérek! Kevesen vagyunk. Fogjuk meg egymás kezét az *Erős Váron* keresztül.”

Bernhardt Béla következik a sorban. Számos lelkészünk jól ismeri őt, hiszen a rendszerváltást követően vagy két évtizeden át ő szervezte a chicagói és a columbusi ösztöndíjasok útját. Amíg fizikai ereje engedte, otthonában fogadta személyes felkészítésre a fiatalokat. 1926-ban született, a fasori gimnáziumba járt. Sopronban erdőmérnöknek tanult, majd fél évig katona volt. Hadifogolyként került Nyugatra, és kapcsolatba került a Magyar Evangélikumi Lelkigondozói

Szolgálatlalt. Ekkor döntött a lelkészi hivatás mellett. Hosszú időn át Melbourne és Sydney magyar evangélikusait pásztorolta, majd 1966-ban Amerikába ment. Itt angol nyelvű gyülekezetben szolgált, és fáradhatatlanul szervezte a magyarság életét. Pröhle Gergely országos felügyelővel

2009-ben jártunk nála: egyházunk halájaként átadtuk neki az Ordass-emlékérmet.

A mellette álló *Brachna Gábor* évtizedekig az amerikai magyar evangélikusság nagy tekintélyű vezetője volt. Személyesen még nem is ismertük egymást, de Chicagóba küldött levelében egyebek mellett ilyen atyai tanácsokkal látott el: „Figyeld az új *Lutheran Church* kialakulását, a mozgatóerőket. Az iskolatársaid közül azokat, akik majdan az élen fognak állani. Tapasztalatom szerint semmi sem pótolja a személyes kapcsolatokat. Próbáld azokat kiépíteni, mielőtt hazamész, és tovább erősíteni, ha majd te hívhatod meg őket. Ugyancsak ismerd meg intézményeinket, főként a sajtót.” Gábor bácsival kapcsolatban is számos emléket őrzök. Egymással szemben ülünk, és meghittten beszélgetünk. Észre sem vesszük, hogy közben ránk sötétedik. Mesél soprani diákéveiről, barátságáról Keken Andrással és Sztéhlo Gáborral, majd arról, hogy éppen a gazdasági világválság idején volt ösztöndíjas New Yorkban. Itt ismerte meg egy kivándorolt magyar család sarját, Etelt, akit aztán feleségül vett. Két éven át Makón szolgáltak, aztán visszakerültek az Újvilágba. A főesperesi tisztséget negyvenegy éven keresztül töltötte be! Teológiánk tiszteletbeli doktora. Az ő szolgálati idejére esett Cleveland

magyar negyedének radikális átalakulása: a Buckeye Road és környéke a színes bőrű lakosság lumpenrétegének gyűjtőhelyévé vált, aminek következtében a legtöbb fehér bőrű lakos elköltözött innen. Gábor bácsi nem mondta, de más-tól tudom: a parókia bejáratánál fegyveres támadás is érte. Szerette volna, ha még egy évet Amerikában maradok: ott fejezem be doktori munkámat, közben pedig gondozom a már akkor is erősen fogyó magyar gyülekezeteket. A hazai egyházvezetés nem járult hozzá ehhez. Szívbe markoló az a költői kérdés, amellyel Brachna Gábor egy 1986-os jubileumi füzetben megfogalmazta aggodalmát: „Mi lesz magyar templomainkkal, magyar anyák kezével díszített oltáraival, székeivel? Kihal belőlük a magyar szó, s nem száll magyar ajkú imádság szülőföldünk népéért és egyházainkért?”

Végül a kép jobb szélén a református *Juhász Shepherd Ferenc* áll. A paphiányos helyzetben beszolgáló lelkész volt Kelet-Cleveland templomában. A vége felé már csak három-négyen jöttek istentiszteletre.

Ravasz László református püspök jégtáblán úszó virágoskertként jellemezte az amerikai magyarságot. A jégtábla sajnos egyre kisebb, a virágok is halódnak. Ám elmúlásukban is szépek, fájdalmasan szépek. ■

Éljünk a Szentírás szerint!

Veczán Zoltán „beticiklizett” a teológiára

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Veczán Zoltán negyedik évfolyamos, teológus-lelkész szakos hallgatóval a soroksári plántáló misszióról és arról is beszélgettünk, miért jó evangélikusnak lenni.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Nyíregyházáról származol. Hogyan vezetett az utad a teológiára?

– A gimnázium után Debrecenbe mentem, környezetgazdálkodási agrármérnök szakon tanultam az egyetemen. Az érettségit követő nyáron egy gyülekezeti biciklitúra keretében megtértem, és átadtam az életemet az Úristennek. Ez a változás annyira mélyen hatott, hogy elkezdtem egyre jobban figyelni Isten igéjére. Rájöttem, hogy nem az agrárirányban van elhívásom. Sokat imádkoztam, tusakodtam. Gyülekezeti lelkészemnek, Zsarnai Krisztiánnak egyre nagyobb hatása volt rám, élt bennem az a vágy, hogy én is ebbe a szolgálatba kapcsolódjak be. Ehhez kértem az Urat, hogy erősítsen meg. Egy vendégszolgálatos lelkész, Horváth-Hegyi Áron

előadásában azt mondta, hogy „aki érzi a teológiára az elhívást, menjen”. A vívódásom megszűnt, így jelentkeztem a hittudományi egyetemre.

– A teológiának mely területe foglalkoztat leginkább?

– Nagyon szeretek a Szentírással foglalkozni, így a biblikus tanegységek nagyon fontosak a számomra. Sok mindenben formálja a gondolkodásomat az, hogy a Bibliával foglalkozunk, azon elmélkedünk, a szöveget eredeti nyelven olvassuk. Az órákon rájöhetünk, hogyan kell az egyes szentírási részeket helyesen értelmeznünk és vizsgálnunk. Ezenkívül a gyakorlati tárgyak, azokon belül is a gyülekezetépítés, gyülekezetpedagógia és homiletika foglalkoztat.

– Tanulmányaidal párhuzamosan – Győri János Sámuel lelkész mellett – a soroksári plántáló gyülekezetben is szolgálsz. Mit jelent a plántálás?

– A soroksári plántáló gyülekezet 2017-ben alakult meg. Soroksáron háromszáz evangélikus él, akikről nem sokat tudunk. Arra törekszünk, hogy felkeressük és megszólítsuk őket. Ehhez számos olyan programot is szervezünk, amelyet nem a gyülekezeti házban, hanem például a Fő téren tartunk. Koncertsorozatot szervezünk, szórólapokat osztunk, az érdeklődőkkel beszélgetünk. Az alkalmakról videófelvételeket is készítünk, ezeknek a szerkesztésében is dolgozom, valamint igei szolgálatot is vállalok.

– A soroksári fiatalságon túl a nyíregyháza-mandabokori ifjúsággal is szoros a kapcsolatod. Mit jelent a fiataloknak a gyülekezet?

– A mai fiataloknak meghatározó a közösség. Többen vannak, akik korábban kicsapongó életet éltek, és azért jöttek a gyülekezetbe, mert más utat szeretnének járni. Fiataljaink számára nagyon fontos, hogy olyan közösségük legyen, ahol az Úr is jelen van.

– Miért jó evangélikusnak lenni?

– A szentségek fontossága és a tanítás mellett nagyon fontosnak tartom, hogy az evangélium igazságát hirdetjük. Azt, hogy a Biblia a meghatározó az életünkben.

– Melyik a különösen meghatározó bibliai igéd?

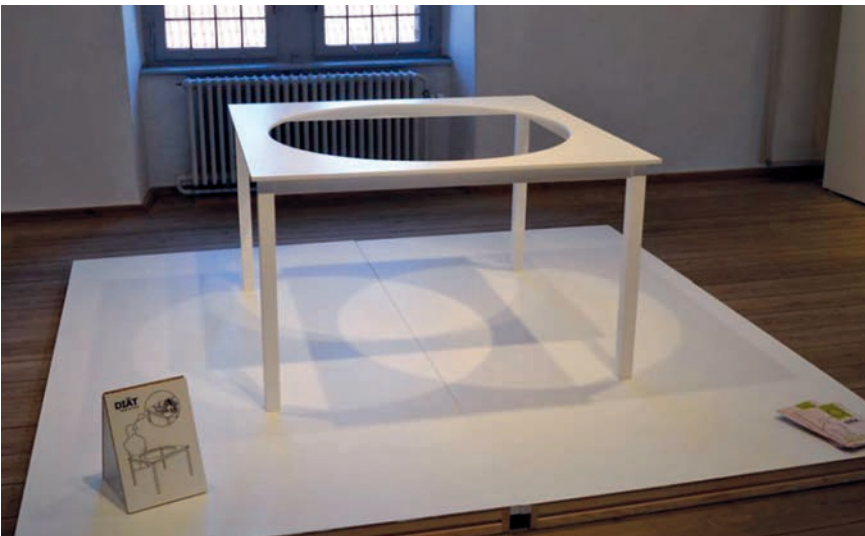
– „Övezd fel derekadat, és indulj, hirdesd nekik mindazt, amit én parancsolok!” [Jer 1,17a] Ez volt az a megerősítő ige, amely tisztázta bennem, hogy a lelkészi szolgálatra kell jelentkezni. Ez az ige azt üzeni, hogy az evangélium ad tartást az életünknek. Arra is figyelmeztet, hogy akármilyen élethelyzetben vagyunk is, nekünk missziói parancsunk van; ugyanakkor azt is kifejezi, hogy az ige hirdetésünket ne az emberek igényeihez igazítsuk – ahhoz, mit szeretnének hallani –, hanem arról beszéljünk, hogy az Isten mit akar számukra általunk üzeni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Balog Eszter lelkesítő jó ideje gyűjti a mosolyokat. Aki ismeri, tudja: ő maga is sokat mosolyog – hát nem csoda, ha visszamosolyog rá a világ. Íme, egy kis ízelítő a Facebookon látható képeiből

Ez egy diétás asztal... Ha emellett zajlottak volna az Asztali beszélgetések, bizony nagy bajban lettünk volna!

■ Forrás: Luther megmondja

Mise 1.

A vasárnapi mise végén így szól a pap a gyülekezethez: „Van egy jó és egy rossz hírem! A jó hír az, hogy van elég pénzünk a templom tornyának a megjavításához. A rossz hír az, gyermekeim, hogy mind a ti zsebetekben van.”

Mise 2.

Egy verőfényes, nyári napon így kezdi a pap a misét: „Testvéreim! Háromféle beszéd van a kezemben. Az első nagyon sokat ér, és öt percig tart. A második nem olyan értékes, és tizenöt perces, míg a harmadik kevés értéket hordoz, és egy óra hosszúig tart. Most körbe-hordozzuk a perselyt, majd választunk a három közül egyet.”

Tízparancsolat

Hittanórán így szól a tanár:

– Pistike, sorold fel tetszés szerinti sorrendben a Tízparancsolatot!

Pistike:

– Lássuk csak... Hatodik, ötödik, kilencedik, első, harmadik, második, nyolcadik, negyedik, hetedik, tizedik...

Bűnbánat

Egy fiatalember gyónni megy a paphoz.

– Atyám, én vétkeztem.

– Mi a vétked, fiam?

– A hiúság bűnébe estem. Naponta többször belenézek a tükörbe, és csodálom magam, hogy milyen szép vagyok.

A pap megfordul, és ránéz a fiúra:

– Ez nem bűn, fiam, csak egyszerű tévedés.

Logikus...

Esti imája után a kis Jimmy megkérdezi édesanyját, mit jelent az ima. Az anyja azt feleli, hogy az ima üzenet a Jóistennek. „Értem – bólint rá a kisfiú –, és azért küldjük el este, mert akkor olcsóbb?”

Hogy is van ez?

A tanító néni azt magyarázza a gyerekeknek, hogy az emberiség Ádámtól és Évától származik.

– Ez nem így van! – szól közbe az egyik gyerek. – Az én apám azt mondta, hogy a majomtól származunk.

– Ez így is van, de én most nem a ti családokról beszélek, hanem általában az emberiségről.

Forrás: Alfa-omega.hu

Mindennek alapja a hálaadás

Ismerjük meg Ihász Beatrixot, a Soproni Egyházmegye esperesét!

Sok szál köt Beledhez. Ott él és dolgozik gyerekkorom óta barátom, Antal tanár úr; huszonöt éven át ott szolgált évfolyamtársam, Béres Laci; Beledről került Tatára katolikus kollégám, Bálint atya, sőt a tatai gyülekezetünkben is van beledi származású. Beszélgetésünk apropóját az adta, hogy majd két évtizeden át kolléganőm, Ihász Beatrix evangélikus lelkész is Beledre került, s nem sokkal később esperesnek is megválasztották.

– Kezdjük a „legfrissebbel”! Hogyan letél esperes?

– Megválasztottak... Mint mindenben, ebben is Isten vezetését látom, de ott kell kezdenem, hogy Komárom volt az első szolgálati helyem. Ez egy kicsi gyülekezet, ahol tizennyolc évet töltöttem el. Ezek után Ördög Endre igazgató lelkész úr hívott meg Orosházára, ahol minden előnyével és hátrányával megismerhettem egy nagy gyülekezet kihívásait. Fontos elindítója volt a mostani váltásomnak, hogy férjemmel szeretünk volna visszajönni a Dunántúlra – eredetileg győri vagyok, a rokonságom is itt él. Örökbe fogadtunk egy három és fél éves kislányt, Dominikot, és vele lehetőségem volt kétszer fél évig anyasági szabadságra menni, ezalatt érett meg bennünk a gondolat, hogy szívesen visszajönnénk a Dunántúlra, hiszen a család közelsége is számos gyakorlati előnnyel járna. Ezután jelentkeztünk a püspöknél, később az esperesnél. Beledre kerülésem különleges útnak mondható, hiszen az elődeim, Blatniczky János és a felesége, Júlia mint lelkész házaspár Budapestre kaptak meghívást. Így a beledi gyülekezet a megürült lelkészi állására lelkészt keresett. Ekkor még a jövőm, jövőnk más irányban látszott alakulni. Folyamatban volt, hogy Medgyesegyházára kerüljek – Kondor Péter esperes úr is szerette volna ezt, és meg is tette az ehhez szükséges lépéseket –, de eközben ért minket a hír, hogy a beledi állás megürült. A medgyesegyházi jövőkép számunkra is igen kedvező lett volna, hiszen férjem, Jóska továbbra is

Orosházán dolgozhatott volna a Liszt Ferenc Művészeti Iskola igazgatójaként. Közben a Blatniczky házaspár Pesterzsébetre került, s így a hirtelen megürült beledi lelkészi állást Szemerei püspök úr a mi figyelmünkbe ajánlotta. A soktényezős együttállás miatt hamar „igent mondtunk a jóra”, hiszen az is nemsokára kiderült, jól döntöttünk.

– Beledre már esperesként kerültél?

– Természetesen nem, azért tartani kellett a sorrendet; először lelkésznek választottak meg, és csak később esperesnek. Valójában én helyettes lelkészként kerültem oda, ehhez magam is ragaszkodtam, mert jó egy gyülekezetet először megismerni, megbarátkozni a lehetőségekkel, a munkatempótól kezdődően az elvárásrendszeren át a kommunikációs lehetőségekig, hiszen nem mindegy, hogy a lelkész mennyire képes személyiségéből fakadóan behelyezkedni, megérteni a rábízottak problémáit, nehézségeit, s hogyan tudja kezelni az esetleges konfliktusokat, hogyan tud reagálni a pozitív és a negatív kritikákra. Alapos „ember-exegézis” nélkül ugyanis jóval kevesebb eszköz áll rendelkezésre a lelkésznek. Vallom, hogy miután a lelkész megismerte a lehetőségeket, az igényeket, és a gyülekezet is megismerte leendő pásztorát, ezután ildomos meghozni a döntést, hogy elvállalja-e a parókus lelkészi állást, vagy sem, hiszen a hosszú távú együttműködés csak így lehet eredményes. Hála Istennek, a belediek és köztem hamar felébredt a kölcsönös szimpátia. Már első alkalommal is nyílt, őszinte te-

kintetű emberekkel találkoztunk. Nagyon megszerettem őket, és – talán mondhatom, hiszen úgy tűnik – ők is engem. Egy évre szólt volna a helyettes lelkészi szolgálat, de ők ezt a kapcsolatot szerették volna minél hamarabb megerősíteni, és meghívtak parókus lelkésznek, így pár hónap múlva már el is indították a lelkészválasztási procedúrát. Március 17-én be is iktattak a parókusi lelkészi szolgálatomba. Ebben az időben már tudható volt, hogy Mesterházy Balázs esperes és felesége misszióba készülnek Indiába, így a Soproni Egyházmegyében esperest is „kerestek”. Egyházi törvényeink taxatívén meghatározzák a hivatal betöltéséhez szükséges követelményeket, de olyan, az egyházmegyében szolgáló lelkész, aki el is fogadta volna a jelöltséget, nem volt. Így már novemberben megkerestek, hogy vállaljam el – az egyházban nagyon fontos a folytonosság – a jelöltséget. Ezen meglepődtem, de még jobban férjem lelkesítő szavain és bátorító támogatásán... Azért igyekeztem neki kifejtetni, hogy ez mekkora felelősség, és egyházpolitikai bölcsességet is kíván, mindezekon túl sok adminisztrációs és reprezentációs kötelezettséggel jár együtt, amelyekhez sok idő és energia szükségeltetik... Végül igent mondtam.

– Nagy „toronyépítő” döntések előtt az ember mindig visszatekint. Ha visszanezel eddigi szolgálatodra, mi volt az, ami számodra örömet, illetve nehézséget okozott a kicsi és a nagy gyülekezetben?

– A kicsi gyülekezetben kevesebb emberrel kerülünk kapcsolatba, de ezek a kapcsolatok sokkal mélyebbek, hiszen jobban ismerjük egymást, jobban elfogadják, hogy a lelkész is „emberből” van. Erre igen jó keretet és lehetőséget adott a komáromi kis gyülekezetben az énekar megszervezése egy évvel az odaérke-

zésem után. Ennek ötlete ráadásul nem is tőlem, hanem a gyülekezeti tagoktól származott, s a gyülekezetépítés tulajdonképpen ennek mentén bontakozott ki. Sok helyre eljutottunk, a gyülekezet gyarapodott nemcsak élményekben, de gazdagodott kapcsolatokban, lelkiekben is, mindazonáltal még létszámban is. Ami nehézség a kicsi gyülekezetben, az maga a szórványhelyzet. Nem az a baj, hogy kevesen vannak, hanem az, hogy távol vannak egymástól, és a hívekhez való eljutás komoly logisztikai erőforrást igényel. Ha visszagondolok erre az időre, bizony sok volt a szolgálati helyem! Öt éven keresztül Szőny, Ács, Bábolna szórványok mellé megkaptam még Bönyt és Banát is szolgálati területként úgy, hogy 1995-től Észak-Komáromban prédikáltam, keresztem, eskettem, temettem. Átélttem nemegyszer azt is, milyen nehéz megszervezni egy kis gyülekezetben, hogy a meghirdetett alkalomra sokan jöjjenek el, hiszen az a jó, hogy ha meghívunk egy vendégelőadót, megszervezünk egy evangelizációs sorozatot, akkor minél többen ott vannak. Ezzel szemben könnyebbség és biztonságot adó egy nagyobb gyülekezetben, hogy bármilyen alkalomról legyen is szó, arra minimum huszonöt-harminc ember biztosan eljön. Nagy örömet adott nekem a nagy orosházi gyülekezetben, hogy a Semmelweis Egyetemen szerzett ismereteimet – a mentálhigiénészakemberképzést végeztem el – kamatoztatni tudtam nemcsak egyéni beszélgetésben, de csoportos alkalmakon is. Szeretek csoportban dolgozni, így indítottam önismereti csoportokat, külön nőknek, de indítottam gyászcsoporthat is. Ezeknek mindig szép eredményük volt, a résztvevők előrelépést tapasztaltak, s azontúl, hogy magam is sokat kaptam ezekből, jó lehetőséget biztosított számomra, hogy így is kipróbálhassam magamat.

– Nagy gyülekezet, több lelkésszel... Ez mekkora teher?

– Azt gondolom, hogy súrlódások lehetnek, de ez nem törvényszerű. Van, aki karakteréből fakadóan különösebb gond nélkül tud csapatban dolgozni, van azonban olyan is, akinek ezt tanulnia kell. A nagy gyülekezet legnagyobb kihívása talán az, hogy a lelkészt mindig százszázalékosan „bevethetőnek, hadra késznek” hiszik, s nem mutathatja ki azt, hogy ő is csak ember. Ez a „nagy gyülekezeti” – ahol esperesek, püspökök is rendszeresen

FOTÓ: LUTHERRÓZSA

predikálnak – elvárás eléggé megterheli a gyülekezetben dolgozó lelkészeket. Perfekt *lelkész* mindig volt és van, de perfekt *lelkész* nem létezik! Ami megterhelő a nagy gyülekezetben, az az alkalmak sokasága és a szerteágazottságuk. Volt olyan hetem – Orosházán hetes beosztásban dolgoztunk –, amikor tizennégy különböző alkalmat kellett tartanom, különböző ígékkel, különböző korosztálynak és különböző mélységben és fogadósintekkel... Mindegyikben perfekt lenni egyszerűen nem tud az ember, s megvallom őszintén, én a szívem mélyén nem is akartam az illetén elvárásnak megfelelni. A mindenáron való megfelelés torzítja az embert... Az orosházi „nagy gyülekezetben” megélhettem végre azt is, hogy csak azzal kellett foglalkoznom, amit s amiért tanultam. Hála Istennek, majd minden adminisztrációt profeszionálisan elvégzett a hivatali apparátus.

– Most, hogy már nemcsak a gyülekezetben kell döntéseket hoznod, hanem egyházmegyei szinten is felelősséget vállaltál, pillantsunk a jövőbe! Mit látsz egyházunkban sürgető feladatként?

– A jövő nem csak az egyháznak, mindenkinek nagy kihívás. A válasz keresésében komoly akadály, hogy a korszellelem

szinte beleneveli az embereket a nemegyszer szemérmetlen mértékű és intenzitású panaszkodásba, kesergésbe. Persze szükség van elégedetlenségünk megfogalmazására, kimondására, de amire én a hangsúlyt helyezem esperesként is, az a megoldásra való törekvés, ennek pedig az első lépése az – magam is gyakorlom –, hogy észreveszem a jót magam körül, mindazt az áldást, amelyet kaptam, kaptunk az Úristentől. Ha elmulasztjuk a hálaadást családban, gyülekezetben és magasabb egyházi szinten is, akkor elfelejtettük, hogy miért is vagyunk mi tulajdonképpen egyház. Elsősorban azért, hogy hálásak legyünk! Az őszinte hálaadás szimpátiát vált ki, amely által nemcsak vonzóvá válik a gyülekezeti élet, a közösségi célokért való együtt munkálkodás, de magasabb szintre jutunk Istennel való kapcsolatunkban is. Prédikációnk elsődleges homiletikai célja, hogy hálaadásra buzdítson, hiszen ilyenkor s ebben kapunk erőt, biztatást feladataink elvégzésére. Eközben nemcsak új minőségben éljük meg Istentől kapott elhívásunkat, de tartalmat nyernek a szavak: áldás, kegyelem...

■ FRANKO MÁTYÁS

Forrás: Lutherrózsa – a Tatai Evangélikus Egyházközség hírlevele, 2018. nyár

Amikor a nagypapa az unokákkal fejlődik

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Fitt marad, aki unokázik – szól a tudományos megállapítás. Sőt mivel nagyszülőként már nem állunk az idő és a gyermeknevelés kényszere alatt, jobban is élvezzük az unokákkal töltött pillanokat. Sok férfi számára tehát még egyszer valami egészen új veszi kezdetét, amikor nagypapa lesz.

„Papa, most mit fogunk csinálni?” – kérdezi Nathanael és Hannah minden alkalommal, amikor délutánonként kitarul az ajtó, és az unokák a nagypapa előtt állnak. A gyerekeknek nem kell hosszú utat megtenniük a nagypapához, hiszen ugyanabban a házban laknak.

A hétéves Nathanael többnyire egyenest a pincébe megy. „Elfoglalja a műhelyem, kalapál vagy fűrészsel, és a végén nekiállhatok megkeresni a szerszámaimat” – meséli a hatvannyolc éves Reinhard Schromm a Stuttgart melletti Kirchheimban. Már a négyéves Hannah is szeret barkácsolni. Nem is olyan régen együtt készítettek el egy emeletes ágyat a babaközbe – meséli Schromm. Ő csak abba segített be egy kicsit az elektromos fűrészsel, hogy az oldalak egyenesek legyenek.

Két évtized a nagyszülőkkal

Eckart Hammernek, a ludwigsburgi Protestáns Főiskola társadalmi gerontológiával foglalkozó professzorának meggyőződése, hogy „nagypapának lenni második élet és fejlődési lehetőség”.

Az Allensbachi Közvélemény-kutató Intézet generációs barométere szerint pedig annyi időt, amennyit manapság töltenek – körülbelül tizenöt-huszonöt évet –, korábban nem töltöttek el a nagypapák az unokáikkal.

A nyugdíjba vonulást sok férfi veszteségként éli meg – magyarázza Hammer. A közös időtöltés az unokával azonban segíthet e kritikus élethelyzet feldolgozásában: a gyerekekkel való foglalkozás a nyugdíjas évek centrális feladatává válhat, értelmet adva a mindennapoknak, fiatalon tartva a nagypapákat és biztosítva a kiteljesedés lehetőségét.

Tanulni, futni, nevetni, szeretni

Még ha apaként az ember aktívan részt is vett a gyermekei nevelésében, nagypapának lenni akkor is újdonság: az unokákat a nevelés kötelezettségének rájuk nehezedő nyomása nélkül terelgethetik. És ekként van esély pótolni talán azt, amit az ember a saját gyermekeinél elmulasztott. Hiszen „a legnagyobb ajándék a nagypapák életében a szabad idő”.

Kicsik voltak még Reinhard Schromm lányai, amikor ő a Telekomnál üzemi ellenőrként dolgozott, felesége pedig teljes állásban volt alkalmazott. Épp ezért a gyerekek az óvodában és a nagymamánál töltötték a napjaikat. Ma már Schromm nyugdíjasként felettébb élvezzi az unokáival töltött időt. „Legalábbis többnyire” – teszi hozzá kacsintva.

Martin Rosowski, a Németországi Protestáns Egyház (EKD) hannoveri férfinyomtatásának vezetője is úgy látja, hogy a nagypapák egyre inkább érdekeltek az unokákkal való intenzív kapcsolattartásban. A munka világából való kilépésük után többnyire sokkal szabadabban, türelmesebben és figyelmesebben tudnak a gyerekek felé fordulni, mindeközben saját magukat is egy másik oldalról ismerik meg.

Ráadásul az unokák fitten tartják a nagyszülőket. Eckart Hammer a *Nagypapának lenni* című könyvében azt írja, hogy a gyerekekkel való törődés magában foglalja mindazt, amit az időskort kutatók a négy legfontosabb életelixír közé sorolnak: tanulni, futni, nevetni és szeretni annyit tesz, mint kíváncsinnak lenni, mozogni és sportolni, humorosnak lenni és jó kapcsolatokat ápolni.

Mindkét fél nyer

De nemcsak a nagyszülők profitálnak az unokákból, hanem fordítva is. Mindenekelőtt azokban a családokban, ahol a gyerekek egykeként nőnek fel, gyógyítólag hat, ha a nagypapa a szülők „gondoskodó ostromából” kiszabadítja az unokát, és olyasmivel tölti vele közösen az időt, amire az apukának nincs lehetősége, és ami pedagógiai szempontból kissé lazábbnak tekinthető. Ezenkívül a nagypapák – és természetesen a nagymamák – gondozói szerepe is egyre fontosabbá válik, hiszen a dolgozó anyák segítség iránti igénye egyre csak nő.

Hammer professzor szerint a nagypapák szerepét a társadalom még mindig alábecsüli. Figyelni kellene arra, hogy a nagypapák ne sodródjanak a nők által meghatározott nevelési világ szélére. Épp ezért ne várják meg, amíg a gyerek megtanul focizni, hanem már a kezdetektől fektessenek energiát a kapcsolatba, még ha ez eleinte a pelenkacserét jelenti is.

A hetven év feletti férfiak mintegy egynegyedének nincs unokája. Aki azonban szeretne, „kölcsonnagypának” vagy mentornak is jelentkezhet. Vagy egyszerűen felkínálhatja a segítségét a gyermekeiket egyedül nevelő édesanyáknak is.

■ JUDITH KUBITSCHECK

Forrás: Evangelisches Gemeindeblatt für Württemberg, 2018/29. szám
Fordította: Domokos Ildikó

Három tipp nagyszülőknek Eckart Hammer professzortól:

1. Ne avatkozzanak bele a gyereknevelésbe. Az csak konfliktust szül.
2. A gyerekek szívéhez az út a meny és a vő szívének keresztül vezet – szól a német gyermekvédelmi szövetség egyik mottója. Ezért tanácsos az unokák szüleivel is jó viszonyban lenni.
3. Ne érezzenek kényszert, nyomást! Nincs tökéletes nagypapa, tökéletes nagymama. Elég, ha csak igyekszünk, és megpróbáljuk azt tenni, ami a gyerekeknek örömet szerez.

Az északi fény dallamai

Megjelent a pilisi Izsóp ének- és zenekar *Északi fény* című új CD-je. A finn evangélikus dalszövegíró, Pekka Simojoki most megjelent *Ylistys* című albumának tíz új énekét Jansik Csaba fordította magyar nyelvre, a lemezt pedig a pilisi Izsóp énekkar adta ki.

„Ezek az énekek egy ügyszálhoz kapcsolódnak. Ezekben az énekekben visszhangzik az egész világ, mégis van bennük valami mélységesen finn. Ezeket az énekeket könnyű hallgatni és együtt énekelni, mert csordultig vannak örömmel, hálával és imádsággal. Ezek kicsiny emberek énekei Neki és Róla, kinek neve minden fölött áll. Ezek az énekek Őt dicsérik” – vallja maga a szerző.

Örömmel vigyük a hírt gyülekezeteinkbe, ifjúsági óráinkra, táborokba, találkozókra, ahová csak eljuthat, és énekeljük: „Vidd a hírt [...], hogy Isten országa köztünk van!” (Izsóp ének- és zenekar)

Az album megvásárolható és megrendelhető a jansik.ildiko@gmail.com e-mail-címen és az evangélikus könyvesboltokban, lelkesi hivatalokban.

■ JANSIK ILDIKÓ

MEGHÍVÓ MÉDIAMŰHELYRE

TÉMA: „A HIT HALLÁSBÓL VAN” (RÓM 10,17)

Protestáns médiaműhely – Révfülp, szeptember 28–30.

Aktív médiamunkásokat, továbbá a média belső szakmai kérdései iránt érdeklődőket várja őszi konferenciájára a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz). A szeptember 28–30. között tartandó médiaműhely fókuszába idén a rádiós újságírás kerül, tágabban: a rádiózás, a rádiómisszió hatása a közösségi élet minőségére a digitális világban.

A révfülői műhelybeszélgetések során avatott kollégák osztják meg tapasztalataikat arról, hogy az éter hullámain milyen módszerekkel, technikákkal szólíthatók meg leghatékonyabban a hallgatók evangéliumi tartalmakkal.

A protestáns médiaműhely helyszíne: Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ (8253 Révfülp, Füredi út 1.). Időpontja: szeptember 28–30. Részvételi díj (péntek vacsorától vasárnap ebédig): 15 000 Ft; Prúsz-tagoknak: 7500 Ft. Elhelyezés kétágyas szobákban, a jelentkezés sorrendjében. Jelentkezni szeptember 20-ig a prusz@lutheran.hu e-mail-címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámon lehet Faggyas Ilona titkárságvezetőnél. (A jelentkezőknek részletes programmal igazoljuk vissza a regisztrációt.)

A Prúsz-elnökség nevében:

NOVOTNY ZOLTÁN elnök, T. PINTÉR KÁROLY titkár

Tükröt tartó unokák

Gáncs Péter a nagyapaságról

Az előző oldalakon olvasható írás tartalma arra ösztönzött minket, hogy megkérdezzük most már „főállású” nagyapaként tevékenykedő nyugalmazott elnök-püspökünket, milyen is a nagyapalét, mik az örömei, feladatai.

FOTÓ A GÁNCSES Család ARCHÍVUMÁBÓL

kicsik maximálisan nyitottak. Életre szóló élmény volt, amikor nemrégiben két napot együtt töltöttünk velük egy kis nőgrádi falu, Kisecset vendégházában. Este a teljes nagycsalád, mind a tizenhárman, kifelé ment a kertbe, és együtt gyönyörködtek az augusztusi csillagos éjszakában, komoly verseny alakult ki, hogy melyik unoka fedez föl több hullócsillagot... Igyekszünk a mennyei Atya megszólítására is bátorítani őket, ami számukra sokkal természetesebb, mint nekünk, felnőtteknek. Mindig öröm, ha egy közös étkezést valamelyik unoka kezd el rövid imádsággal. Ennek legtömörebb változata: „Jövel, Jézus... Ámen.”

– Vannak arany szabályok, amelyekhez ön szerint nagyszülőként, az unokákkal vagy a szülőkkel kapcsolatban tartani kell magunkat?

– Gyakran halljuk, hogy a nagyszülők „felelőtlenül” szerethetik az unokákat, majd a szülők helyrehozzák, ha túl engedékenyek voltak... Igyekszünk komolyan venni a szülői elvárásokat, hiszen minden nemzedék egy kicsit másként értelmezi a gyermeknevelés arany szabályait. Fontos, hogy megteremtjük a szülőkhöz való rendszeres találkozás alkalmait is, ami nem könnyű a gyermekek mellett, nem is szólva arról, hogy más a szülő és más a nagyszülő életének ritmusa, tempója. Lényeges, hogy egymás privátszféráját is tiszteletben tartsuk.

– Amikor olvasóink ezt a magazinszámot a kezükbe vehetik, püspök úr már a díszpolgára lesz az egyik olyan településnek, ahol korábban lelkészként szolgált. Az unokákkal beszéltek erről?

– Örülök, hogy az a falu, Nagytarcsa, ahol a leghosszabb ideig szolgáltunk, ahol gyermekeinket felneveltük, díszpolgárává fogadott. Nem biztos, hogy mindegyik unoka ott tud lenni a vasárnap déli ünnepségen, de már voltunk velük Tarcsán, hogy megmutassuk, hol nőttek fel a szüleik. Óvodáskorban még nem feltétlenül tudnak mit kezdeni Péter papa díszpolgárságával, de a tarcsai diós batyut már ők is értékelik...

■ K. B.

– Mi a legjobb ön szerint a nagyapásban?

– Jó látni az öt unokában a folytatást, a jövőt. Isten nemzedékről nemzedékre továbbbáradó hűsége, áldása testesül meg bennük. Öröm látni, hogy még szükség van ránk, hogy őszintén szeretnek minket, és igénylik a közelségünket.

– Gáncs Péternél hogyan telnek általában az unokázós alkalmak?

– Három hónapja kóstolgom, tanulom a nyugdíjasélet szépségeit, és próbálok kialakítani az új életritmust. Feleségem már évek óta „főállású nagyanya”, ő már kialakított egy jó rendet. Mivel, hála Istennek, mindhárom gyermekünkénél van már unoka, így többé-kevésbé kialakult egy viszonylag stabil, de rugalmasan kezelt heti rend, hogy melyik nap melyik családnak próbálunk segíteni. Ebben próbálok én is hasznosan aktivizálódni, mert sajnos korábban kevés idő jutott a családra. Talán most valamit jövétehetek a „mulasztási bűneimből”...

– Mire tanítják önt az unokák?

– Élmény látni, hogy mennyire bele tudnak feledkezni a játékba, egy mese olvasásába. Igyekszem megtanulni tőlük, hogy mit jelent felszabadult örömmel élni a jelenben, rácsodálkozni minden kis bogárra, fűszálra, kavicsra. Tanulom tőlük az őszinteséget és a nyitottságot, segítenek jobban megérteni Jézus figyelemzetését: „Ha nem leszek olyanok, mint a kisgyermek, nem mentek be az Isten országába...” Külön izgalmas „lelki gyakorlat”, amikor az unokákban Isten egy kicsi tükröt tart elénk, és saját, nem mindig feltétlenül jó, de részben öröklött tulajdonságainkkal szembeesít minket. Amikor próbálok őket türelemre, mértékletességre, szelidségre, egymásra figyelésre, önzetlenségre nevelni, bizony gyakran eszembe jut a szellemes közmondás: „Balogy mondja verébnek, hogy nagyfejű.”

– Mire akarja ön megtanítani őket?

– Próbáljuk együtt felfedezni Isten teremtett világának szépségeit, amire a

Imádkozzunk Keraláért (is)!

Hatalmas áradások sújtják augusztus 8-a óta a dél-indiai Kerala államot, és majd három hétig csak rossz híreket hallottunk. Ekkor, hál' Istennek, elállt az eső, és folytatódhattak a mentési munkálatok.

Mondhatjuk, hogy Kerala messze van Magyarországtól, de most a mi számunkra – a Kodaikanalban élő és dolgozó magyar misszionáriusok szempontjából – itt van a szomszédban. Ez a katasztrófa bennünket is csak közvetetten érint, hiszen mi kétezer-száz méter magasán élünk a Palani-hegységben, de több diákunk és kollégánk családja nagyon is érintett.

A Kodaikanal Nemzetközi Iskola Tamilnádu államban található, amely szomszédos Keralával. Ha nyugatra indulunk le a hegyről, akkor néhány órán belül már ennek a csodálatos, a gasztronómiájáról, az élővilágáról és a hajózható tengeri holtágairól híres államnak az útjain utazhatunk. Kerala ismert lehet még a Tamás apostol hagyományain alapított ortodox keresztyén közösségeiről, illetve arról, hogy az írástudatlanság ebben az államban a legalacsonyabb, így innen kerül ki India hivatalnokrétegének nagy része.

Az iskolában természetesen azonnal beindult a gépezet, hogy a vasárnapi istentiszteleten és az értekezleteken, imareggelin és egyéb alkalmakon elmondott imádságokon túl aktív anyagi segítséggel is tudjuk támogatni a keralaiakat.

Az evakuált emberek száma egymillió felett volt, akiket mintegy háromezer-öt-száz különböző táborban szállásoltak el. Az árhullám ugyan már levonult, de az ivóvízhiány és a különböző fertőzések még mindig nagy problémát jelentenek. Ezért mi is olyan csomagokat állítottunk össze a készpénzadományon kívül, amelyekben főleg fertőtlenítőszeresek és gyógyszerek voltak.

Sajnos halálesetek is voltak, körülbelül négyezer ember vesztette életét az államot sújtó áradásokban és fölcsumzlásokban, hiszen a hatalmas mennyiségű eső nemcsak a földeket áztatta, és az épületeket tette lakhatatlanná, hanem mintegy tízezer kilométernyi közutat tett járhatatlanná, illetve Kocsin város repülőterét is napokra megbénította. Az anyagi kárt hárommilliárd dollárra becsülik, az államon és a szomszédokon kívül számos civil szervezet is segít.

Sokan felteszik a kérdést, hogy a negyven százalékkal megnövekedett csapadékmennyiség hogyan okozhatott ilyen hatalmas katasztrófát, hiszen önmagában a vízmennyiségnek nem kellett volna ekkora pusztuláshoz vezetnie. Többen elmondták, hogy bár nagyon gyorsan érkezett ez a víztömeg, de valójában a termőföldek elmúlt

gedélyezi ezeket az utakat. A résztvevők itt is meggyőződhetnek róla: szó szerint saját magunk alatt vágjuk a fát, ha minden létező területre épületeket húzunk fel, mert azt gondoljuk, hogy a túlnépesedés és egyéb szolgáltatások miatt erre szükség van.

Ugyanígy szomorú volt a közösségi médiában olyan bejegyzést is olvasni, amelyben valaki úgy nyilatkozott, hogy „a keralaiak megérdemlik” ezt a büntetést, hiszen „minek esznek marhahúst”.

FOTÓ: SIVARAM V. / REUTERS

években való beépítése, az erdők kivágása, valamint a szakszerűtlenül, tervezés nélkül kialakított épületek rossz minősége segítette elő a katasztrófát.

A termőföldek beépítése az egyik legnagyobb probléma egész Dél-Indiában. Ezt most osztálykirándulásra készülő iskolai csoportjaink is tapasztalni fogják, amelyek szeptember végén indulnak különböző célú tanulmányi kirándulásokra, és ezek közül három is érinti Keralát. Gondolkodtunk az úti cél megváltoztatásán, de aztán az iskolavezetés úgy döntött, hogy megfelelő előkészítéssel en-

Az illető arra utalt ezzel, hogy Keralában sok keresztyén nem tartja a hindu vegetáriánus, sőt a muzulmán étkezési szokásokat sem.

Ugyanakkor üdítő volt látni olyan hirdetések is, amelyekben például építészeti fiatal munkatársai messziről, Mumbából ajánlottak fel ingyenes konzultációkat az újjáépítéshez, hogy ne kelljen néhány év múlva újra ilyen méretű katasztrófával szembesülni.

Adja Isten – és ezért szabad otthon is imádkozni –, hogy tényleg ne kelljen.

■ MESTERHÁZY BALÁZS

Múlt századi merengő

Szeptember: búcsú

A búcsújárás a katolikus hívők zarándoklata, amelynek során valamely kegyhelyet keresik fel a bűnbánat, vezeklés, hálaadás, kérés indítékával. Kapcsolódhat a búcsú templomok védőszentjeinek emlékünnepéhez is.

Mivel falunkban a kis létszámú katolikusoknak még templomuk sem volt, így az evangélikusok 1931-ben épített új templomának felszentelésére, szeptember harmadik vasárnapjára tették ezt a napot. A Sándy Gyula műegyetemi tanár által tervezett impozáns épület ma is falunk büszkesége. Meg kell azonban említenem, hogy e templom építéséhez az akkori nyolc katolikus család is hozzájárult. Pár évvel később, amikor a Zurbor-hegyen elkezdték építeni saját kis templomukat, az evangélikusok ugyanúgy támogatták őket adományokkal és munkával. Így azután nagy egyetértésben búcsúzott a falu teljes lakossága, e tekintetben megvalósítva az ökumenét.

Hogy milyen is volt, és mit jelentett számomra ez a falusi búcsú a hatvanas évek elején? Erre így emlékszem vissza.

„Az egyre hűvösödő estéken a tücskök nemzetsége már jó ideje siratja az ellobbanó nyarat. Ökörnyálás, csípős hajnalokon

a mezőre csapódott nyirkos párát lassan szárítja fel a nap. A déli melegben még vidáman mosolyognak az útszéli imolák, ám a murkok vajszerű tányérjai mögött már szaporodnak a nyíló őszivérfüvek mélybordó cseppjei. Észre sem vennénk,

hogy vége van a nyárnak, ha a nagy pedellus, a szeptember be nem csengetne.

Aznap Szilágyi Gyuszi hajnali ötkor kelt, majd elindult Szarvaspusztáról, hogy időben érkezzen az iskola előtti árokpart hársfái alatt gyülekező gyereksereghez. Régimódi csatos hátitáskáinkban már nem palatábla, hanem az »önki«-ben (az önkiszolgáló boltban) megvásárolt kék nátronpapírba gondosan bekötött, felcímkézett irkáink lapultak. Pontban nyolc órakor kattant a zár, és mi, elsősök Gádorosné, Edit tanító néni irányításával megilletődve foglaltuk el alma materünk padjait. Az ő segítségével pár nap alatt kialakult bennünk az a különös érzület, hogy alvégiek, felvégiek, tisztí-telepiek mind egy osztály vagyunk.

Épphogy belekezdünk a betűvetésbe, amikor egy idegen kisfiú kopogtatott az ajtón. Ő a vándorló »búcsúsok« ivadéka volt, és csak pár napra lett közösségünk tagja. Az óra végén lélekszakadva rohantunk az iskola kerítéséhez, hogy láthassuk a Rákóczi utca kiszélesedő terén félig összeszerelt »ringlispílt«, azaz a körhintát.

Nagy esemény volt ez, mert falunkban ekkortájt még nem volt játszótér, és korosztályom nagy részének csak ez az egy alkalommal adatott meg a hintázás élvezete. Igaz ugyan, hogy a parókia udvarán édesapám fabrikált egy hintafát és mellé egy mérleghintát, amelyet a bibliórás gyermekek vasárnaponként elleptek. Később a tisztí lakótelepen is készült egy játszótér, de a háztömböt hintástul bekeverték, kizárva így a falubelieket.

A búcsú napján alig vártam a reggeli istentisztelet végét, és rohantam le a térre. Zsebemben vidáman csilingeltek a tíz-hús filléresek, melyeket a Hangya Szövetkezet udvarán bowlingozóktól kaptam a kuglibabák állítgatásáért. Többen tolongtunk, hogy ehhez az alkalmi munkához és béréhez hozzájussunk, ám ritkán adódott olyan alkalom, hogy kétszer sor került volna valamelyikünkre. Érthető hát, hogy a búcsú előtti vasárnap délutánokon komoly küzdelmek folytak a kuglipálya végén.

Most azért az ötven fillérért, melyért fél óráig állítgattam a fabábukat, két percig mámorral vágtazhattam a gyermekkörhinta barnára mázolt falován. Míg a félősebek a falovakat tartó rúdka kapaszkodtak, én a gyeplővel lovam zabláját balra kanyarodásra húzva, kengyelbe dugott

lábammal nógattam Rárómat. Mégse sikerült leahagynom a mellettem ügetőt. Amikor a körhintás megkondította a csengőt, és lovam lassítani kezdett, a gyeplőt egy kézzel lazábbra fogva peckesen kihúztam magamat, mint egy huszárcapitány, hogy a körben álló, nézelődő felnőttek láthassák, én irányítottam a bandériumot.

Ezután szédült bódulattal perkáltam le a következő ötven filléremet a céllövölde jobb szélén, ahol cserébe kezembe nyomták a megtöltött légpuskát. A kékre festett bádogházikó ajtaján lévő kör alakú kilincset kellett eltalálnom, hogy az ajtó feltáruljon, és a damilpályán odabiciklizzen hozzám a kis mackó, puttönyában a nagy meglepetéssel. Ez rendszerint egy cérnagumira szerelt »similabda« volt, mely színes krepp-papírba csomagolt fűrészporból készült.

Nehezebb dolguk volt az udvarló legényeknek, akik szerelmüknek színpompás papírvirággal akartak kedveskedni. A lent-

ről felfelé növekvő árú sorokból a virágot tartó hurkapálcát kellett ellőniük. Helyzetüket nehezítette, hogy a céllövölde üzleti megfontolásból elállította a célzókát, így több forintjába került a lövöldözőnek, mire kikapasztalta, hogy merre hord a puska. A hajóhinta volt a másik helyszín, ahol a legények virtusa megnyilvánulhatott. Az volt a menő, aki olyan magasra hajtotta a hajóban ülő kedvesét, hogy a biztonsági rúdon megszólaltak a csengők. A pocakos, nagy orrú Sanyi bácsi ilyenkor behúzta a kéziféket, és a párost idő előtt kitessékelte a hintából.

Mindezen izgalmak után már kiürült zsebbel nézhettem végig a mézeskalácsosok és cukorkások sátorait. Csorgott a nyálam, mégsem voltam csalódott, mert biztos voltam benne, hogy az esti biblióra előtt – mint rendszeren – bejön hozzánk Cselka néni a búcsúfiával: tíz deka selyemcukorral.”

■ GYŐRI ANDRÁS TIMÓTHEUS

Istennel a maratoni távon

Jótekonysági futásra készül Jakab Ádám

Tizennyolc évesen futotta élete első maratonját úgy, hogy saját bevallása szerint azelőtt sosem szeretett futni. Arra nem vágyik, hogy profi futó legyen, amatőrként szeretné a távokat újra teljesíteni Isten dicsőségére. Példaképei a ketrecharcosok és a küzdősportok művelői. Mostanság nagy vállalkozásra készül: úgy tervezi, szeptemberben három hivatalos félmaratont fut végig egymás után három hétvégén, de ezúttal nem magáért, hanem jótekonyság céljával. Jakab Ádámmal beszélgettünk egy nyár végi délutánon Óbudán.

Ádám tizenhat éves koráig Gyulán élt, ott szerette meg egy életre a sportot. Evangélikus lelkész édesapja, Jakab Béla öt éve került parókus lelkészként Budapestre, az óbudai gyüle-

zetbe. Ez Ádám életében is nagy változásokat hozott. A most húszéves fiatalember a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban érettségizett 2017-ben. A Budapesti Metropolitan Egyetem kereskedelem és

marketing szakos hallgatója; online marketinggel szeretne majd foglalkozni.

– Évek óta komolyan sportolsz. Van esetleg hagyománya a sportnak a családdobban?

– Nincsen hagyománya, viszont kiskorom óta fontos része az életemnek. Először úsztam, utána elkezdtem karatézni egy klubban, majd a klub megszűnése után a karatemester magántanítványa lettem. Amikor öt évvel ezelőtt Gyuláról felköltöztünk Budapestre, fel kellett vennem a „pesti ritmust”. Hirtelen megváltoztak a sportolási lehetőségeim. Itthon kezdtem el edzeni egyedül. Először kaptam egy bokszzsákot, hogy formában tartsam magam, de még hiányzott valami.

– Ekkor kezdted el futni...

– Közel lakunk a Margitszigethez, és két éve egy nap gondoltam egyet: kimentem futni. Tudtam, hogy 5,3 kilométer egy kör, gondoltam, kipróbálom. Azelőtt soha nem futottam magamtól, sőt mindig is kimondottan utáltam futni. De aztán egyre gyakrabban mentem, és egyszer csak jött egy ötlet: mi lenne, ha futnék egy maratont? Kinéztem egy futást, de csak két hónapom volt felkészülni rá...

– Teljesen egyedül, edző nélkül vágtd be?

– Tulajdonképpen igen. Annyi segítségem volt, hogy találtam egy budapesti futócsapatot, velük futottam néha hét kilométeres távokat a városban. Aztán észrevettem, hogy egyedül sokkal jobban tudok koncentrálni. Elkezdtem tehát edzeni, de voltak kételyeim. Még én sem hittem el, hogy ez sikerülhet. Nagyon sokan csodálkoztak is, amikor megcsináltam. A legnagyobb táv ugyanis, amit abban a két hónapban futottam, huszonöt kilométer volt. A maraton pedig negyvenkettő, „kicsit” több. Úgy érzem: a maradék kilométereket hitből sikerült legyűröm.

– Mesélj arról, hogy mit jelent a sportban a hit! Hogy elszántságban, fegyelmettségben, koncentrációban mit jelent, azt értem. De amikor szúr az oldalad, és minden porcikád fáj a sokadik kilométernél, akkor hogyan lendít tovább a hited?

FOTÓ: VIVICITÁ

FOTÓ: KISS TAMÁS

– Talán a legnehezebb nekikezdeni, ha elhatároztunk valamit. Óriási motiváció kell, valami, amibe tud az ember kapaszkodni; egyedül még nehezebb nekivágni. Én ilyenkor is érzem, hogy milyen jó dolog hívónek lenni! Nekem nincs szükségem motivációs videókra, pörgős zenékre. Én imádságokkal, a hitem felhasználásával tudok nekivágni a kitűzött céloim elérésének. A legjobb az, hogy nemcsak a sportban sikerül, hanem a tanulmányaimban és az életem minden területén. Nem tudom, véletlen-e, de elmondhatom: amióta lefutottam az első maratonomat, sikersorozatom van – noha nagyon sok nehézséggel is meg kell küzdenem napról napra.

– **Gondolom, feledhetetlen emlék a célba érésed az első maratonon.**

– Az az érzés, az a boldogság leírhatatlan! Érzem, hogy Isten velem van ezekben a vállalkozásaimban. Áldássá teszi őket a jelenlétével.

– **Mit ad még neked az Úristen a sporton keresztül? Mire tanít még meg?**

– Önismeretet is tanulok általa. Elkezdttem céltudatosabban élni. Rájöttem, hogy sokkal egyszerűbb úgy élni, ha mindig kitalálok valamit, amit megvalósíthatok, amiért küzdeni lehet, és mindezt nemcsak a szerettem segítségével, hanem elsősorban Isten segítségével. Ez a céltudatosság vezet engem. Szoktam egyébként imádkozni is futás közben, és amikor „a végemet járom”, Isten segítségét kérem, hogy adjon még erőt, lendítsen át a holtpontra, hogy bírjam.

– **Hogyan született meg benned a gondolat, hogy most ősszel jótékony céllal vágsz neki a távoknak?**

– Tavaly szilveszter előtt terveztem a következő évet. Az első maratonom után azt mondtam: soha többet nem fogok ilyen távot futni. Az a fájdalom mondatja ezt, amit úgy a harmincadik kilométer táján érez az ember. Ám hallottam egy idézetet, ami megragadt bennem: azok az igazán nagy célok, amelyeknek a megvalósításától félünk. Sokat gondolkodtam, hogy nekem vajon mi lenne a következő ilyen. Végül azt találtam ki, hogy 2018 szeptemberében három hivatalos félmaratont fogok futni három egymás utáni hétvégén. De ezúttal nem magamért, hanem jótékonyági futóként egy nemes célt szeretnék támogatni. Gyulán van egy sérült gyermekek támogató alapítvány, amelynek a képviselői önkéntesekkel együtt szerveznek évente jótékonyági futást. Tavaly az érettségim miatt nem tudtam ezen indulni, viszont idén májusban, hála Istennek, sikerült, ráadásul „hazai pályán”, a Várfürdő Arany maratonon. Később, látva a szeptemberi három félmaraton-kiírást, már tudtam, mi a dolgom. Óriási erőt adna, ha jótékonyági futóként csinálhatnám végig.

– **Három hétvége – háromszor huszonegy kilométer: ez elképesztő fizikai teljesítmény lesz. Mit szoltak a szüleid, a barátaid a tervedhez?**

– Először édesapámnak mondtam el. Persze édesanyámmal együtt nagyon féltenek engem, de ő mondta épp a második maraton után, hogy ha kaptam az Istentől ezt a talentumot, érdemes elgondolkoznom, hogy mire használhatom még fel. A barátaim közül pedig volt, aki azt mondta, ez egyszerűen kész örültség.

– **A majdani felajánlás összegével kit vagy milyen ügyet szeretnél támogatni?**

– Nem egy konkrét személyt, hanem általánosabb célt jelölnék meg. Szívesen támogatnék hátrányos helyzetű családokat – határon innen és túl – étkeztetésben, iskoláztatásban, felzárkóztatásban. Min-

den lehetőség, ami ezekkel összhangban van, szóba jöhet.

– **S mindeközben az óbudai gyülekezet életében is aktívan részt veszel, segítesz édesapádnak az istenetszeteleten, egyetemista vagy.**

– A szüleimnek köszönhetem, hogy Isten és a hit kisgyerekkorom óta része az életemnek. A vasárnapi családi istenetszeteleten gitározom a zenekarral, nyáron részt veszek a gyerektáborban, év közben a gyülekezeti programokon. Ezek mind erőt adnak a sporthoz is, és viszont! Így érzem teljesnek az életemet, és hálás vagyok érte, hogy ennyi mindennel foglalkozhatok.

– **Aki szeretne, hogyan tud segíteni téged a nemes cél elérésében? Hol jelentkezhetnek az adományozók?**

– Elsősorban azt szeretném, ha a közösségi média felületein történe a jótékonykodás. Köszönettel fogadom, ha a leendő támogatók akár a Facebook-oldalomon, akár az óbudai evangélikus gyülekezet elérhetőségein megkeresnek. Hálásan köszönöm, ha mögém állnak! Ha támogatókat tudhatok magam mögött, az óriási erőt ad. Nemegyszer futottam már úgy, hogy a könnyeimel kellett küzdenem, de akkor is megcsinálom, eljutok a célomig.

– **Az adakozás mellett a rád gondolás, az imádsággal, az ügy léleklében való hordozásával is segíthetünk...**

– Így van, hiszek abban, hogy ha mások imádkoznak értem, akkor az a lelki segítség erőt ad majd a három hétvégén, hogy célba érjek. Minden megpróbáltatásnak úgy indulok neki, hogy egy eshetőség van: eljutok a célig. Most is így lesz.

– **Példakép lehetsz sok fiatal számára – talán nem is gondoltál még erre...**

– Bár nincs konkrétan ilyen célom, de látom, hogy milyen sokan rácsodálkoznak arra, amit teszek. Azt szeretném, ha a jótékonykodás lenne a példa, amit követnek majd. Hogy felismerjék, milyen jó dolog adakozni, másokon segíteni – ezt a példát szeretném átadni az embereknek.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

A Jakab Ádám futásait támogatni szándékozók a jakabmarketing@gmail.com e-mail-címen vehetik fel vele a kapcsolatot. Facebook-oldala: [Facebook.com/adam.jakab.961](https://www.facebook.com/adam.jakab.961).

Szeptemberi, jótékony célú futásai:

- **szeptember 9.** – 33. Wizz Air Budapest félmaraton;
- **szeptember 16.** – Polar őszi futam Füreden;
- **szeptember 23.** – Bridgestone Budaörs félmaraton.

Tanárnő a másik világban

Az interneten élő nemzedék és a felnőttek

„Tanárnő, szólni kéne Juliskának, hogy ne tegyen fel olyan képeket magáról az osztálycsoportba, mert szerintem nem is érzi, hogy, hogy...” – mondja a lelkiismeretes tizenegy éves, de elakad a mondatfűzésben, mert végül is nem tudja megmondani, pontosan mi is a baj Juliska képeivel. És én is gondban vagyok, mert hát nem is vagyok „fent”, és Juliska is visszahúzódozó, csendes lányka, aki épp próbálja túlélni, hogy apja egy másik családhoz költözött. Nem lehet csak úgy lerohanni.

„Tanárnő, látta már Jancsiról a fotókat Instán? Olyan képeket tesz fel...! És úgy teszi fel, hogy mindenki lássa!” – okít a tizenégy éves. Aztán mutatja is a fotókat,

xofonozik! – mondom az egész osztálynak osztályfőnöki órán, hiszen a téma ott jött elő. Azt már csak én tudom, hogy néhány szülő jogosan aggódik, mert a gyerekük nem tudott ellenállni az emelt díjas, sms-enként ötszáz forintos szolgáltatásnak, amely abból áll, hogy Bongo, a kismajom mindenféle hízelgőt válaszol bármilyen neki feltett kérdésre. A kiskamaszok rettentően vágnak rá, hogy szépet és jót halljanak magukról. Igazuk is van, ki nem vágyik erre...

Egész jól össze is szedtük, hogy milyen rengeteg információ van róluk fent az interneten, és még csak Facebook sem kell hozzá. Jó beszélgetés lett, de azért meg is ijedtek a végére. Ami persze nem akkora

bad a mobilján lógna, a szünetben némán ül, ahelyett hogy barátkozna, beszélgetne, futkosna, fogócskázna. A nagykamasz pedig egész órán azt várja, hogy mikor válaszolnak az üzenetére végre. Annak kár is órát tartani. Persze a nem mobilozó gyerek valóban nagy macera, hiszen a szünetben zajt kelt, választ vár, véleményt mond, hozzányúl tárgyakhoz, társaságra vágyik, bekoszolja magát, dobálózik. Az órán pedig le kell kötni a figyelmét. Úgyhogy nagy elhatározás kell ahhoz a banyaszerephez!

Persze a „banya mód” még nem elég, kell mellé az „érdeklődve hozzáálló mód” is. „Tanárnő, mutathatok egy videót?” – kérdezik a nap végén, amikor már végre-valahára kézbe lehet venni a mobilt. „Tanárnő, belehallgat ebbe a számba? Megnézi ezt a képet? Mutassak egy trükköt?” És ha sikerül átváltani az érdeklődve hozzáálló módba és abban is maradni rendszeresen, napról napra, lényegében mindig, amikor a helyzet megengedi, akkor mindannyian gazdagodhatunk.

Én, a múlt századból sokadmagammal idecsöppent tanárnő haladok a korrál, és nem állok értetlenül a jelen század kihívásai előtt, hanem tanuló, fejlődöm. Ők pedig érzik, hogy van felnőtt, akit érdekel, hogy mi történik velük a „másik” világban, igaz, éppen csak annyira, amennyire ők szeretnék. De ha olyan a helyzet, van kihez fordulni, van kinek jelzést adni. „Tanárnő, az Eufrozina csúnyákat írogat rólam mindenkinek.” „Tanárnő, a Lukrécia nem törli ki azt a képet rólam, hanem mindenkinek mutogatja.” Ilyenkor aztán lépni kell, vagy legalábbis visszakérdezni.

Valami ilyesmit ajánlok hát azoknak a szülőknek is, akiknek a gyereke most ismerkedik a nem valódi világ napos és árnyoldalaival: közösen megismerni, szabályokat felállítani, azokat betartatni és az időt nem sajnálva érdeklődve hozzáállni. Figyelni, számolni a különböző méretű képernyők, kijelzők előtt eltöltött perceket, órákat, és beszélgetni, beszélgetni, beszélgetni.

■ ITTÉZS SZILVIA

A szerző a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium angoltanára

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

alig győzöm leállítani, hiszen nyilván nem nekem szánta Jancsi, ha egyszer nem vagyok fent Instán. És valószínűleg nem sejtji, hogy a fotóit az angoltanárának mutogatják éppen.

– Tanárnő, honnan tudta a Bongo majom, hogy szaxofonozok a zeneiskolában?

– Tudta? Hogy derült ez ki?

– Csak írtam neki egy sms-t.

– Az jó sok pénzbe kerülhetett! No, és érdemes volt írni?

– Hát megírta, hogy jó, hogy szaxofonozok, mert ez biztosan bejön a lányoknak. De honnan tudta? Ezt nem írtam meg neki!

Ez azért így egy kicsit ijesztő, nem? Gyerünk, szedjük össze, honnan tudhatja egy ismeretlen a mi Tominkról, hogy sza-

baj, csak nem ez a végső cél. A végső cél a gondolkodás és a reális látás. Hogy ne csapjuk be magunkat, de ne is bénítson meg a félelem.

Úgyhogy mit is csinál a tanárnő? A tanárnő egyrészt felvállalja a banya- és rendőrszerepet: ha egyszer az a szabály, hogy nincs mobilozás, akkor nincs mobilozás. Akkor, fiam, kérem a mobilt, mert megbeszéltük, hogy nem veszed elő. És nyújtom a kezem érte, és közben arra gondolok, hogy megint mekkora macera, mert akkor a büntetést is ki kell róni, a szülőt értesíteni, a diák sírását végighallgatni. Mennyivel egyszerűbb lenne ráhagyni!

De aztán visszazökkenek az átmeneti elgyengülésből, ellenállok a kísértésnek. Hiszen az a rám bízott tízéves, akinek sza-

Kegyetlen kamaszok

Őszintén az iskolai zaklatásokról

A társadalomban egyre erősödő agresszió felettébb próbára teszi az oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok cselekvőképességét és konfliktuskezelési módszereit, de a szülőknek is újfajta kihívásokkal kell szembenézniük. A zaklatások eddig ismert formái a virtuális világ megjelenésével kiegészültek egy kevésbé felügyelhető, sokkal átláthatatlanabb térrel, amelynek sajátos szabályai folyamatosan alakulnak, és a felnőttek számára sokszor érthetetlenek. Ezt a témakört próbáltuk meg körbejárni lelkészekkel és pedagógusokkal, egyúttal megoldásokat is keresve a problémák megelőzésére, kezelésére.

A zaklatás különböző formái ismeretesek. Lehet verbálisan, fizikailag, érzelmileg bántalmazni a másikat, valamint az internet megjelenésével az online zaklatás fogalma is ismertté vált. Ez a jelenség (*bullying*: megfélemlítés) olyan ismétlődő viselkedést jelent, amellyel egy csoport vagy egy személy egy másik csoport vagy személy feletti hatalmát igyekszik kialakítani vagy megerősíteni. A felmérések rámutatnak arra, hogy a zaklatás az általános isko-

la alsó tagozatában kezdődik, és csúcspontját a felsős korosztályban, a 6–8. osztályban éri el. Nem meglepő adat, hogy a terrorizálás fizikai megnyilvánulási formája inkább a fiúkra jellemző, míg a lányok esetében az indirekt és burkolt módszerek számítanak elterjedtebbnek.

Honnan ered? „A háttérben rejlő kiváltó okok tetten érése nehézkes, mert nem kifejezetten egy konkrét tényező áll a szerepviselkedések mögött. Komplex

és bonyolult, egymással interakcióban lévő rendszerek befolyásolják az egyén életét és fejlődését. Személyes, családi, kortársi, iskolai és társadalmi-kulturális tényezők együttes hatása játszik közre a zaklatás kialakulásában és megjelenési formájában” – olvasható Berta Renátának és Dombi Edinának *Az iskolai zaklatás körforgása: az iskolai zaklatás és az osztálylégkör kapcsolatának vizsgálata 12–14 évesek körében* című, a Szegedi Tudományegyetem Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Tanszékén készült tanulmányában.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) négyévenként ismétlődő reprezentatív kutatásban vizsgálja a bántalmazások számát. A 2002-ben végzett felmérésükből kiderül, hogy a magyar gyerekek 5,2 százaléka bántalmazás áldozata, 4,7 százalékuk pedig gyakran bántalmaz más gyerekeket. ▶

Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) 2015-ös felmérése szerint pedig tíz diákból egyet hetente többször is bántalmaznak. A diákoknak csak a kisebb része, közülük mindössze minden harmadik került el az iskolai erőszakot, 36,7 százalékukat egyszer-kétszer, 16 százalékukat néhányszor, 5 százalékukat hetente zaklatják. Az erőszak fizikai formájához tartozik a verés, ütés; piszkálás, lökdösés; kényszerítés; fogdosás; holmi, pénz elvétele.

A virtuális vélemények súlya. Verbális erőszak alatt értjük a kirekesztést, a „beszólást”, a lejáratást a tanár előtt, a pletykát, a hazugságot és a megaláztatást a többi diák jelenlétében. Virtuális bántalmazásnak számít egy nemkívánatos videó megosztása, bármilyen sértő vagy bántó üzenet vagy kép posztolása, valamint hamis üzenet küldése. Az említett OFI-felmérésből egy érdekes változásra is fény derült. E szerint a diákok számára a felsorolt bántalmazási formák közül a virtuális zaklatás számít a legsúlyosabbnak. Ezt követi a fizikai bántalmazás, és csak legvégül a verbális.

A virtuális világ befolyását a fiatalok életére több hitoktató lelkész is megerősítette. Schaller Bernadett, a Nagymányok-Váraljai Evangélikus Egyházközség lelkész-nője első kézből tapasztalta meg a virtuális bántalmazás hatását. Egy ötödikes kislány esetét osztotta meg velünk. „Az iskolai könyvtárban ment fel a Facebook-profiljára. Valamelyik ott levő osztálytársa látta a jelszavát, aki aztán nemsokára több embernek küldött a kislány nevében obszcén üzeneteket. Ezután a véttlen kislány átíratkozott egy másik település iskolájába. A felelős természetesen nem került meg, viszont mindenki sejti, hogy ki lehetett.” A lelkész-nő ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy a sejtelen kevés, sőt problémás, mert a tisztázás hiányában nem lehet biztosan tudni, valóban a feltételezett személy-e az elkövető.

Ugyancsak a virtuális térnek a fiatalok életében betöltött fontos szerepéről számolt be Magassy Zoltán, a bönnyei egyházközség lelkésze: „Egy nyolcadikos hittanosomat megvádolták, hogy rossz hírért költötte az admin barátnőjének. Ezért az admin kitiltotta őt az osztály Facebook-csoportjából. Hittanosom könyörgött, az adminisztrátor szavazásra bocsátotta a kérdést, aztán másnap visszavették a

lányt a csoportba. Én próbáltam átlátni a helyzetet, a kizárt lányt bátorítani, vigasztalni, de megdöbbsentett, hogy mennyire bepánikolt, mennyire függ a Facebook-csoport véleményétől, milyen tragikusan fogta fel a kizárását.”

Bűncselekménynek számít. A Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatónője, Kézdy Edit szerint az internet világa külön nehézséget jelent, mert ott legtöbbször a felnőttek elől elzárt virtuális térben zajlanak az események. „A szülő, ha a gyerek nem akarja, nem lát rá a gye-

rekek közösségi médiafelületeire. A kulcs a bizalmi kapcsolat kialakítása. Hogy a gyerek amellet, hogy nem ellenőrzik szigorúan, mégis jelezze a szülőnek, ha valami durvát, gorombát tapasztal a virtuális térben, akár saját maga ellen, akár társai között. Ezt a kapcsolatot egészen kicsi korban kell megalapozni, és akkor van rá remény, hogy a serdülés éveiben megmarad a bizalom. A kamasz gyereket a leghetetlenebb időpillanatokban meg kell hallgatni; ha éjjel nyílik meg, akkor. Ha halálfáradt a szülő, amikor a kamasz vallana, akkor fáradtan kell figyelni rá.”

Az igazgatónő továbbá azt is kiemelte, hogy a gyerekeknek tisztában kell lenniük a jogaikkal is, hiszen az internetes bántalmazás bűncselekménynek számít, nem kötelesek eltűnni. „A szülők sokszor maguk is tájékozatlanok ezekkel a jelenségekkel kapcsolatban. Sokat tehet az iskola avval, ha időről időre beszélgeté-

seket szervez a gyerekeknek az internet nyilvánosságának természetéről. Ebben informatikusok, kommunikációs szakemberek, pszichológusok, szülők, rendőrök is tudnak segíteni” – hangsúlyozta Kézdy Edit.

Biblikus és dramatikus megközelítés. A Kőszegi Evangélikus Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium az elmúlt tanévtől kezdve tette rendszeressé a tanulók számára a saját fejlesztésű biblikus osztályfoglalkozásait. Ezek az alkalmakon több ízben is visszavonulnak

három-négy órára, hogy különleges, a fiatalokat érintő és néha húsba vágó témákat vegyenek górcső alá. Ezek között szerepelt a *Zaklatás-kirekesztés* című, *mobbing-bullying-cyberbullying* (talán pszichoterrornak-megfélemlítésnek-internetes zaklatásnak írhatjuk le a kifejezéseket) témát feldolgozó tréning is. Ez a foglalkozás, ugyanúgy, mint a többi, biblikus megközelítésű volt, és a korosztálynak megfelelő önismereti, dramatikus csoportmódszerekkel dolgozták fel a témát. A szituációs gyakorlatok révén a diákoknak lehetőségük volt megismerni a zaklatás mindegyik nézőpontját, így érzékenyebbé váltak a *mobbing-bullying* szereplőinek helyzetére, motivációira, érzéseire – mesélte Zsóri-Ments Orsolya, az intézmény iskolalelkésze, valamint Gombos Ágnes hittanár-nevelőtanár, mentálhigiénés szakember. A foglalkozásokon a diákok teret kaptak a saját él-

ményeik megosztására is. A feldolgozás során a tanulók rácsodálkozhattak, hogy a Biblia még ebben a témában is fontos iránymutatást adhat.

„Nagy lehetőség rejlik a nevelést segítő, támogató alkalmakban – emelte ki Őze Sándorné is, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium irodalom és történelem szakos tanára. – Ilyenek lehetnek az áhítatok, a csendesnapok, de természetesen a drámapedagógiai eszközök alkalmazása is hatékony tud lenni. Kiemelném a Káva Színház tevékenységét, amely sajátos programjaival teszi lehetővé sokféle konfliktus, bonyolult helyzet, kérdés megértését.”

Észrevétlen gyötrés. Az életkori sajátosságok kapcsán Őze Sándorné elmondta, hogy tapasztalatai szerint a tizennégy éves kor a vízváltó a zaklatások jellegében és mértékében. „A jelenséghez sok életkori sajátosság kapcsolódik: gyakoribb a tizennégy év alatti korosztály tagjai között, ritkább, de esetenként mélyebb, súlyosabb a tizennégy év felettiéknél. A kiskamaszok gyorsan képesek szembefordulni egymással, nagyon erős a csoport hatása, könnyen kialakulhatnak, elterjedhetnek egy-egy gyerekkel szemben előítéletek, torz képzetek, és hevesen, megfontolás nélkül tudnak bántani is.”

A pedagógusok és a szülők számára nehezebben felfedezhető a tizennégy év felettiéknél előforduló bántalmazás. „Kevésbé észrevehetően gyötrik egymást, és a sértettek nagyon ritkán fordulnak felnőttökhöz segítségért. Sajnos a bántalmazás jellemzően éppen a viselkedési zavarokkal küzdők ellen irányul. Hallássérültekkel, gyengénlátókkal szemben tud nagyon segítőkész lenni egy gimnazista közösség, de az autisztikus, erősen befelé forduló vagy eltérő szociális háttérük miatt szorongó társaikkal szemben olykor megdöbbenően kegyetlenek is lehetnek” – számolt be tapasztalatairól Őze Sándorné.

További problémát jelenthet, hogy a diákok ritkán fordulnak a pedagógusokhoz segítségért, gyakran osztálytársakon vagy a szülőn keresztül érkeznek a veszjelzések. „A zaklatási ügyeket a gyerekek nyilvánvalóan igyekeznek maguk között intézni. Arra kell törekednünk, hogy legyenek olyan kapcsolatban az osztályfőnökkel vagy valamelyik tanárral, hogy jelezzék, ha komoly baj van. Nagyon jó

lehetőséget nyújtanak a tanórákon kívüli programok, kirándulások, metázások, osztálybulik, csendesnapok, olyankor kötetlenebbül lehetnek együtt a tanárok a gyerekekkel. Ezeken az alkalmakon a pedagógusok meg tudják figyelni a csoportban alakuló kapcsolatokat és azoknak a kóros formáit is” – mondta el Kézdy Edit.

Iskolai légkör és közérzet. A témával foglalkozó szakemberek szerint nincs két egyforma iskola abban a tekintetben, hogy a zaklatás milyen formában és arányban van jelen, ám nemzetközi kutatások mégis úgy említik az iskolai klímát, mint a zaklatást befolyásoló tényezőt. Az iskolai klíma nem feltétlenül attól lesz rossz, hogy többen vonódnak bele a zaklatásba, hanem a negatív légkör is befolyásolja a zaklatást. Vagyis a negatív klíma egyik tünete maga az iskolai zaklatás körforgása. A légkör olyan atmoszférát, speciális környezeti tényezőt jelent, amely hatással van a benne részt vevőkre, de ez fordítva is igaz, hiszen a személyek ugyanúgy alakíthatják a környezetüket.

Itt lényeges szerepe van a pedagógus személyiségének, követelményeinek, illetve a társas kapcsolatoknak is. Egy 2009-es, Hajdú-Bihar megyében ezerhat ötödik és hetedik osztályos tanulóval végzett reprezentatív vizsgálat szerint a zaklatás szintje kapcsolatban áll az osztályban uralkodó légkörral, a diákok közérzetével. Ebből is észrevehető, hogy a bántalmazás nem egyéni, hanem osztály- és iskolaszintű probléma. Az osztályban előforduló zaklatás szintjei kedvezőbbek

ott, ahol a gyerekek közérzete is jobb, és fordítva, ahol a zaklatás magasabb szintű, ott rosszabb a közérzet megítélése is. Az eredmények a kutatóknak azon felvetését igazolták, hogy a zaklatás összefügg a közérzettel.

A kulcs a kölcsönös bizalom. A megkérdezett pedagógusok egybehangzó véleménye szerint a kommunikáció elengedhetetlen fontosságú. A gyerekek természetesen bármikor fordulhatnak a felnőttekhez segítségért, de a kulcskérdés az, hogy megvan-e a bizalmi kapcsolat. A szülők is ugyanígy fordulhatnak segítségért a pedagógusokhoz és egymáshoz. „Volt rá példa, hogy egy szülő felállt a szülői értekezleten, és megkérdezte, tudnak-e a szülőtársak arról, hogy az ő lányának a képei alá mindig disznóságokat írnak az osztálytársak. A szülőtársak természetesen mit sem tudtak erről, de kialakult egy jó beszélgetés a szülőin és gondolom, az otthonokban is, mert a zaklatás aztán abbamaradt” – mesélt el egy jól végződő történetet Kézdy Edit.

A bántalmazások megelőzésében alapvető szerepe van az érzékenyítésnek. Az esetleges hiányosságok, a testi vagy a szellemi adottságok elfogadása csak úgy lehetséges, ha arról nyílt és őszinte párbeszéd alakul ki, elsődlegesen a szülő és a gyerek között. Az internet veszélyeire is fontos felhívni a gyerekek figyelmét, hogy képesek legyenek maguk jelezni az általuk tapasztalt vagy velük megtörtént problémás eseteket.

■ HARMATI DÓRA

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Társadalmi nemek és a hit

Amióta híre ment, hogy a kormány törvényi úton megszüntetné a társadalmi nemek tanulmánya elnevezésű mesterszakot az állami finanszírozású egyetemi képzésben, parázs vita alakult ki a keresztény közösségekben is arról, hogy pontosan mi ez a tudomány, egyáltalán beszélhetünk-e tudományról, és legfőképp: a jézusi utat kereső keresztényeként hogyan kell viszonyulnunk hozzá.

A közösségi médiában – keresztény, evangélikus egyháztagoktól is – látható bejegyzésekből úgy tűnik, már az alapvető fogalmak körül is sok a bizonytalanság. Íme, egy általánosan elterjedt hozzászólás, mely az *Ovizaru* című amerikai vígjáték legendás jelenetét idézi: „A genderről mindent tudok: a lányoknak puncijuk van, a fiúknak meg fütyijük. Oszd jó napot.”

Valóban ilyen egyszerű lenne? Hogy kicsit segítsünk eligazodni olvasóinknak, megkérdeztük egyházunk három olyan tagját, akik járatosak a témában. Két kérdést tettünk fel: 1. Mi pontosan a genderológia? 2. Keresztényként el kell-e ítélnünk?

Orosz Gábor Viktor *lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense, a Hol van a te testvéred? – Tanulmányok a társadalmi nemekről és a testvéri szeretetről című kötet szerkesztője*

A gender szó angol eredetű, a tudományos nyelvhasználatban a nők és a férfiak nemi szerepeinek a kultúra és a társadalom általi formálódását jelenti, tehát különbözik a nemtől (sex), tanulható, és ezért változhat is. Az egyház és a teológia számára elengedhetetlen feladat a nemek egymáshoz való viszonyának, az ezzel kapcsolatos tudományos vitáknak a kísérése és kiértékelése. Ennek a feladatnak a középpontjában az a kérdés áll, hogy a tudományos eredményekből hogyan profitálhat egyházunk. Kétségtelen, hogy a társadalmi nemek tanulmánya mára olyan egyházi munkaterületek számára mutat fel releváns eredményeket, mint a diakónia, az oktatás, az idősgondozás.

Laborczi Dóra *újságíró, teológus*

A „genderológia” problémás kifejezés, ami a gender studies, vagyis a társadalmi nemek tanulmányát ideológiaként igyekszik feltüntetni, és a témáról szóló párbeszédben leginkább azok használják, akik a szakot vagy a gendertémáról szóló közbeszédben a téma és a szak fontossága mellett érvelőket ellehetetleníteni, megbélyegezni szándékoznak, és alapvetően nem is nyitottak a párbeszédre.

Azt gondolom, hogy amiként önmagában a gender kifejezést, úgy a gender studies is meglehetősen sok félreértés övezi keresztény körökben. A gender szó jelentése társadalmi nem, és azt írja le, hogy a biológiai nemünkkel együtt jár az is, ahogyan szűkebb-tágabb környezetünkben, társadalmunkban férfiként vagy nőként megjelenünk. Mindehhez társadalmi elvárások kapcsolódnak, amelyek nem feltétlenül vannak teljes átfedésben a képességeinkkel, lehetőségeinkkel, vágyainkkal. Ezek az elvárások, viszonyítások nem biológiai eredetűek és nem kőbe vésett szabályok, hiszen koronként és helyenként változik, mit tartunk nőiesnek és férfiasnak, követendő, helyes

FOTÓ: HERNÁD GÉZA

férfi vagy női szerepmintának. A gender studies – magyarul társadalmi nemek tanulmánya – ezeket a viszonyrendszereket vizsgálja, illetve azokat a jelenségeket, amelyek a nemi szerepek társadalomban lekövethető viszonyáról szólnak.

A gender studies a társadalomtudományoknak szerte a világon elfogadott terület; szerintem hasznos tudást és szemléletmódot adhat hozzá mindahhoz, amit tudunk vagy gondolunk arról, hogy férfiként vagy nőként milyen viszonyban állunk szűkebb-tágabb környezetünkkel, mindez pedig a keresztény közösségek, egyházak számára is jól hasznosítható. Például akkor, amikor azt látjuk, hogy bár az egyház- és gyülekezeti tagok vagy egyházi dolgozók többségében nők, a vezető pozíciók vagy a nyilvános szereplések túlnyomó többségében férfiak vannak jelen.

Legutóbb például a *24.hu* internetes oldal *Hitvita* című műsorának a mesterséges megtermékenyítés, majd a bérnyáság kérdését körüljáró adását látva lepődtem meg azon, hogy egy női résztvevője sem volt a vitáknak. Mindez nem azért van, mert nem lennének egyházon belül és kívül olyan nők, akik bármely témában – főképp az őket érintőben – megszólaltat-

hatók lennének, hanem mert mélyebben él az a beidegződés, hogy a nyilvánosság a férfiak terepe.

Előfordulhat, hogy a gender studies bizonyos részterületei vizsgálnak olyan jelenségeket, amelyek keresztény-konzervatív szempontból nem tetszetősek; a vizsgált jelenségek ettől függetlenül léteznek, és számunkra inkább az lehet a feladat és kérdés, hogy a magunk teológiai alapjain mit tudunk kezdeni ezekkel a jelenségekkel. Azt gondolom, hogy keresztény, Isten előtt egyenlő, Isten szeretetére egyenlően méltó embereként tudunk mit kezdeni ezzel a fogalmi kerettel. Nem véletlen, hogy a világ számos teológiai képzésén lehet tanulni gender studies is.

Magában a Bibliában a társadalmi nemek kérdése nem jelenik meg, hiszen a kor nem ismerte ezt a fogalmat, ahogyan a „nemi identitás” vagy a „nemi szerep” kifejezés sem létezett. Viszont ha a gender studies vagy a feminista történetkritika/hermeneutika szemüvegén keresztül pillantunk rá a Szentírásra, nagyon érdekes dolgokra bukkanhatunk. A legszembetűnőbb az, ahogyan Jézus a saját korának íratlan szabályrendszerét felrúgva viszonyul a nőkhöz. Ahogyan Pál is írja a *Galata levélben*, Krisztusban tényleg nincs – nem volt – sem férfi, sem nő. Ez már abból is világosan kiderül, hogy mennyi nő szereplője van az evangéliumoknak.

Jézus egyáltalán nem diszkriminálta a nőket, tanítványi körében is ott vannak kezdettől, részt vesznek Jézus életében és szolgálatában, ami a korabeli társadalmi elvárásokkal összevetve lesz igazán érdekes, hiszen világosan leosztott szerepek voltak – a nőké volt az otthon, a férfiaké a nyilvános terek. A kettő között nem volt átjárás. Jézus ehhez képest meglátogatja otthonaikban a nőket, és nyilvánosan is közösséget vállal velük. Óriási dolog lehetett, hogy ezek a nők beléptek a nyilvános szférába csak azért, hogy Jézust hallgathassák, és közösségek legyenek vele.

És hogy mennyire nem új keletű ez a szemlélet és problémafelvetés egyházunkban és a teológiában, azt a *Nemek között – Társadalmi nemek sokszínű vallási megközelítésben* című kötet is jelzi, amelyet a téma iránt érdeklődőknek mindenképpen ajánlanék (szerkesztette Jutta Hausmann, Móricz Nikolett, Szentiványi Ilona és Verebics Éva Petra; Luther Kiadó, Budapest, 2016).

Fábr György, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának docense, a Társadalmi Kommunikáció Kutatócsoport vezetője, az Északi Egyházkerület felügyelője

Az elmúlt évtizedekben a társadalomtudományokon belül sokféle „studies” elnevezésű irány jelent meg, amelyek divatos érvekkel indokolták önállósodásukat: komplex megközelítés, új típusú kérdésfelvetés, a multidiszciplinaritás és nem ritkán valamilyen „haladó” (progresszív) társadalmi ügghöz való kötődés. A tudományos-szakmai kritikák ezeket illetően éppen arra vonatkoznak, hogy vajon valóban hoznak-e annyi újdonságot, amelyet már nem lehet a hagyományos diszciplináris keretek között kezelni.

Az erről folytatott viták a tudományos világban természetesen, és kellő idő alatt, valamint a tudományos keretek között maradván várhatóan konszenzusos eredményre is vezetnek. Mindezt nyilván nehezíti, ha olyan területről van szó, amely képviselőinek egy része közvetlenül jelenít meg politikai-ideológiai aktivitást, hiszen ilyenkor óhatatlanul keverednek a társadalmi vita és a tudományos vélemények szintjei.

Ezt látjuk világszerte a gender studies esetében is, ami miatt különösen fontos volna a kellő belátás a megszólalókban. Hiszen józan értékítélettel nehéz lenne vitatni, hogy a társadalmi nemek tanulmányai olyan feltétlenül vizsgálandó és társadalmi ügyként is érvényes kérdéseket kutatnak, mint a nők társadalmi helyzetének tudati/sztereotipizáló vonatkozásai, a nemi beskatulyázások okainak történeti vagy politikai dimenziói, a szexuális orientáció/identitás társadalmi szintű megjelenésének változásai stb. Ugyanakkor az ilyen tematikák esetében többünk szerint nem egyértelmű, hogy már maga a kérdésfelvetés is csak „konstruktivista” lehetne, tehát kizárólag vagy akár csak meghatározóan is az adott társadalmi-politikai körülmények alkotják az identitások sajátosságait, s így azok relatívak, emberi akarral változtathatók lennének.

Mindez elvezet a „studies”-ok jó részében egy alapvető módszertani, sőt tudomány- és világfelfogásbeli szembenálláshoz, amely a tudományrealista vagy másképpen esszencialista megközelítések és a (társadalmi) konstruktivista, relativista iskolák között feszül. Ez talán

túl absztraktul hangzik, de a közvetlen világnézeti-politikai lecsapódása mindennapjainkban is megjelenik, hiszen például az „igazság” objektivitása, véleményektől vagy társadalmi pozíciótól való függetlensége igencsak aktuális kérdés a „post-truth”-nak nevezett információs és médiavilágban.

Egyházi szempontból ezért én a mértéktartás szükségességét hangsúlyozom. Van annyira magabiztos a kereszténység teológiai és társadalmi tanítása és gyakorlata, hogy ne kelljen eleve elutasítónak lennünk a szakterület egészével, különösen pedig a tartalmi kérdéseivel szemben amiatt, hogy a gender fogalma alatt megjelennek számunkra szélsőségesen elfogadhatatlan nézetek vagy aktivitások. Attól pedig végképp értelmetlenség volna tartanunk, hogy például hittanos gyermekeink nemi identitását veszélyezteti, ha a társadalmi nem fogalmáról hallanak.

FOTÓK: KISS TAMÁS

Jómagam érdeklődve néznék meg egy beszélgetést, amely például a Szentírás nőképeinek értelmezéséről „trendi genderes” és „evangelikál fundamentalista” hitsorsosaink között zajlik, ha az elég alkotó, vagyis nem csak az adott közelítés mantráit ismételteti, a beszélgetők tiszteletudók egymással, és az eszmecsere nem lép ki hitelveink keretei közül.

■ KÖVESDI MIKLÓS GÁBOR

Kulturális ajánló

A magyar népdal napja. Martonvásáron hisznek a magyar népdal erejében, és ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy szeptember 15–16-án immár ötödik alkalommal rendezik meg a magyar népdal napját, amely a térség legnagyobb népzenei fesztiváljává, mára országos hírű, több generációra is hatni képes családbarát eseményé vált, és az idei jubileumi évben különösen gazdag és sokszínű programkínálattal várja a Martonvásárra érkezőket.

A gyerekprogramok, a kézművesvásár, az utcazenei és utcaszínházi látványosságok, az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő Hungarikum udvar és a nagyszínpadi koncertek mellett emlékeztetnek ígérkező gasztronómiai újdonságokkal, népzenei kortárs divatbemutatóval, élő rádiós kívánságműsorral és egy ötszáz fős gyerekkórus felemelő koncertjével is készülnek a szervezők.

Fellép mások mellett a Kolompos együttes, a Tükrös zenekar, a Nógrád megyei Dúvó zenekar, Erdélyből, a Kis-Küküllő völgyéből a Szászcsávási zenekar, Palya Bea, a debreceni Pendely énekegyüttes. Lesz rendhagyó primástalálkozó Lakatos Róbert vezetésével, Berecz András és Harcsa Veronika közreműködésével. A fesztivált a Magyar Állami Népi Együttes *Megidézett Kárpátok* című látványos előadása zárja. Bővebb információ a Magyarnepdalnapja.hu oldalon olvasható.

Szemrevaló-Sehenswert filmfesztivál.

A budapesti Művész moziban szeptember 27. és október 7. között rendezik meg a Szemrevaló-Sehenswert filmfesztivált. A Goethe Intézet, az Osztrák Kulturális Fórum és a svájci nagykövetség közös rendezvénye immár hetedik alkalommal hozza el a német nyelvterület új filmjeinek legjavát, eredeti nyelven, magyar felirattal. Öt tematikus blokkban tizenhét filmet ve-

títenek, amelyek elsősorban társadalmi és lélektani kérdésekkel foglalkoznak, de vígjáték, romantikus road movie, gengszterfilm és több dokumentumfilm is lesz a kínálatban. Idén először egy rövidfilm-válogatás is gazdagítja a programot, amelyben feltűnik majd az immár hetvenegy éves Jane Birkin brit származású, Franciaországban élő híres színésznő is. A fesztivál egyik legizgalmasabb, magyar vonatkozású, valós eseményeket feldolgozó darabja a német Lars Kraume rendezésében *A néma forradalom* című filmdráma lesz. Vetítik a svájci Petra Biondina Volpe *A nőkért* című alkotását, valamint az osztrák Barbara Albert számos díjat nyert, vizualitásában mesteri *Mademoiselle Paradis* című filmjét is, amely Maria Theresia von Paradis zeneszerző-zongorista csodagyerek (akinek a tehetségét a kortárs zenészek is elismerték, Mozart és Salieri is komponált zongoraversenyt a részére) életét tárja a néző elé. A teljes program megtalálható a Szemrevalofesztival.hu oldalon, aktualitások pedig a [Facebookon \(Facebook.com/szemrevalo\)](https://www.facebook.com/szemrevalo) olvashatók.

Secondhand – Örkény István Színház. Svetlana Alekszijejics fehérorosz író 2015-ben *Elhordott múltjaink* című művéért nyerte el az irodalmi Nobel-díjat. Az író az elmúlt évtizedekben keresztülutazta a Szovjetuniót, majd annak utódállamait, hogy interjúkat készítsen a nagy kommunista birodalom széthullásának szemtanúival, azokkal, akik testközelből élték át a csernobili katasztrófát vagy az afganisztáni háborút. Ezek a valóságok eddig soha nem tapasztalt éles fényvel világítják meg a posztsovjettársadalmak traumáit, miközben rendkívül részletgazdag leírását adják az átélt eseményeknek.

A színházi előadás ezekből az interjúkból kívánja meríteni az anyagát, és

ugyanolyan kollázstechnikával próbál majd meg építkezni, amellyel azt a könyv is teszi. Ez a mozaikos szerkezet adta az ötletét annak a különleges szövetségnek, amelyet az előadás elkészítésének érdekében az Örkény István Színház a Színház- és Filmművészeti Egyetem harmadéves rendezőosztályával kötött.

István, a király – Budapesti Operettszínház. Szőrényi Levente zenéjét és Bródy János dalszövegeit az 1983-as bemutató óta több nemzedék is kívülről ismeri. A most készülő előadásban Székely Kriszta rendező a történelmi háttér helyett a mindenkor emberi tényezőkre helyezi a hangsúlyt, a jól ismert történet új értelmezését keresve, a következő kérdések mentén: Milyen eszközöket lehet bevetni a győzelem érdekében? Milyen elveket áldozunk fel politikai célokért? A hatalom mindenek előtt?

Büszkeség és balítélet két színészre

– Centrál Színház. A világirodalom egyik legszebb és maig legnépszerűbb szerelmes regénye a *Büszkeség és balítélet*. A siker titka Jane Austen angol író néha bonyolult talányos, néha elrajzoltan neveléses szereplőiben rejlik – akik persze mindvégig szerethetően emberiek. A Centrál Színház legújabb előadásá-

ban színre lép a bájos és eszes Lizzie, a zord és titokzatos Mr. Darcy, az álmatag Jane, a kenetteljes Mr. Collins, az egymást gyötrő Bennet házaspár, a csacska Kitty és a még csacskább Lydia és valamennyi rokon, barát, ismerős – életre keltjük pedig mindössze két virtuóz színész, Balsai Mónika és Schmied Zoltán. Az előadás magyarországi ősbemutató; a rendező Ujj Mészáros Károly, aki egyebek mellett a *Liza, a rókatündér* és az *X – A rendszerből törölve* művek alkotója.

Több, mint mindennapi eledel

A kenyér a Bibliában

„Jézus azt mondta nekik: *Én vagyok az élet kenyere: aki énhozzám jön, nem éhezik meg, és aki énbenem hisz, nem szomjazik meg soha.*” (Jn 6,35)

A kenyér lelke, lelkisége régóta foglalkoztat. Lassan tizennégy éve, hogy – még kenyérsütő gépben – elkészítettem az első, ma már vállalhatatlanra sikeredett kenyereket, hogy cseperedő fiam számára élete első kenyere ne „bolti kenyér”, hanem „az anyja kenyere” legyen. Azóta is nap mint nap élem át és nézem végig, ahogyan az egyszerű összetevőkből egy-egy csoda jön létre.

Ennyi év után is előfordul, hogy nem mindig sikerül a kenyérem olyannak, amilyennek szeretném. Ilyenkor jön a találgatás, vajon mit és hol rontottam el. Ha viszont csodálatosan szépre sikerül, akkor is van min töprengeni: vajon mit csináltam másképp, hogy ilyen gyönyörű lett? Van valami megmagyarázhatatlan, ami az egyszerű összetevők, az apró kis mikrobiológiai segítők mellett hatással van a kenyér lelkére. Ez azonban Isten csodálatos világának működési körébe tartozik. Felfoghatatlan.

A kenyér eredete már mezopotámiai, asszír, egyiptomi, görög, római mondákban, eposzokban, vallásos szövegekben megtalálható. Megjelenik a kenyér a fáraók sírjainak díszes falán, a görög frízek életképeiben; az idők folyamán a legfontosabb élelmiszer lett, és jelképezte az élet fenntartásához szükséges összes táplálékot. Gondoljunk csak a kenyérről és sóval történő vendégfogadás szokására, a kenyere javát megevő idős emberre vagy a kenyérgondokkal küszködő rászorulóokra.

A Biblia első lapjain az egyiptomi éhínséggel összefüggésben olvashatjuk először a kenyér szót. József családja éhezik, Egyiptomban viszont mindenütt volt kenyér (1Móz 41,54). Később, a kivonuláskor a kovásztalan kenyér (2Móz 12) elrendelését olvassuk. A zsidóknak nem volt idejük arra, hogy kivájják a kovász elkészítését, menniük kellett. De még ez a kenyér is jobb volt, mint a semmi, hiszen később épp a kenyér lesz majd a lázongás forrásává is. A nép a pusztában éhezik, ezért a

vezetőket okolja: „*Miért hoztatok föl bennünket Egyiptomból? Azért, hogy meghaljunk a pusztában? Hiszen nincs kenyér, és nincs víz...!*” (4Móz 21,5) Mert nekik a mennyei manna sem volt elég.

Az első hálaáldozatok egyike is kenyér volt. A pap az első termésből készült kenyeret áldozatként kellett, hogy bemutassa az Úrnak (3Móz 23,20). Sorolhatnánk még az ószövetségi példákat, amelyek

tent kell magunk előtt látnunk, őt kell a középpontba helyeznünk. Ezután lehet megfogalmazott kérésünk a testünket eltető táplálékért, a ráadásként kapott kenyérért (Mt 6,11; Lk 11,3).

Jézus a csodálatos kenyérszaporításnál is bebizonyította tanítványainak: először oda kell figyelni arra, amit mond nekik: hiába volt csak öt kenyér és két hal náluk (Lk 9,13), jóllakott belőle az egész sokaság.

szinte mindegyike a kenyérnek a megfoghatóságát, éhet csillapító, gazdagságot vagy szegénységet jelentő voltát mutatja.

Az Újszövetségben azonban ennél tágabb lesz a kenyér értelmezése, dimenziója – azóta a kenyér jóval többet jelent, mint az asztalunkra kerülő mindennapi ételt. Ha elkezdjük lapozni az evangéliumokat, már Jézus szolgálatának elején találkozunk a kenyérről való kapcsolatával: a kenyér ugyanis a kísértő ördögi eszköze is lehet. Ha csak az anyagiakra figyelünk, ószövetségi emberként, az egyensúly megbomolhat az életünkben. Ilyenkor jó, ha szem előtt tartjuk a jézusi választ: „*Nemcsak kenyérről él az ember...*” (Mt 4,4)

Jézus imádsága, amelyet ránk hagyott, megmutatja a helyes sorrendet és értékrendet. A Miatyánkban a kenyérért való fohászkodás nem az első kérés. Isten országának rendjében először Is-

A legszebb jézusi szavak mégis általában szentelik meg a mindennapi kenyeret, hogy Jézus önmagát nevezi az élet kenyérének (Jn 6,35). A mennyből szállt le, hogy ő legyen az élő kenyérünk (Lk 6,51). Ezzel arra tanít, hogy az életünknek olyan részévé, táplálékává akar válni, mint amilyen a kenyér. Fontos, központi, el nem hagyható elem. Ahogyan az utolsó vacsorakor, majd később az első tanítványok a kenyér megtörésekor, úgy az úrvacsorakor mi is minden egyes alkalommal részesülhetünk ebből a kenyérből (1Kor 10,17).

Ha csak a megélhetésünkért aggódunk, az felemészt és megbénít. Ha az anyagiasságon, az asztalunkra kerülő mindennapi kenyéren túl az égi kenyérről tekintünk, akkor megerősödik a szívünk, és új életet kapunk.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Hogyan készítsünk igazi kovászos kenyeret?

Amikor megkérdezem az ismerőseimet, vajon tudják-e, milyen összetevőkből áll a kenyér, elkezdik sorolni: liszt, víz, só és élesztő. Ilyenkor azt mondom: tévednek. Amikor kiül az arcukra a csodálkozás, így folytatom: az első három összetevő még rendben is van, de élesztő nem kell. Hogy miért? Mert az első kettő segítségével akár egy hét alatt lehet készíteni olyan kovászt, amely már megkeleszti a tésztát. Most olvasóinkkal is megosztom, hogyan.

Az első kovászatot erjesztett gyümölcs (alma) levének segítségével készítettem, ez azóta is az egyik kedvenc kovászkészítési módszerem. Nem fontos az erjesztett lé, de ezek a kovások jóval magasabb arányban tartalmaznak lactobacilustörzseket, amelyek előnyösen befolyásolják a kovász tulajdonságait. Tapasztalatom szerint ez a kovász kevésbé érzékeny a rendszertelen etetésre, gyorsabban érlik (rövidebb a kelesztési idő), a belőle készített kenyér kevésbé savanykás, viszont szép, nagy lyukú bélzetű lesz.

Hozzávalók: 1-3 egészséges alma; fél liter szénsavmentes ásványvíz; 2 befőttesüveg; búzakenyérliszt (BL 80-as).

1. Mossuk meg, majd vágjuk fel az almát/almákat 6-8 darabra, és tegyük egy 720 ml-es sterilizált dunsztosüvegbe. (Főzéssel vagy mosogatógép magas hőfokú programjával hamar tudunk üveget sterilizálni.)

2. Töltsük fel az üveget háromnegyedig forralt, majd visszahűtött szénsavmentes ásványvízzel.

3. Csavarjuk rá az üvegre a tetőt, és az edény tartalmát jól rázzuk össze. Hagyjuk az üveget a konyhapulton szobahőmérsékleten.

4. Az üveget naponta kétszer rázzuk fel, és engedjük ki az alma erjedése közben keletkezett gázokat (büfiztessük), majd csavarjuk vissza a tetőt.

5. Három napon belül a vízben buborékok megjelenésére lehet számítani. Úgy kell kinéznie, mint egy enyhén szénsavas ásványvíznek vagy szódavíznek. Ez az a pont, amikor a víz elérte azt az erjedési fokot, amely alkalmas a kovász készítésére. Ekkor szűrjük le az erjedt vizet.

6. Sterilizáljuk a másik üvegünket, amelyikben a kovászt szeretnénk tartani. Mérjük le fedő nélkül az üveget.

7. A szűrt vízből 50 ml-t töltünk ki a kovásznak előkészített edénybe, és mérjük hozzá 50 g lisztet. Legyünk pontosak a mérésnél! Jelöljük meg a keverék szintjét az edény falán filctollal vagy gumival, majd hagyjuk a kovászt lazán rácsavart fedővel szobahőmérsékleten érni. A megmaradt almalevet tegyük egy zárható üvegben a hűtőbe.

8. Amikor a kovásznak befejezte az emelkedést – ez a hőmérséklettől függ leginkább, 8–12 óra általában –, tegyük át egy másik befőttesüvegbe ebből 50 g-ot, öntsünk hozzá 0,5 dl-t az almaléből, és keverjük bele 50 g BL 80-as lisztet. (Ezt nevezzük etetésnek). Az almalevet tegyük vissza a hűtőbe,

egészen addig használni fogjuk, amíg el nem fogy.

9. Ismét várjuk meg, míg kovásznak befejezi az emelkedést, következik újra az etetés. Fontos, hogy a kivett kovász mennyisége mindig 50 g legyen, amelyhez szintén 50 g lisztet és 50 ml vizet teszünk (ha az almalev elfogy, akkor szénsavmentes ásványvizet adunk hozzá). A kovászetetés közben kivett, még nem érett kovászokat kenyérsütésre ugyan még nem használhatjuk, de más péksütemény állagjavítására kiválóan alkalmasak.

10. Ezt ismételjük egészen az 5-7. napig. Látni fogjuk, hogy a kovásznak egyre magasabbra nő, egyre buborékosabb, lazább lesz, az illata pedig kellemesen savanykás. Ekkor emelünk a kovász mennyiségén: 100 g kovászt etetünk 100 ml vízzel és 100 g liszttel, és már kezdhetjük is a kenyér készítését.

11. Ha még másnap is szeretnénk kovászos kenyeret sütni, akkor az utolsó etetéskor felezett kovászt megégetve a hűtőben egy napig tárolhatjuk is, majd ismételt etetés után ez is alkalmas a kenyérsütésre.

A házi kovászos kenyér alapreceptje

Hozzávalók: 200 g kovász; 280 ml víz;
500 g BL 80-as kenyérliszt; 12 g só.

1. A kovászos tészta készítésének első lépése az autolízis, amelynek során összekeverjük a receptben szereplő mennyiségű vizet és lisztet, és állni hagyjuk egy-két órán át a konyhapulton. Ennek az a lényege, hogy ez idő alatt a liszt szemcsék megszívják magukat vízzel, és beindulnak az enzimes folyamatok.

2. Az autolízis végeztével adjuk a tésztahoz a receptben szereplő kovászmennyiséget, amelyet előző nap elkészítettünk, és kézzel vagy dagasztógéppel dagasszuk, amíg selymes tésztát nem kapunk. A sót csak a végén adjuk hozzá.

3. Dagasztás után tegyük át a tésztát egy kiolajozott tálba, hagyjuk pihenni két órán át, és közben félóránként hajtogassuk a következők szerint: fentről lefelé, letről felfelé, majd balról jobbra és jobbról balra hajtjuk át a tésztát, aztán fordítsuk a másik oldalára. Ez idő alatt a tésztánk érik, létrejön a gluténváz, és kialakulnak az ízek, a hajtogatástól pedig erősödik a tészta szerkezete (*fermentálás*).

4. Amikor letelik az idő, láthatjuk, hogy a tésztánk nagyobb térfogatú lesz, és ha jól dolgoztunk, buborékok is megjelennek a felületén. Az élesztős tésztával szemben itt nagyon fontos, hogy a siker(glutén-)szerkezetet ne tegyük tönkre a formázás során, tehát a kovászos tésztával úgy bánjunk mindig, mint a hímes tojással. Formázzunk hosszúknak vagy kerek kenyeret kilisztezett munkapulton, majd tegyük a tésztát illesztéssel felfelé fordítva egy kilisztezett szakajtóba.

5. A szakajtóban pihenő kenyérnek legalább egy óra kell ahhoz, hogy megkeljen. A kelesztés ideje azonban függ többek között a szoba hőmérsékletétől, a tészta víztartalmától, a felhasznált liszt minőségétől és a kovász erősségétől. Akkor kelt meg a kenyérünk, ha a tészta körülbelül a duplájára emelkedett. Kelés közben próbáljunk meg figyelni a kenyérré, hogy csak a megfelelő pillanatig kelesszük. A túlkelt kenyértészta sajnos ugyanúgy sikerületlen kenyeret eredményez, mint a keletlen.

6. A sütést érdemes gőzös légtérben végezni, főleg a sütési idő első idő-

szakában. A kenyér sütését megelőzően 30 perccel kapcsoljuk be a sütőt, benne egy lábassal, amelybe 2 dl vizet öntsünk. Ez kellő párárt biztosít majd a légtérben, mire elkezdődik a sütés. Ha van vaslábasunk, abban még ideálisabb körülményeket tudunk teremteni a sütéshez. Ha a fedelét bespricceljük vízzel, máris megfelelő gőzös légtérteret érhetünk el.

7. Fordítsuk a kenyérünket a szakajtóból egy tepsire vagy sütőkőre, vagy rakjuk a vaslábasba, vágjuk be a tetejét tetszőleges mintára egy szillett-pengével, és tegyük be a sütőbe.

8. A kenyeret 230 fokon süssük 35 perccig, majd az utolsó 10 percben 200 fokon. Ekkor levehetjük a vaslábasról a fedelet, így a kenyérnek vastagabb kérge lesz. A teljes sütési idő 45 perc legyen. A kenyérünk akkor sült át teljesen, ha az alját megkopogtatva kongó hangot ad.

9. Mielőtt kivesszük a sütőből, öt perccig még hagyjuk benne félig kinyitott ajtónál. Rácsra téve, tetejét pici vízzel megspriccelve egyből elkezd beszélni a kenyérünk, azaz cserepesedni fog a teteje.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Erdőtűz a sarkkörön

Európa lakói is bőrükön érzik a klímaváltozást

Ideje felébredni! Ezzel a két szóval lehet a legtömörebben összefoglalni a lényegét annak az előadásnak, amely a júliusi Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó Ökosátrában hangzott el. Amiről Antal Bálint, a Luther Kiadó munkatársa bő egy órán keresztül beszélt, az a mi mindennapjainkban is megtapasztalható. A klímaváltozás itt, Európában sem csak teória ma már, hanem valóság, a globális felmelegedésről nemcsak beszélünk, hanem a saját kontinensünkön is szembesülnünk kell a következményeivel.

A környezetmenedzsment szakirányon végzett közgazdász nemcsak itthon, hanem egy éven át Angliában is tanulmányozta a fenntarthatóság társadalmi dimenzióit. Az elhangzottakat több hiteles – és sajnos riasztó – adat, grafikon, táblázat is szemléltette, gazdagította.

A legvégén beszélgetésbe forduló előadást Antal Bálint egy YouTube-kisfilmmel vezette be. A *Klímaváltozás – Ideje felébredni!* című, tizenegy perces videó ötletes, mondhatni, könnyed grafikákkal rengeteg fajsúlyos információval szolgált. Elsőre talán nem is könnyen emészthető, annyira mellbevágó. Maga a film 2008-ban készült, tehát a benne látható előrejelzések egy része mára megvalósult, illetve karnyújtásnyira került. Csak egy példa: a klímaváltozás miatt is beindult tömeges migráció például tíz

éve még nem volt napi téma hazánkban, ma már azonban mindenki látja a folyamatot.

Komplexen gondolkodni

A film elején bánatos jegesmedve hegedül a képbe beúszó apró jégtáblán. Ideje észhez térni! – olvassuk a feliratot, és a kisfilm, valamint az előadás minden további eleme ennek a figyelmeztetésnek a bővebb kifejtéséről szólt.

Vajon tényleg szükséges-e erre figyelmeztetni az embereket? A statisztika szerint igen: egy felmérésben – amelyben sok megjelölhető válasz szerepelt – a magyaroknak csupán hét százaléka gondolta úgy, hogy a legnagyobb probléma a klímaváltozás, és négyszázaléknyian válaszoltak akképpen, hogy idehaza is ezzel kellene elsősorban foglalkozni. Amint Antal Bálint

rámutatott, a probléma mibenlétét még a szakértők sem látják egységesen: mást mond a biológus, és mást a klímakutató vagy a gazdálkodó. Komplex rendszerben kell gondolkodni, ha eredményesen akarunk megbirkózni a hatalmas feladattal, amelyet bolygónk védelme jelent.

De tényleg nagy baj van? Hogy mennyire nem csupán huhogás a figyelmeztető szó, annak bizonyítására Antal Bálint az idei nyár utolsó pár hetében történt eseményeket sorolta. Görög erdőtüz – nyolcvanhárom halott; ugyanott utána özönvízszerű esőzés. A BBC bibliai katasztrófáról írt a történetek kapcsán. Az Északi-sarkkörön (!) belül tucatnyi erdőtüz pusztított. A kanadai gyilkos hőségben megtelt a montreali halottasház, annyian veszítették életüket. Hőhullámok világszerte... Az Északi-sarkkörön belül az átlagosnál tíz-tizenkét fokkal van melegebb, ami egyenesen vezet az olvadáshoz. És lehetne folytatni a sort; most például az indiai, keralai áradásokkal, földcsuszamlásokkal.

Ennek ellenére – mutatott rá a közgazdász – sokan legyintenek, úgy vélik: az, hogy a klímaváltozásért az ember a felelős, csupán hoax, azaz álhír, átverés, kacska. Donald Trump amerikai elnök is szkeptikusan kezeli a kérdést. (Az Amerikai Egyesült Államok ki is lépett a párizsi klímaegyezményből.) A világ tudósainak kilencvenkilenc százaléka szerint azonban nem kacsáról van szó, tényként kezelik, hogy emberi tevékenység idézi elő a klímaváltozást.

Forrósodó évek

A videó arra a fordulópontonra emlékeztet, amelytől a készítőik szerint már nincs visszatérés. Az ökoszisztémák felborulnak, az édesvíz egyre gyorsabban fogy, birtoklásáért háborúk törnek ki, nő a sivatagok területe, csökken a napfényt visszaverő sarkvidéki jégtáblák felülete, és még több hőt kell elnyelnie a bolygónak. Ha megnézünk egy hőmérsékleti táblázatot az 1880–2017 közötti évekről, akkor azt látjuk, hogy a tíz legmelegebb

átlag-hőmérsékletű évből kilenc 2000 után köszöntött ránk! Erről már saját emlékünks is lehet...

Tömeges migráció következik be, százmilliók indulnak útnak, mert se élelem, se víz nincs elegendő a földgolyó több pontján. Vajon a vezető hatalmak és a legnagyobb cégek tesznek-e valamit, létezik-e stratégiájuk, amely a bolygó élővilágának megóvására irányul?

Sok adat és kérdés záporozott a hallgatóságra; az egyik legmegdöbbentőbb, hogy vajon alkalmas lesz-e bolygónk pár évtizeden belül kilencmilliárd ember eltartására, táplálására... A népességnövekedés ugyanis sem csökkenni, sem stagnálni nem fog. Ellenkezőleg: előrejelzések szerint fokozódik – 2050-re a most 7,6 milliárdos világnépesség kilencmilliárdra nőhet.

Már a film készítésekor is ismert volt, hogy például India és Banglades a világ legveszélyeztetettebb térségei közé tartozik, a közeljövőben megsokszorozódhat az e területekről induló migráció. Tízmilliók kelhetnek útra – de hová? Élelem, víz, lakhatás hol biztosítható ekkora embertömegek számára? Tisztában kell lennünk azzal, hogy a felelősség épp azokra az országokra terhelhető, amelyek kevésbé veszélyeztetettek. És az imént említett, veszélyben lévő népesség azokba az országokba menekül majd, amelyek a fő okozói a klímaváltozásnak.

Mit tehetünk mi?

Egymás ijesztgetése azonban kevés, nemzetközi szinten és lokálisan kell megoldásokat keresni. De mit tudunk tenni?

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

– tette fel a kérdést az előadó. Számos területen kell összehangoltan, egyszerre lépni. Mindig rendszerben kell gondolkodni! Vegyünk egy példát, a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését! Nem elég az áram- és hőtermelésben környezetet kímélő eredményt elérni, egyidejűleg oda kell figyelni a közúti szállításra, a lakóházak fűtésére, az erdőirtásokra stb. is, és egyensúlyi állapotot kell elérni.

Abszolút aktuális dátummal folytatta Antal Bálint: a Szélrózsa után néhány nappal, augusztus 1-jén következett be az úgynevezett „ökológiai túllövés napja”.

Ez azt jelenti, hogy addig a napig feléltük az erőforrásainkat, a természetnek azt a készletét, amelyet bolygónk egy egész év alatt képes megújítani. Vagyis akkortól „hitekre fogyasztjuk a jövőnket”. Ez a dátum évről évre egyre korábbra tolódik: 1987. december 17., 2002. október 21...

Közben azt is észlelik a tudósok, hogy egyes növény- és állatfajok eltűnnek a bolygóról. A médiát bejárták a képek, ahogy Kínában – méhek hiányában – emberi kézzel porozzák be a gyümölcsfákat...

Az előadó szerint is az az egyetlen megoldás, ha árnyaltan nézzük a jövőt. Teljes mértékben megelőzni a bajt már nem lehet, csak csökkenteni a káros hatásokat és felkészülni a következő évtizedekre, alkalmazkodni a megváltozott viszonyokhoz. Többek között a megújuló energiák szolgálatba állításával, a tudatos fogyasztással, számottevő erdőültetéssel, ártéri gazdálkodással, a túlbetonozottság megszüntetésével és még sok egyéb módon.

Zárszóként Antal Bálint hangsúlyozta: Isten teremtett világának őrzése és gondozása mindannyiunk feladata és felelőssége. Tartsuk hát szem előtt Isten ígését, amely erre nézve is útmutatást ad, és fontoljuk meg a *Példabeszédek* könyvének intését: „Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet!” (Péld 4,23)

■ S.-K. D.

Az ima táplálja a lelket

Teréz anya gondolatai az imádság erejéről

„Minden az imával kezdődik. Ha nem kérünk szeretetet Istentől, nem lesz bennünk szeretet, és mi sem tudunk adni belőle másoknak – olvashatjuk Teréz anyától abban a gyűjteményes kötetben, amely az imádság útján vezet végig. – Isten mindannyiunkat gyengéd, személyes szeretettel szeret. Jobban sóvárog utánam, mint ahogy én sóvárogok utána.” Teréz anya (Kalkuttai Szent Teréz) eleven gondolatai rávilágítanak az imádság szükségességére, arra, hogy az élet attól válik teljesebbé, ha nem önmagunkban, hanem Istennel folytatott kölcsönös párbeszédben éljük meg.

A *Minden az imával kezdődik* című breviáriumból kiderül: az imádsággal mért életben láthatjuk meg igazán a körülöttünk lévő világot, és a fohász által fedezhetjük fel a másokban a testvért. Minderről Teréz anya így vallott: „Az igaz szeretetnek az Istenhez szóló imával kell kezdődnie. Ha imádkozunk, képesek leszünk szeretni, és ha szeretünk, képesek leszünk szolgálni.”

Teréz anya arra is felhívja a figyelmet, hogy nem könnyű megélni a valódi imádságot a zajos világban, a folyamatos külső impulzusok között, a nyugtalanságban. A kalkuttai szerzetes ezért a csönd szerepét és erejét hangsúlyozza: „A belső csöndet nagyon nehéz elérni, de mindent meg kell tennünk érte. A csöndben új energiára és valódi egységre lelünk majd.”

A Nobel-békedíjjal is elismert szerzetesnővér a személyes döntéseink fontosságáról is szól: „Az alázatra, a bizalomra, az elhagyatottságra hivatkozva gyakran elfelejtjük használni az akaratőrönket. Minden ezektől a szavaktól függ: »akarom« vagy »nem akarom«. És az »akarom« szóba bele kell tennem minden energiámat.” Mindez azonban nem történhet meg máshogy, csak úgy, ha az elhatározásunk túlmutat önmagunk vágyain, és a „legyen meg a te akaratod” szerint cselekszünk.

Hogyan lehet imádkozni? Ebből a sokszor lelkünket feszítő kérdésből is felszabadít a Szeretet Misszionáriusai szerzetesrend alapítója: „Az ima öröm. Az ima Isten szeretetének napsütése, az ima az örök boldogság reménye, az ima Isten irántunk való szeretetének lobogó lángja.”

Teréz anya letisztult szavainak ereje abban a közvetlenségben is megtalálható, ahogyan az imádságot elhelyezi a közösségben. Ma, amikor a hit, az imádság, az Istenhez tartozás egyre szélesebb körben válik társadalmi tabuvá, különösen is felüdítő, hogy a szerzetes arra buzdít: ne csak önmagunkban vagy a gyülekezeti közösségben vállaljuk fel a hitünket. Többek között így fogalmaz: „Megoszthatjátok egymással, milyen szükségét érzitek az imának, milyenek találtatok az imát, és mi az ima gyümölcse a saját életetekben.”

A kötetnek nagyon erős kettős üzenete van. Míg a Teréz anyától származó

Teréz anya: *Minden az imával kezdődik*. Összeállította dr. Anthony Stern. Helikon Kiadó, Budapest, 2018. Ára: 2999 forint.

idézetek megerősítő, buzdító erővel hathatnak ránk, segítenek a hit és imádság megértésében, addig az idézetek összeállítójának, Anthony Sternnek az előszava arra is rávilágít, hogy a sokak által megérdemelten nagyra becsült szerzetesnővér miként küzdött saját hitével. Teréz anya levelezése és naplói ugyanis tele vannak olyan kijelentésekkel, amelyek arra utalnak, hogy míg az elesettek önzetlen szolgálatában a világ felé a hit példájává vált, addig önmagában az Istentől való távolságot élte meg. Stern nem megy el emellett, sőt segít abban, hogy Teréz anya példáján keresztül megláthassuk a tusakodás homálya mögött megbúvó kegyelem lehetőségét. A szerkesztő szerint Teréz anya viaskodása megcáfolja azt, hogy az igaz hit mindig mentes a kételytől.

Anthony Stern a kalkuttai szerzetes körül kialakult mítosz lebontására hív, kiemelve: „Teréz anyának Isten létezésével kapcsolatos kétségei elvezetnek egy, az imádsággal kapcsolatos, alapvető jelentőségű igazsághoz: a tudatos imádság éppen azért olyan fontos, mert ott rejlik bennünk a kétely feszültsége.” Ezt pedig nem csak Teréz anya életében érdemes észrevenni! A kötet így kapaszkodó lehet ahhoz is, hogy átgondoljuk, mérlegre tegyük saját hitünket.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Kis képes természetrajz

Őszi barangolás

A lírikusok többnyire az ősz szomorú üzenetére fogékonyak. A magyar költészet legismertebb alakjának, Petőfi Sándornak a verseiben sokszor kap kitüntetett szerepet a természet; a költői képzelet nemegyszer láttatja a hasonlóságot valamely természeti kép és az emberi élet egy-egy mozzanata között. „Elhull a virág, eliramlik az élet...” – olvassuk a *Szeptember végén* című versében. A költőóriás Arany János örökbecsű *Toldi-trilógiája* befejező részének, a *Toldi estjének* a felvezetése így szól: „Őszbe csavardott a természet feje...” Az ezt követő sorok az évszak érzékeltetésének megrendítő költői képei – az elmúlásról. Vagy a francia szimbolista poeta Paul Verlaine *Őszi chansonjának* első strófája Tóth Árpád fordításában így hangzik: „Ősz húrja zsong, / Jajong, busong / A tájon, / S ont monoton / Bút konokon / És fájón.” Schmidt Egon, a természet iránt elkötelezett híres ornitológus, Kossuth-díjas író hangvétele – ahogyan az elmúlt évi október 8-i lapszámunkban is – másmilyen: a majdani megújuláshoz téli álmra készülő élővilágunk magával ragadó, létteli megjelenítésével örvendeztet meg bennünket.

Szeptember elején az ősz még a nyárral ölelkezik, a november, különösen a hó vége felé pedig már a tél felé kacsingat. Szeptemberben szilva-illat úszik a levegőben, madarak, madár-csapatok repülnek dél felé, és útra készülődnek a fehér gólyák is. Augusztusban kezdtek gyülekezni a nagy legelőkön, ahol főleg az abban az időben tömegesen előforduló sáskákra vadásznak.

A mezei tücskök némán üldögelnek kis odúik előtt, ők csak május–júniusban ciripelnek, a sáskák viszont kora ősszel mindenfelé muzsikálnak a fű között. Sokan szöcskének nézik őket, pedig a különbség a két rokon csoport között könnyen észrevehető: a sáskák csápjja rövid, merev, a szöcskéké hosszú és hajlékony. Utóbbiak egyik természetes képviselője, a zöld lombzsöcske a fák koronájában ciripel, de mert jól tud repülni, kora őszi csendes estéken a nyitott ablakon át néha a lakásokba is betéved. Ne bántsuk, engedjük vissza a szabadba!

A gólyák tehát a nyár végén és kora ősszel főleg a sáskákkal élnek, de emellett kígyót, gyíkot, pocokot és egeret, mindent felszednek, ami csak a legelőn eléjük kerül. Szeptember elején az utolsó csapatok is útnak indulnak. Tollászkodnak, pihennek, aztán amikor délelőttre felmelegszik a levegő, néhány ugrás után kitarják a szárnyaikat, és a magasba emelkednek. A felhajtó meleg áramlatok, a *termikek* szárnyán emelkednek egyre feljebb, és ezeket továbbra is használva – így energiát spórolva – repülnek távoli úti céljuk felé. Találtak már Magyarországon gyűrűzött gólyát Dél-Afrikában, Fokváros közelében, ami csupán légvonalban kereken tízezer kilométert jelent.

Szeptemberben tekintélyes seregély-csapatok járnak a legelőket. Ők is a sáskákra vadásznak, és nagyon gyakran a legelésző gólya közelében láthatók, ahol a nagy állatok léptei nyomán felpattanó rovarokat szedik össze. Apajpusztán sokszor láttam, hogy seregélyek a magyar marhák hosszú szarvára ültek fel egy-egy rövid pihenőre. ▶

A hörcsög gyakori rágcsáló hazánkban. Elsősorban éjszaka és a kora hajnali órákban jár táplálék után, és szeptemberben, de már augusztusban is a télirevalót gyűjtögeti. A tarlókon talált kukorica- és búzaszemekkel, gyökérdarabkákkal, zöld növényi részekkel tömi tele a pofazacsokját, és szállítja a zsákmányt a föld alá, ahol akár tíz-tizenöt kilogrammnyi élelmet is elraktározhat. Bár téli álmat alszik, időnként felébred, falatozik, ürít, néha a felszínre is kimerészkedik, aztán alszik tovább. A füves legelőkön, domboldalakon élő ürgék téli álma viszont folyamatos, ezért nem is készítenek raktárt maguknak. Szeptember végén álmra hajtják a fejüket, járataikat előzőleg alaposan betömik, és csak márciusban nyitják ki újra.

Kora ősszel még rengeteg virág nyílik mindenfelé. Különösen aszályos nyarak után porlepettek, de így is szépek. Erdei tisztásokon, de mezei utak mentén is elterjedtek az ernyős virágzatú növények, amelyeken nagyon sok a szép rovar is, például a kékfoltos zengőlegyet, a csíkos poloskát is megfigyelhetjük. Nedves réteken sokfelé még októberben is nyílik az őszi kikerics. Vigyázat, mérgező! Fényképezhetjük, csodálhatjuk, de ne nyúljunk hozzá! Repülnek még a különböző fehérlepkéfafajok, a szép sáfránylepke, de láthatunk bogáncslepkéket, gyönyörű, fekete, piros és fehér színekkel tarkált atalantalepkét, nappali pávaszemet és még sok más fajt is.

A mezei utak mentén mindenütt virít a katáng, lila fejecskékkel bólogatnak a bogáncsok, de nagyon szeretem a fű között virító apró szulák fehér virágait is.

Minden októberben megcsodálom a természet egyik nagyszerű színjátékát, az őszi lombszíneződést. Nincs festő, aki a palettáján ki tudná keverni azt a rengeteg lehetetlen árnyalatot, amely akár egyetlen levélen megtalálható. Érdeemes megfigyelni egy kiválasztott faágon azt a folyamatot, amely az erek mentén látható elszíneződéssel kezdődik, és végül a színek igazi kavalkádját magában hordó elhalt levél lehullásával végződik. Nagyszerű érzés az október végi frissen ropogó erdei avarban járni.

Míg a gímszarvasok násza, a szarvasbögés szeptemberre esik, ugyanez más körülmények között a dámszarvasoknál októberben zajlik. A gímszarvasoknál a szarvasok keresik fel a teheneket, a dámszarvas viszont a maga kaparta sekély mélyedésben egy sajátos hanggal,

a barcogással csábítja magához őket. A dámszarvas betelepítés útján került Európába, és mára hazánkban is általánosan elterjedt. A bikák lapátagancsot viselnek, és a gímszarvashoz hasonlóan évente váltják fejdíszüket. A gyulai állomány Európa-hírű.

A keleti sün gyakori állat Magyarországon, erdőn, mezőn, de parkokban, kertekben is előfordul. A tuskés vitéz a gyerekek kedvence. Ő is téli álmat alszik. Októberben száraz leveleket hord egy sűrű bokor alá vagy más alkalmas védett helyre, összehúzza magát téli álomba merül, és csak tavasszal ébred fel. Nem alszanak azonban téli álmat az erdei egerék és pockok, alkonyatkor bújnak elő, és keresgélnek az erdei avarban. Sok ellenségük van, egyebek mellett a róka, a nyest, a nyuszt, a macskabagoly és az uráli bagoly vadászik rájuk.

A vizek mentén, a nádasokban csend van őszele, a káricsoló nádírigó, a cserregő nádiposzáta és a többiek már Afrikában vannak. Csak a barkóscinege és a telente az erdőből többnyire a nádasba költözött ökörszem keresgél a torzsák között. Napsütötte, enyhe napokon még élénk a rovarmozgás, egyebek mellett

tarka szitakötők repkednek a víz felett. Az iszapos parton könnyű felismerni a vidra úszóhártájának lábnyomait. Ez a védett faj ragadozó halakkal él, jelenlétére a parton hátrahagyott zöldes színű, nyálkás és halszállakkal teli ürülékből következtethetünk. A vidra éjszakai állat, de nyugodt környéken szerencsés esetben nappal is megjelenik. A vízen kacsák úsznak, a magasabb tundrák felől érkezett ludak V alakban repülnek, a sekély részekben nagy kócsagok és szürke gémekek lesnek zsákmányra.

Novemberben előfordul, hogy az első áztatta földutak sárosak, vagy köd nehezíti a látást, de kirándulni azért ilyenkor is érdemes. Erős a harmatképződés, de ha kisüt a nap, az addig szinte láthatatlan, fű közé feszített pókhálókön megkapaszkodott vízcseppektől csillogni, szikrázni kezd a rét és a füves domboldal. Az első fagy már megcsípte a vadrózsa hecsedlijét és a kökény hamvaskék gyümölcsét, mindkettő jóízű, sok C-vitamint tartalmazó csemegét kínál. A mezőn kis csoportokban őzek állnak, télire hozzánk érkezett kékes rétihéják repülnek alacsonyan a földek felett pockokat keresve, az alföldi kútgémen ülő, a tundrák fagyos vilá-

gából érkezett gatyás ölyv ugyancsak az apró rágszáló felbukkanására vár. Északi hazájában lemmingekkel él, de nálunk a mezei pockokat tizedeli. Rájuk vadászik a keleti elterjedésű, sárgás színű molnárgörény is. A házi görénnyel ellentétben nem megy a települések közelébe, éjszaka jár zsákmány után, a nappali órákat maga ásta üregében vagy hörcsögöktől elfoglalt kotorékban tölti.

A mezőkön és az ott vezető utak mentén néha vetési varjak keresgélnek óriási csapatokban. Kelet-Európa felől érkeznek minden őszele, és egészen a tél végéig maradnak. Akkor csapatostul indulnak vissza a fészkelőhelyükre, a nagy orosz és ukrán síkságok felé. A varjak mindenevők, növényi és állati táplálékot egyaránt fogyasztanak. Bejárnak a kertekbe a fákon maradt dióért. A mezei utak menti diófacsometék szinte mindig egy ügyetlen varjúnak köszönhetik, hogy fává növekedhetnek.

A vizek mélyén is csendesebb az élet. A pontyok vermelnek, magukat az iszapba fúrva pihennek, de a ragadozók, a csukák és a süllők télen is vadásznak, keszegeket és más halakat fognak.

■ SCHMIDT EGON

Bukkanók

Szeptember hatéves korom óta egyet jelent számomra a tanévkezdéssel. Azóta járok iskolába. Igaz, közben átkerültem a katedra másik oldalára, tanár lettem, mégis éppolyan fontos nekem, mint a diákjaimnak.

Sok kedves év elejei történetet őrzök. Amikor egy új iskolában kezdtem el tanítani, ahova korábban diákként jártam, épp úgy leültem a folyosón a termem elé az első tanítási napon, mint gyerekkoromban. Nem sokáig vártam egyedül, pár perc múlva egy anyuka érkezett sírdogáló cseme-

téjével. Míg a fiatal nő ügyeket intézett, mi kettesben maradtunk a kislányával.

– Hát te miért pityeregsz? – kérdeztem.

– Mert új tanárunk lesz – szipogta. – És én félek, hogy szigorú vagy undok lesz, vagy nem fog szeretni. Olyan jó volt a régi tanárunk! Miért is kellett elmennie?

– Hm – bólogattam. – Tudod, hogy kisbabát vár a régi tanárod. Nem azért ment el, mert nem szeret már benneteket. Most más feladata van pár évig. És lehet, hogy az új tanárod is izgul, milye-

nek lesznek a gyerekek hozzá, nem gondolod?

– Nem tudom – nézett rám meglepett képpel. – Csak rossz, hogy ismeretlen. Kicsit félek tőle. Tudod, hogy megy ez.

– Igen – biccentettem. – Az új sosem könnyű. De azért adhatnál egy esélyt annak is, hogy jó fej az új tanárod. Tényleg, hogy hívják?

A kislány szája ismét legörbült, úgy mondta ki az én nevemet.

Hát ezek után nem érveltem tovább. Hamarosan becsengettek, és én kinyitottam a kulccsal a termet, betessékeltem a gyerekeket meg a szülőket, és a tanári asztalhoz ültem.

– Hé, te! – suttogta újdonsült kis ismerősöm. – Oda nem ülhetsz, az a tanár

néni helye. Meg fognak szidni. Inkább gyere ide, ülj mellém – és helyet szorított maga mellett számomra a padban.

De akkor már nem bírtam tovább mosolygás nélkül. Bemutakoztam, és köszöntöttem osztályom megszeppent tagjait, akik között ott ült egy egészen piros arcú, lehajtott fejű lányka. Különben megszerettük egymást. És azért olyan kedves számomra ez a történet, mert kicsit beleláthattam, milyen érzés a gyerekeknek az újra várni.

Persze, tanárként is izgul egy kicsit az ember, de nem olyan régen egy még sokkal nehezebb dolgot fedeztem fel. Hogy milyen szülőként izgulni.

Az első gyerekeim nagyon figyelmes és szorgalmas teremtések voltak. Tudjátok, azok a fajták, akiket mindenféle versenyre küldenek, és a képük ott díszleg állandóan az „Akikre büszkék vagyunk” táblán. Ennek ellenére akadt problémánk eddig is az iskolával. Kiközösítő, irigykedő, megfélemlítő osztálytársak, ha nem is gyakran, de előfordultak, de együtt megoldottuk ezt a helyzetet. A legkisebb gyerekek azonban olyan mértékben belekeveredtek egy bántalmazó körbe, hogy a tanévet új iskolában kezdtük el.

Nehéz batyuval érkeztünk ide. A kisfiam megszokta, hogy bárki ráronthat bárhol, és ő nem tudja megvédeni magát. Verekedni nem szeret, nem is igen tud, ha kiabál a tanítónak, akkor árulkodósnak nevezik. Ha ott marad a nevelő körül szünetben, csúfolni fogják. Gyakran el se tudja mondani pontosan, mi történt, mert annyira megszeppen attól, ha többen körbeállják. Nehezen tudja elképzelni, hogy tiszta lappal indulhat. Hogy más szerep juthat neki egy másik közegben, azt reméljük.

Ki tudja, miért, az ember, sőt a gyerek is nagyon gonosz tud lenni a gyengébbel. Sokszor így vezetjük le a feszültséget, a saját kudarcunkat, sérelmünket; úgy mérgeledjük ki magunkat, hogy valaki gyengébbet, kisebbet, védtelenebbet bántunk. Nagyon furcsa ez, de még az ártatlannak tűnő pelyhes kicsibék is rávernek a csőrükkel a lassabb, ügyetlenebb, botladozóbb társukra. Ilyenkor a kotlós szárnya alatt találhat oltalmat a kis áldozat. Van ebben valami szép üzenet: hogy mi is így futhatunk Istenünk oltalma alá, ahogy a kicsibe. De bizony emellett szükség van bátrakra is, akik képesek kiállni a gyengébb mellett.

Egy kis tanítványom egy időben elkezdte tépni a saját haját. Nem vettem

rögtön észre, azt hittem, talán valami vitaminhiány miatt hullik a haja, vagy ilyesmi. A nagyszájú gyerekek közül egy viszont azonnal kiszúrta, hogy sebezhető pontot talált. Elkezdtek ezt a kislányt csipkedni, csúfolni, rá-ráütöttek, amikor nem látta tanár. A kicsi még visszahúzódóbb lett, és már feltűnően kopasz foltok éktelenkedtek a fején.

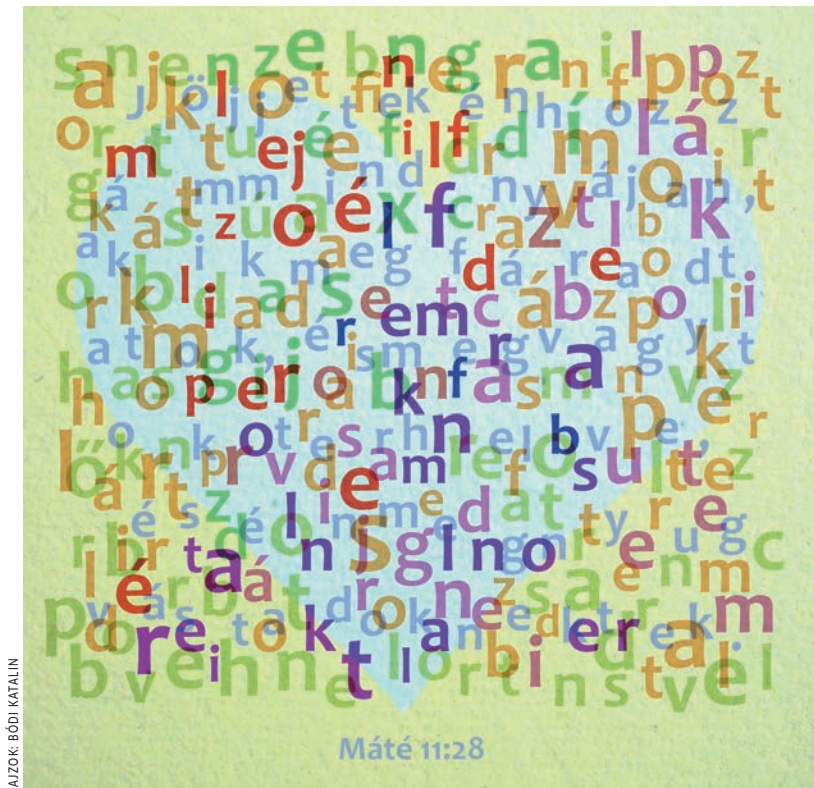
Hittanórán ültünk le beszélgetni, mi történhetett vele. A szomszédjukban lakó gyerek ismerte annyira, hogy tudta, a szülei éppen válnak, és neki választania kellene, kivel akar élni. Ami persze teljesen lehetetlen dolog, mert egy gyerek mindkét szülőjével szeretne békében és szeretetben élni. A kislány a fájdalmát és a tehetetlenségét nem tudta másképpen kifejezni, ezért lett „hajtépő”.

Én is elhatároztam, hogy jobban figyelek a bajban lévőre, de volt egy bátor kis osztálytársa, aki igazi hősként állt oda a bántalmazott mellé. Mellette maradt a szünetekben, így a jelenléte védelmet adott a kislánynak. Hazafelé vele ment, az ebédelőben együtt ettek, a tesióra után együtt jöttek ki az öltözőből. Persze eleinte őt is csúfolták, taszigálták, de mivel ő amúgy jól volt, bátran kitarított. Mivel már ketten voltak, nem volt olyan könnyű

beljük kötni. A butaságokat meg se hallották, mintha semmi közük nem lenne az egészhez. És csodák csodája, a kötekedők ráuntak a piszkálódásra. A hajtépő kislány emellett felnőtt segítségére is szorult, de a bántalmazó kör megszakadt.

Az a legfurcsább, hogy gyakran a kötekedő maga is áldozat. Talán egy idősebb testvér őt alázza meg. Talán otthon nincs rendben valami, elhanyagolják, vagy éppen túlságosan is sok programmal és kötelezettséggel terhelik le. Vagy az iskolai kudarcait próbálja így túlélni. Mindenesetre fontos megtanulni, hogy a világ nem fekete és fehér. Nincsenek csak jó és csak rossz gyerekek. De aki bántalmaz másokat, az nagyon rossz úton jár.

Dühünket, idegességünket, izgalmunkat, tehetetlenségünket levezethetjük úgy is, hogy azzal ne ártsunk senkinek. Egy bokszzsák püfölése, egy nagy kör futás, egy párnát erősen a sarokba vágni, táncolni egy jót: mind-mind segít kiereszteni a „gőzt”. Jó, ha beszélgetni is tudsz valakivel arról, amitől félsz, ami bánt, szorít. És igen, nagy szükségünk van Istenre, aki érti, milyen nehéz embernek lenni. Meghallgatja a panaszkodó, dühös, mérgeledős imádságot is. Ő az, aki megnyugvást ad a háborgó szívnek. ■

RAJZOK: BÓDI KATALIN

Máté 11:28

Az igehellyel azonos színű betűkből kirakhatod a vigasztaló üzenetet.

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Felügyelőiktatás. Font Sándornak, a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerülete megválasztott felügyelőjének ünnepi beiktatása a kiskőrösi evangélikus templomban (6200 Kiskőrös, Luther tér 3.) lesz a szeptember 22-én 10 órakor kezdődő istentiszteleten. Az istentiszteletet ünnepi közgyűlés követi, amely alkalommal megköszönjük Radosné Lengyel Anna felügyelő asszonynak az egyházkerületünkben végzett tizenkét éves hűséges szolgálatát. A Déli Evangélikus Egyházkerület Közgyűlése a felügyelőiktatást és az ünnepi közgyűlést követően ülést tart. Erre az alkalomra a közgyűlési tagokat és minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk! Erős vár a mi Istenünk!

RADOSNÉ LENGYEL ANNA egyházkerületi felügyelő,

KONDOR PÉTER püspök

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 17.30-kor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. Győri János Sámuel plántáló evangélikus lelkész szeptember 16-i, vetített képes előadásának címe: *Luther Omnibusz*. A teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorai) istentiszteleten Jn 17,21 alapján – „...mindnyájan egyek legyének...” – igét hirdet prof. dr. h. Széchezy Béla József IHS. Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és érdeklődő barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

A budavári evangélikus szabadegyetem következő alkalmát szeptember 10-én, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). Dr. Fabiny Tamás püspök áhítatát követően Kocsis Fülöp görögkatolikus metropolita tart előadást *A liturgikus tapasztalat missziós ereje* címmel. A belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Orvoskonferencia. *Mozdulj a Szent Szellem erejében!* A Keresztény Orvosok és Fogorvosok Magyarországi Társasága szeptember 29. és 30. között konferenciát tart a budapesti orvosi egyetemen (Simmelweis Egyetem Elméleti Orvostudományi Központ, Szent-Györgyi Albert terem, IX. kerület, Tűzoltó utca 37-43.). Elsősorban egészségügyi dolgozókat, tanulókat, orvosokat várunk, de más érdeklődőt is szívesen fogadunk. További információ: Komt.hu, valamint a KOMT irodai telefonján: 70/770-3403, 9-től 15 óráig.

Ökumenikus istentisztelet augusztus 20. előestéjén

Csakis Isten áldásainak köszönhetően építhetünk maradandó közösségeket, egyházat és hazát – hangsúlyozták a magyarországi keresztyén egyházak vezetői a szokásos augusztus 19-i ökumenikus istentiszteleten. Az államalapítás ünnepének előestéjén Budapesten idén több százan adtak hálát az új kenyérért, és imádkoztak közösen Magyarország jövőjéért.

„Isten jó rendje szerint különbséget teszünk munka és ünnep, fáradozás és hálaadás ideje között” – köszöntötte Bogárdi Szabó István református püspök a budai református gyülekezet templomában összegyűlt híveket, egyházi és állami vezetőket, diplomatákat. A Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke hozzátette: Isten megengedi, hogy megszenteljük hétköznapjainkat, a „szentet viszont nem tudjuk hétköznapivá tenni, csak profanizálni”.

Arra biztatott mindenkit, szentelje meg azzal a hétfői ünneppel, hogy imádkozik az Olaszországban összedőlt völgyhíd áldozataiért, a háborúk elől menekülő, hontalanná váló emberekért, valamint adjon hálát országunk békéjéért, a mindennapi kenyérért, „legfőképpen pedig Jézus Krisztus ismeretéért és az üdvösség reménységéért”.

„Az áldott megáld minket, hogy áldásá legyünk” – így foglalta össze Steinbach József református püspök a 127. zsoltár alapján azt az üzenetet, amelyet Isten ezúttal a szívére helyezett. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke a prédikációjában az áldott Istenről beszélt, aki mindenható és örökkévaló, aki múlt, jelen és jövő, egyén, egyház, világ és az egész kozmosz ura, és aki úgy mutatta meg szeretetét nekünk, hogy lehajolt hozzánk, és Jézus Krisztusban mindent nekünk ajándékozott.

„Többet ad, mint amennyiről magunktól álmodnánk. Ahogy a zsoltáros fogalmaz: álmunkban is eleget. Pont annyit, se többet, se kevesebbet, nehogy telhetetlenek legyünk, vagy kevesebbrel is beérjünk” – hangsúlyozta a püspök. Isten nélkül csak ideig-óráig lehetünk sikeresek, az ő áldása az, amellyel nem hiábavaló, hanem maradandó dolgokat lehet alkotni – ezért Steinbach József arra biztatott, nyújtsuk mindig a tőlünk telhető legjobb teljesítményt, de soha ne felejtjük elkérni Isten-

től az áldást. Ha így teszünk, átélhetjük annak valóságát, hogy „Isten kézbe vesz minket, és örökkévaló, üdvösséges irányba állítja az életünket” – tette hozzá.

„Megáld minket, hogy áldássá legyünk – fűzte tovább ezt a gondolatmenetet az igehirdető –, hogy eszközeiként építsünk, ne romboljunk, hogy őrizzük,

ségen Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke. Mindkettővel köszönetünket fejezzük ki, de az utóbbi azt jelenti, hogy az adományokról az adományozóra fordítjuk a tekintetünket – magyarázta. „Hálásak vagyunk a kenyérért, ugyanakkor csodáljuk is Istent, amiért a földből gabonát sarjaszt és bűzát érlel. Hálásak vagyunk a bűnbocsánatért, amelyet kaptunk, ugyanakkor csodáljuk és dicsérjük Jézus Krisztust megváltó munkájáért” – tette hozzá.

A különböző magyarországi keresztyén felekezetek liturgiájának nyelvén

FOTÓ: VARGA GÁBOR / VARGOSZ

ne pedig kizsigereljük a Földet, hogy építsünk házat, egyházat és hazát, hogy e sokszínű világban éljünk, és hirdessük az ő evangéliumát.”

A MEÖT tagegyházainak vezetői az istentiszteleten közösen imádkoztak Magyarország lakosságáért és vezetőiért, valamint a keresztyének testvéri viszonyáért és együttes tanúságtételéért. Emellett hálát adtak az idejéért és az abból készült új kenyérért.

„Amellett, hogy hálát adunk, dicséretet is mondunk” – fogalmazott az ünnep-

– magyarul, románul, görögül – elhangzó áldások közé ezúttal héber és arab szavak is vegyültek, mert az alkalmon részt vett és áldást mondott Erdő Péter bíboros, esztergom–budapesti érsek, Róna Tamás főrabbi a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének képviselőjében, valamint Béchara Boutros Al-Rahi libanoni maronita pátriárka, aki Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes meghívására érkezett három napra hazánkba.

■ Forrás: Fekete György / Reformatus.hu

A szellemi honvédelem pillérei

A kivándorlás, a bevándorlás és az elvándorlás témaköre korunk legfontosabb kül- és belpolitikai kérdésévé vált. De mi az egyházak teendője? Cselekedeteinket az érületetika vagy a felelősségetika irányítja? Ilyen és ezekhez hasonló kérdésekre kereste a választ Bogárdi Szabó István református püspök, Kövér László, a magyar Országgyűlés elnöke és Gulyás Gergely kancelláriaminiszter augusztus 23-án a reformátusok négynapos szárszói konferenciájának nyitódélutánján.

FOTÓ: VARGA GYÖRGY

A kerekasztal-beszélgetés moderátora, Böszörményi Nagy Gergely, a Brain Bar Budapest jövőfesztivál alapítója – Edward Gibbon 18. századi brit történész munkássága nyomán – arról kérdezte a résztvevőket, nem lehetséges-e, hogy egy civilizációs konfliktus hajnalán azt szűrhetjük le a Római Birodalom bukásából, hogy a pacifista modell helyett egy jóval harciasabb keresztyénségre van szükség.

Harcmodor. A keresztyénség nem politikai eszközökkel politizál: „Beleszól a közélet dolgaiba, de nem karhatalmi erő” – mondta Bogárdi Szabó István. A Magyarországi Református Egyház zsinatának lelkes elnöke arra hívta fel a figyelmet, hogy a források alapján a keresztyének úgy tekintettek magukra, mint akik már nem zsidók, de nem is pogányok, és kivárták a *regnum diaboli*, azaz a Római Birodalom bukását.

„A római kultúra tovább éltetője a népvándorlások kora és a középkor után mégiscsak a keresztyénség lett” – emlékeztetett a püspök, aki szerint inkább azt érdemes ma megkérdézni, valóban szük-

ség van-e háborúra. Szerinte nem a háború viszi előre a világot, „a 20. század összes iszonyata pont arra mutat rá, hogy az ember felelőtlen kalandokba bocsátkozik”.

A keresztyénség önfeladása? „A pacifizmus nem feltétlenül azonos a keresztyénséggel, úgy is mehet valaki egy háborúba megvédeni a hazáját, hogy közben keresztyén” – tette hozzá Kövér László. Mint mondta, fel kell tenni a kérdést, hogy az önfeladás és az együgyűség szinonimája-e a keresztyénségnek, illetve hogy erény-e nem tudomást venni arról, milyen fenyegetés jön, arra hivatkozva, hogy ez Isten akarata. „Igenis összeegyeztethető keresztyén mivoltunkkal, hogy meg kell védenünk Európát, Magyarországot, a családjainkat és a jövő generációinak esélyét arra, hogy keresztyén országban éljenek. Meg kell védenünk mindenkitől, aki csellel, fortélyal és erőszakkal akar hazánkba jönni; ez jogunk és kötelességünk” – fogalmazott a házelnök.

„Ha békét akarsz, készülj a háborúra!” – idézte Gulyás Gergely az ókori bölcseséget, utalva rá: abból nem indulhat ki a

keresztyén ember, hogy mindenki automatikusan jó, csak azért, mert ő maga a jót keresi és munkálja a világban. „A békét sokkal inkább szolgálja a védekezésre való képesség, mintsem annak a hiánya” – foglalta össze a kancelláriaminiszter.

Civilizáción belüli konfliktus. A következő témakör jó néhány évszázaddal későbbre repítette a résztvevőket. Böszörményi Nagy Gergely aziránt érdeklődött, időszerű-e vagy már túlhaladott az egyház és az állam szétválasztásának liberális toposza. „Az iszlám mai térnyerése nem igényli a modernitás idején vallástalanná vált állam újbóli vallási megerősítését és az apolitikus egyház politikaivá válását?” – kérdezte.

Gulyás Gergely emlékeztetett, hogy *Magyarország Alaptörvénye* deklarálja a szétválasztást, de éppen ebből következik, hogy ezt együttműködés kell kövesse. „Ma a magyar társadalom többsége úgy gondolja, hogy az egyházak társadalomban betöltött szerepe elengedhetetlen a túléléshez” – hangsúlyozta.

Kövér László szerint az igazi konfliktus az európai civilizáción belül van. „Nem a muszlimok és a keresztyének között, hanem a gyökértelenek és azok között, akik rendelkeznek vallási és hitbeli meggyőződéssel, és fontosnak is tartják azokat” – emelte ki a házelnök. Mint mondta, azokkal állunk szemben, akik már nem szétválasztani akarják az államot és az egyházat, hanem megszüntetni az utóbbit mint az emberi közösségek legerősebbikét.

„Az állam és az egyház szétválasztott együttműködésében nem kellene kimondani, hogy Magyarország keresztyén ország?” – tette fel a kérdést Kövér László, hozzátéve: ez nem jelent ideológiai kényszer, mert a lelkiismereti szabadság is európai kultúránk része.

„Az állam nem tűrheti, hogy egy ezeréves kultúrát valamiféle semlegességben oldjanak fel, mert ez tartja össze a közösséget, amelyet nemzetnek nevezünk – figyelmeztetett. – Ez az a szellemi honvédelem, amelyre egyre inkább be kellene rendezkednünk, és meggyőzni a nem gyakorló keresztyéneket is arról, hogy a frontnak ezen az oldalán van a helyük, mert látjuk, mi történik azokban az országokban, ahol elvesznek az összetartó normák.”

■ Forrás: Farkas Zsuzsanna / *Reformatus.hu*

Elkészült a Bibliapp, a Magyarországi Református Egyház hivatalos mobilalkalmazása – jelentették be a reformátusok szárszói konferenciáján augusztus 25-én. Az okostelefonokra, tabletekre telepíthető program nem az első magyar nyelvű keresztyén applikáció, ám az egyetlen, amely két magyar nyelvű bibliafordítás és egy napi igemagyarázat mellett a Heidelbergi kátét és a Második helvét hitvallást is magában foglalja.

Huszonöt éve töretlenül

Csendesnap Nyírteleken

Negyed évszázada minden év augusztus 20-án csendesnapot tartanak a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközségben. Idén a bibliafordítás missziója volt a fő téma, és az Útmutató kiírt igeversei alapján Greizer Miklós, a Wycliffe Bibliafordítók Egyesületének önkéntese szolt Isten munkatársainak örömről, majd feleségével, Greizer Zsófiával együtt beszámoltak a csendes-óceáni Vanuatu országában végzett küldetésükről.

Az ünnepen a nyírteleki közösség tagjai és a távolabbról érkezők a lelki kenyér továbbadásának új lehetőségeiről hallhattak a Wycliffe missziós szervezet munkatársaitól: hogyan segítik az anyanyelvi Bibliák használatát és elterjedését a helyi gyülekezetekkel együttműködve.

idei meghívón olvasható főcím: „...megörvendeztette őket az Úr...” (Ezsd 6,22b)

Nyitó igehirdetésében Greizer Miklós az *Ezsdás könyvből* vett igeszakaszok alapján a jeruzsálemi templom újjáépítésének körülményeiről szólva elmondta, hogy a templom építése Isten csodája. Bátorí-

get. Az ország hivatalos nyelve a francia és az angol mellett a bislama. A magyar misszionáriusok Tanna szigetén éltek, ahol a netvar nyelvet beszéltek. Ők abban segédkeznek, hogy a helyi lakosok közreműködésével ezen a nyelven is rögzítsék az *Újszövetség* teljes szövegét, amelyet aztán egy mobiltelefonhoz hasonló kis naplemez készülékbe telepítettek, így ott is hallgathatják, ahol nincs áram. Könyvre és fejezetre lehet keresni az egyszerűen kezelhető készülékben, s a jelenlévők is meghallhatták, milyen erős és tiszta hangon szólal meg Isten igéje a saját anyanyelvükön. Ez a misszió alapja, hiszen „a hit [...] hallásból van”. (Róm 10,17)

A templom alagsorában lévő hűvös gyülekezeti teremben a csendesnap résztvevői jó étvágyal fogyasztották el a „szokásos” egytálételt, a helyben főzött gulyáslevest. Finom házi sütemények és gyümölcsök is kerültek az asztalokra. A délutáni együttléti személyes bizonyosságtételekkel folytatódott – huszonöt éve ez is elmaradhatatlan része a csendesnap programjának, hogy egymás hite által is épülhessenek a gyülekezet tagjai.

A záróáhitatban Göllner Pál, az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért Alapítvány képviselője az *Útmutató* újszövetségi igéje kapcsán az örvendő közösség jellemzőiről szolt. Az első gyülekezet példáján láthatjuk, hogy ők bűnvalló, imádkozó közösséggé lettek, miután Péter felhívására megtértek, és részesültek a Szentlélek ajándékában. Az igehirdető Luthert idézte, aki szerint a dogmatika tudománya egy mondatban megfogalmazható: „Bűnös vagyok, de van szabadulás Krisztusban!” Ezért mi is örvendezve dicsőíthetjük, magasztalhatjuk Urunkat, aki a testté lett Ige. S lélekben és igazságban imádkozhatjuk Istenünket, mert a keresztyének legfőbb rendeltetése, hogy Isten dicsőségének magasztalására legyenek (lásd Ef 1,12).

Az úrvacsorai liturgiában Malik Péter Károly helyi lelkész szolgált. Urunk önmagával is megörvendeztette a csendesnap résztvevőit, hogy az ünnep múltán is örömmel kövessék és szolgálják őt tanítványként az örömhír továbbadásában.

■ GARAI ANDRÁS

FOTÓ: NAGY BOGLÁRKA

Györfi Mihály helyi lelkész elmondta, hogy a reformáció fél évezredes jubileuma egyben a gyülekezet alakulásának huszonötödik évfordulója is volt. Erről részletes képet kaphatnak az érdeklődők a jubileumi évben megjelent könyvből, amely a *Negyedszázad – A reformáció fél évezredének utolsó 25 éve a Filadelfia Evangélikus Egyházközségben* beszédes címet viseli.

A negyedszázad eseményeinek kiemelkedő alkalma volt minden évben az augusztus 20-án megtartott gyülekezeti csendesnap, amely a Körmeny-tanyán kezdődött, Nyírszőlősen folytatódott, és a nyírteleki templom építésének kezdetétől ebben a városban rendezik meg. Így valóban sokszínű örvendezésről ad hírt az

tásul felolvasott a 100. zsoltárból, amely a szolgálók örömről szolt: „Szolgáljatok az Úrnak örömmel!”

Az igét mi az anyanyelvünkön hallhatjuk, olvashatjuk, ez számunkra természetes lehetőség, ám a világon jelenleg ismert hétezer-kilencvenkilenc nyelv közül ezerhatszázharminchat nyelvre még nem fordították le a Szentírást!

A Greizer házaspár a beszámolójában a szolgálati helyéről is ismertetett néhány tény. A Vanuatu Köztársaság a csendes-óceáni szigetvilágban található, és nyolcvanhárom szigetből áll. Kétszáznyolcvanezer lakosa van, és száznyolcféle nyelvet beszélnek, ebből harminc nyelvre már lefordították legalább az *Újszövetség*-

Emlékményt szerveztek a diktatúrák mártírjaiért

FOTÓ: BRUZÁK NOÉMI / MTI

A kormány mindent megtesz azért, hogy történelmi hagyományainknak, veretes ősi jogunknak és kultúránknak megfelelő módon szabadságban élhessünk – hangoztatta Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere augusztus 23-án a totalitárius diktatúrák áldozatainak európai emléknapja alkalmából szervezett séta utáni megemlékezésen Budapesten. Egyházközségünk részéről dr. Fabiny Tamás elnök-püspök volt jelen a rendezvényen.

Európában augusztus 23-án, az 1939-es Molotov-Ribbentrop-paktum aláírásának évfordulóján tartják a totalitárius diktatúrák áldozatainak emléknapját.

Az ünnepség beszédekkel kezdődött. Ezeket emlékséta követte, amely a Kosuth Lajos tértől a Cipők a Duna-parton emlékműhöz, majd a Terror Háza Múzeumhoz vezetett, több felszólalás itt hangzott el. A száz-kétszáz emberből álló menetet a pénzügyőrzenekar vezette fel, és rendőrök sora biztosította. A tömegben többen magyar és európai uniós zászlókat tartottak, ezenkívül transzparensen különböző települések neveit is látni lehetett.

Emlékbeszédében Kásler Miklós azt mondta: „Mindenáron biztosítani kell a teljes szuverenitásunkat, akció- és ütőképességünket, mert csak ennek birtokában tudjuk garantálni minden honfitársunk, családjaink és nemzetünk békés jövőjét.” Így akadályozható meg, hogy Magyarországon és Európában még egyszer emberellenes ideológiák és a belőlük kinövő diktatúrák „veszélyeztessék a fizikai, materiális és szellemi létet” – tette hozzá. Az emberi erőforrások minisztere arról beszélt, hogy létezett a 20. században két olyan totális struktúra, amelynek „szörnyűségeit a mai napig

nem tudtuk, nem is lehetett feldolgozni”. A kommunizmus és a nemzetiszocializmus két olyan emberellenes rendszer volt, amelyeknek az alapja a felfoghatatlan gonoszság volt. Mindkét szisztéma hazugságra épült: a jövőben jólétet ígért, miközben milliókat megnyomorított – mondta. Kásler Miklós emlékeztetett, hogy Magyarország, Lengyelország és Litvánia egyaránt megszenvedte mind a kommunizmus, mind a nácizmus pusztításait. Ezen országok kezdeményezésére 2011 óta emlékeznek meg augusztus 23-án a két totális diktatúra áldozatairól. A hit, az erkölcs lefokozása a francia forradalomban politikai és társadalmi téren diktatúrához vezetett. A forradalom „vérgőzös fejű és véreskező gyermekei” egymást ölték meg – hangoztatta. A miniszter kijelentette, hogy Magyarország ellentmondott és ellentmond a totális eszméknek. Kásler Miklós szerint a rendszerváltás időszakában az egész térséget figyelembe véve a magyar ellenzék, majd 1990 után az Antall-kormány tette a legtöbbet a kommunizmus felszámolásáért.

Schmidt Mária, a Terror Háza Múzeum főigazgatója kijelentette, hogy a kommunizmus és a nácizmus egy töről, ugyanabból a „mételyből” fakad: az emberi gonoszságból. Egy a lényegük: tagadni mindent, ami emberi, szabad és demokratikus – mondta. Közölte, 1989-90-ben, az antikommunista forradalom során, a diktatúra lerázásakor abban reménykedtek, hogy eljön az igazságtétel, és a szabad nyugati világban is elismerik, hogy ami Magyarország térségében történt, ugyanolyan súlyos volt, mint amit a náci rendszerben követtek el. Azonban több mint két évtizedet kellett várni, hogy 2011-től végre közös emléknapon lehessen fejet hajtani a totalitárius diktatúrák európai áldozatai előtt. Úgy fogalmazott: a „Hitler-Sztálin-paktum”, a két rendszer összefogása egyértelművé tette, hogy az ideológiai különbségek csupán felületesek és látszólagosak. Nehéz megérteni, hogy a diktatúrák miként tudtak megteveszteni annyi gondolkodó embert – vélekedett Schmidt Mária. A vezetők az első pillanattól a terror és a félelem szövetségében

rendszerével tartották fenn a hatalmukat. Pusztulásra ítélték közösségeket, egyenlőség helyett dupla fejadagot osztottak a pártkádereknek, miközben a legabszurdabb kényszerek pókhálójával szőtték át a társadalmat – nyomatékosította. „Tetteikre és szavaikra nincs mentség” – hangoztatta a főigazgató, hozzáfűzve: a diktatúra kiszolgálóinak semmi keresnivalójuk nincs közöttünk.

Schmidt Mária szerint az Európai Unió vezetőinek körében is mintha reneszánsz lenne a kommunizmusnak. A főigazgató hangsúlyozta: szintén meg kell emlékezni a hősről, akik szembeszálltak az elnyomó struktúrákkal.

M. Kiss Sándor, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum tudományos főigazgató-helyettese azt mondta, hogy a Gulag-táborokat az embereket átnevelő intézményeknek nevezték, az áldozatokról pedig úgy fogalmaztak, hogy ahol fát vágnak, ott hullik a forgács. A diktatúra az diktatúra, a gyilkosság pedig gyilkosság, akármilyen elv nevében történjék is – jelentette ki. A kommunista és a náci rendszerben csupán a gyilkolás technikája különbözött – vélekedett M. Kiss Sándor. A tudományos főigazgató-helyettes szerint 1990-től új útra lépett az ország.

Rafał Rogulski, a magyar, a német, a lengyel és a szlovák kulturális miniszter által 2005-ben megalakított Emlékezet és Szolidaritás Európai Hálózata elnevezésű történettudományi szervezet titkárságának vezetője azt mondta, évek óta azért dolgoznak, hogy augusztus 23. olyan szimbólumként rögzüljön, amely felidéri az áldozatok emlékét. Az emléknap „hideggleléses borzongást” idéz el azokban, akik ismerik a történelmet – fogalmazott.

A rendezvényen felszólalt Galgóczy Árpád költő, műfordító, Gulag-túlélő, valamint Tóth István tanár, egykori Gulag-fogoly is.

Kulturális programok színesítették a rendezvényt, amelyen több államtitkár is jelen volt – mások mellett Rétvári Bence, az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára, illetve Nagy Anikó, a tárca egészségügyért felelős államtitkára –, valamint számos nagykövet is. A résztvevők egy-egy szál fehér rózsát helyeztek el a Cipők a Duna-parton emlékműnél.

Az ünnepség közös mécsesgyújtással zárult a Terror Háza Múzeumnál.

■ Forrás: MTI

Méltó búcsú a háború vétlen áldozataitól

Megkapták a végtisztességet azok a civil áldozatok, akik az 1945. március 28-i soproni bombatámadásban veszítették életüket. Tömegsírjuk az Árpád utcában végzett ásások során került felszínre. Nyolc-tíz civil maradványait, köztük az evangélikus Göschl Nándor csontjait augusztus 22-én egyházi szertartással temették újra.

A rekkenő hőségben is beleborzong az ember, hogy 2018 augusztusában a második világháború áldozatainak temetésén vesz részt. A Szent Mihály temetőben a már létező tömegsír, ahol kétszázhatvanan alusszák örök álmukat, most újra meg kellett nyitni. Az Árpád utcában tervezett parkolóház területének régészeti feltárása közben ugyanis tavaly kerültek felszínre azoknak az 1945 tavaszán eltemetett civileknek a maradványai, akik a március 28-i bombatámadásban veszítették életüket.

– Még mindig hordozunk háborús sebeket. A bombatámadás után sokakat egyházi szertartás nélkül kellett elföldelni. Most is csak Isten tudja pontosan, kiknek a földi maradványait rejtje a koporsó – mondta többek között a szertartáson Pelikán András evangélikus lelkész.

Merthogy a hagyományörző katonák, az egyházak, a város képviselői és több emlékező soproni által kísért koporsó a régészeti feltárás során talált és szétválogatott csontokat őrző dobozokat rejtje. Nem is lehet tudni pontosan, hány sopronit búcsúztattak az élők: nyolcat-tízet. Közülük egyetlenegy tudtak ép csontváza és a precízen vezetett anyakönyv alapján nagy biztonsággal azonosítani.

– Távoli rokonunk ugyan, de a család emlékezett rá, hogy valahol a tűzoltólaktanya közelében temették el a bombázás áldozataként. Az evangélikus anyakönyvből derült ki, hogy légnyomás végzett vele. Göschl Nándor szőlőműves negyvenhét éves volt akkor – mondta el Krisch András, a Soproni Evangélikus Egyházközség Gyűjteményeinek gyűjteményvezetője, aki a leszármazottakat képviselte az újratemetésen.

– Az ember önistenítő vállalkozásainak mindig vannak áldozatai. Most a háború méltó módon el nem temetett áldozatait mondunk imát; ha az élőtől elvették életét, legalább holtában kapja meg a végtisztessé-

seget – búcsúzott az áldozatoktól Filotás Júlia református lelkész.

Horváth Imre városplébános közös imára buzdítva kérte: a névtelen soproniakról búcsúzva gondoljunk arra, nincs az életnek olyan sötét helyzete, amelyet később ne fordíthatnánk jobbra.

FOTÓ: KISALFÖLD

A Sopront 1945. március 28-án ért bombatámadásnak sok halottját temették el április 9-én. Méltó búcsúra akkor nem volt idő, de dr. Németh Alajos katolikus pap *Sopron könnyes-véres dátumai* című visszaemlékezése szerint igyekeztek minden halottat szentelt földbe tenni, még ha ideiglenesen is. Az Árpád utcai tömegsírokat a háború után két évvel exhumálták, akkor kerültek a holtak a Szent Mihály temető tömegsírjába. Viszont hetvenhárom évvel a háború után még mindig kerültek elő csontok, nemcsak civil, de katonai maradványok is. Ez utóbbiakat tavaly a Honvédelmi Minisztérium szállíttatta a központi katonai temetőbe Budaörsre.

■ Forrás: Nagy Márta / Kisalföld.hu

BEMUTATKOZIK A CEGLÉDI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Kovásznak lenni a városban

Cegléd egyik legszebb középületét, a város központjában, a mai Szabadság téren magasodó evangélikus templomot 1896. október 31-én vehették birtokba a hívek; tervezője Stehlo Ottó volt. A templom előtt Kossuth-szobor áll (Kossuth, aki maga is evangélikus volt, 1848 szeptemberében a piactéren mondta el egyik híres toborzó beszédét).

A ceglédi evangélikus gyülekezet nevezetes tagjai közé tartozott Török József lelkész, aki 1874-től 1915-ig állt a közösség élén. Cegléden született Raffay Sándor, akít 1918-ban iktattak be a Bányai Egyházkerület püspöki székébe; a tisztséget 1947-ig töltötte be. Cegléden szolgált lelkészként 1931-től 1941-ig Wolf Lajos, a későbbi Ordass Lajos püspök, akinek a nevét nem csak a hívők ismerték ebben az országban.

Az evangélikus egyházhoz tartoztak a ceglédi Gombos család tagjai is; dr. Gombos Lajos 1907-től 1919-ig a város polgármesteri tisztségét töltötte be. Utóda, dr. Sárkány Gyula, aki 1919-től 1944-ig irányította a várost mindenki meglepésére, szintén evangélikus volt. A város és az evangélikus egyházközösség már ak-

koriban is aktívan együttműködött, mint ahogyan ma is.

A település középületein és a templomban számos emléktábla emlékeztet az egyházközösség múltjára és jelenére. Közülük a legutóbbit a parókia Szolnoki úti bejárata mellett helyezték el 2007-ben, jelölve annak, hogy megújult a hivatal épülete is. A templom környéke, az Ordass Lajos köz 2016-ban szépült meg; a NÁNA Építész Stúdió jóvoltából különleges hangulatú tercske alakult ki itt, amely a város szíve lett.

A templom első orgonáját Bakos Károly építette. Az új orgona 2014-ben szolgált meg először; Fassang László orgonaművész szerint Johann Sebastian Bach arnstadti orgonája adta a mintát a hangszerhez. A templomban rendezett koncertek a ceglédiek kedvelt programjai közé tartoznak.

2017-ben a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója alkalmából meghirdetett, *Városom reformációja* elnevezésű városkommunikációs pályázat első helyezettje lett a gyülekezet azzal az ötlettel, amellyel az egész Ceglédet mozgósítani tudta: minden helybeli közösséget, intézményt arra hívott föl, hogy díszítse

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

evangélikus templomból. Igét hirdet Szlauk Orsolya lelkész.

Szeptember 16-án, a Szentháromság ünnepe utáni 16.

vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a ceglédi

fel saját épületének kapuját, ajtaját, emlékeztetve Luther 95 tételére és arra, hogy a reformátor ajtót nyitott a változásra és a megújulásra.

A mai gyülekezet aktív közösségi életet él, presbitériuma és tagjai folyamatos szolgálatot végeznek a gyülekezetért, a városért. Az evangélikus közösség megújuló ifjúsági, kulturális és lelki élete az ökumenikus és a városi közösség életének is fontos része. Török József egykori lelkész mondta: „...hiszem, hogy Istennek ebben a városban, Cegléden – ha csak mint kovászra is – szüksége van ránk...” Bár lélekszámában ma kicsiny az evangélikus gyülekezet, híveinek ereje, tehetsége, hite révén mögötte mégis tiszteletre méltó múlt, előtte ígéretes jövő áll. ■

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Idén is 72 óra kompromisszum nélkül

A három történelmi keresztény egyház tizenegyedik alkalommal rendezi meg a 72 óra kompromisszum nélkül elnevezésű szociális önkéntes ifjúsági akciót hazánkban október 11–14. között. Az esemény közös összefogásra hívja Magyarország fiatalságát, hogy együtt tegyenek másokért, környezetünkért. A rendezvény fővédnöke Bőjte Csaba ferences szerzetes.

A 72 óra kompromisszum nélkül akció a fiatalokat, elsősorban a középiskolás és az egyetemista korosztályhoz tartozókat hívja meg, hogy október második hétvégéjén tegyék szabaddá magukat, és segítsenek ott, ahol szükség van rá. A kezdeményezés célja felhívni a társadalom figyelmét a fiatalok erejére, elkötelezettségére, lelkesedésére és segítőkészségére. Az akció évről évre hét-nyolcezer fiatalot mozgat meg, akik országsszerte több mint háromszáz önkéntes projektet valósítanak meg.

Az ország bármely pontján élő diákok a 72ora.hu honlapon már regisztrálhatnak az eseményre, az oldalon várják önkéntes csoportok, iskolák, osztályok, plébániák, gyülekezetek, közösségek jelentkezését. A vállalkozó szellemű fiatalok az

októberi hétvégére feladatokat kapnak: intézmények, játszóterek felújítását, erdőtakarítást, szociális segítségnyújtást, kulturális műsorok szervezését különböző közösségeknek (fogytékkel élők, idősek stb.). Mindezek olyan tevékenységek, amelyek iskolai közösségi szolgálatként is végezhetőek. A szervezők augusztus 31-ig várják önkéntes szervezők jelentkezését is helyi koordinátori, szervezői és segéd-szervezői feladatokra.

A megmozdulás „Több vagy, ha adsz!” szlogenje rávilágít: a szervezők és a résztvevők számtalanszor megtapasztalhatták az elmúlt években, hogy amikor önzetlen segítségnyújtásra vállalkozunk, mindig képesek vagyunk többet adni, mint gondoltuk volna. Ahogyan az idei bibliai mottó is üzeni: „Adjatok, és akkor ti is kap-

tok. Jó, tömött, megrázott és túlcsonduló mértékkel mérnek öletekbe. Mert amilyen mértékkel ti mértek, olyannal mérnek majd nektek is.” (Lk 6,38; Szent István Társulati Biblia fordítása)

■ Forrás: 72ora.hu

Lutheránus templomra is szavazhatunk

Keresik Szabolcs-Szatmár-Bereg megye hét csodáját. A Szabolcs Online-on olyan természeti vagy épített értékre, örökségre, műemlékre, egységes településrésze, tájegységre vagy egyedi, exkluzív látványosságra várják az ajánlásokat, amelyek a vélemények szerint a megye legszebbjei. A napokban a nyíregyházi evangélikus Nagytemplomra is érkezett javaslat.

A Szabolcs Online csodakeresést meghirdető szerkesztősége meghosszabbította a szavazás határidejét, így a jelöléseket szeptember 10-éig várják a Kelet-Magyarország című napilapban megjelenő szelvényen (postacím: 4401 Nyíregyháza, Dózsa György út 4–6.), de a Szabolcs Online-on (Szon.hu/7csoda/3929739) és a Digitális Kelet oldalán (Kelet.hu/7csoda) is küldhetnek javaslatokat az olvasók.

A játékra már jelölték a nyíregyházi evangélikus Nagytemplomot, amelyről a következő ismertető jelent meg a honlapon: „Magyarország egyik legnagyobb evangélikus temploma Nyíregyházán található, története a 18. századra nyúlik vissza. Az alapkövet 1784. március 25-én tették le, majd 2 és fél év múlva, 1786. októ-

ber 22-én, a reformáció ünnepe előtt egy héttel szentelték fel. A templom egyszerű, díszítéstől mentes volt, belseje ridegséget árasztott. A gyülekezet folyamatosan a bővítésen fáradozott a felszentelésétől egészen 1936-ig, amikor végleges külső-belső megjelenését elnyerte.

A templom a város legrégebbi épülete és egyik legértékesebb látványossága. Homlokzati síkjából jelzésszerűen kilépő tornya 51 méter magas. Sisakja ütemes vonulatú, négy párnatagos építmény, csúcsán a toronygömbbel, napmotívummal és csillaggal. Főhomlokzati oromfalának finom, íves vonalvezetése teszi mozgalmassá a homlokzatot, amit még fokoz a népies növényi ornamentikával díszített, oszlopos kapuzat a föléje boruló, meglehe-

tősen furcsa, középen áttört timpanonnal. A bejárat feletti felirat: »Erős vár az Úristen.« A templomtér jellegét tekintve megállapíthatjuk, hogy érdekes módon ötvöződik a párhuzamos és a centrális elrendezés. A padok elrendezése centrális, vagyis a hajó felénél elhelyezkedő szószék köré rendeződik, s azt mint egy nagy család veszi körül, ugyanakkor fontos, hogy egyetlen pad sem fordít háttal az oltárnak. Az oltárépítmény, amely egyes feltételezések szerint a máriapócsi görögkatolikus templomból került át ide, 1780 körül készült, rokokóba hajló, barokk alkotás.

Nevezetes a homlokzaton látható, 12 harangból álló harangjáték, amely az 1999-ben készült pesti Deák téri harangjáték mellett az első és egyedüli a magyarországi evangélikus templomok között. 1928-ban készítette Szlezák László harangöntő. A harangokra a következő felirat került: »Nyíregyháza város közönségének tulajdona 1927. augusztus.«”

■ Forrás: Szon.hu

Oroszlány kultúrájáért díjat kapott a helyi evangélikus gyülekezet

Több mint egy évtizede alapította a Za Oroslánsku Kultúru – Oroszlány kultúrájáért – díjat a Falu Hagyományörző és Kulturális Egyesület, amelyet minden évben a falunap programjainak keretében nyújtanak át az azt kiérdemlő személyeknek, csoportoknak, együtteseknek, családoknak. Az idei évben Csikos Lajosné, Korán János, az Oroszlányi Evangélikus Egyházközség és Schäffer Mihály vehette át az elismerést.

Az Oroszlányi Evangélikus Egyházközséget azzal az indoklással díjazták, miszerint az egyházközség mind a szlovák

önkormányzatnak, mind a Falu Hagyományörző és Kulturális Egyesületnek a munkájához rendszeresen kapcsolódik a szlovák hagyományok ápolásában, őrzésében. Gazdagítja és emeli a rendezvények színvonalát, különösen a két-nyelvű szlovák-magyar

istentiszteletek tartásával, a régi temetőkerthi megemlékezésekkel. A település közösségének fontos lelki irányítója a szlovák ősökre való visszaemlékezésekkel, a szlovák nyelv ápolásával, valamint a falusi értékek felmutatásával.

■ Forrás: Oroszlany.hu

ORATIO OECUMENICA

Vigasztaló Istenünk, mindenható Atyánk! Annyi a baj és a szomorúság körülöttünk, mi mégis tudjuk és hisszük, hogy el nem múló szeretettel gondolsz ránk, és hordozod életünk nehézségeit. Hallgasd meg könyörgésünket akkor is, ha szavaink erőtlenek, akkor is, ha hálátlannak tűnünk, és akkor is, ha a te terveid nagyobbak, jobbak és előremutatóbbak a mieinknél!

Urunk, köszönjük a múlt nyári napok emlékeit. Köszönjük a felüdülést, köszönjük a mosolyokat, a találkozásokat, az élményeket.

Köszönjük, Urunk, a tőled kapott lendületet és a tenni akarást, amelyre a tanév és az egyházi munkaév kezdetén oly nagy szükségünk van. Kérünk, légy velünk akkor is, amikor azt érezzük, hogy „minden kezdet nehéz”! Légy velünk vigasztaló és erőt adó Szentlelkeddel, hogy mi is vigasztalni, bátorítani tudjuk a ránk bízottakat!

Kérünk, Istenünk, légy irgalmaddal azokkal is, akiknek felüdítő élmények helyett a betegség, a félelem, a szorongás, a nélkülözés és a magány jut eszükbe a nyárról! Légy, Urunk, azokkal, akikre fájó szívvel gondolunk, és kérve kérünk, vigasztald a bánkódókat, segítsd fel az elesetteket! Őrizd meg szereteteinket, őrizd meg gyülekezeteinket, őrizd meg egyházadat, őrizd meg minket kegyelmesen!

Urunk, a tanév kezdetén könyörgünk hozzád a gyermekekért, a kicsinyekért is és mindazokért, akikre rábíztad őket. Adj csillogó szemet gyermekeinknek otthonaikban, a bölcsődékben, az óvodákban és iskolákban egyaránt! Adj melléjük olyan nevelőket, akik nem fásultan, hanem örömmel és legjobb tudásuk szerint végzik munkájukat!

Halld meg, Urunk, töredekes, emberi szavainkat, halld meg könyörgésünket! Légy vigasztaló Lelkeddal jelen közöttünk, légy velünk életünk minden napján! Jézus Krisztusért kérünk. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),
- TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),
- DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),
- KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),
- STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: KISS TAMÁS

9 770133 130004

Szentháromság ünnepe után 16. vasárnap

2Kor 1,3-7

Van-e vigasztalás?

Egy társaságban arról folyt a beszélgetés, hogy vajon az egyik ember meg tudja-e vigasztalni a másikat. A téma szokványosságától megriadva pikírtan szoltam közbe:

- Senki sem képes megvigasztalni egy másik embert!
- Csodálkozva néztek rám.
- Miért, neked nem ez a szakmád?

Lelkész vagyok. Viszont voltak érveim. Ha valaki nekiáll, hogy a másik életéhez hozzászóljon, akkor azt kellene éreznie, amit ő érez. Ez képtelenség! Vigasztalás idején mindenki a maga életét hozza elő, vagy legalábbis a maga szempontjából nézi a másik sorsát. A leghalásosabb mondat ilyenkor: „Pontosan tudom, mit érzel.”

Kedvemre a vita felélénkült. Valaki azt mondta, a vigasztaláshoz nem kell teljesen belehelyezkednünk a másik életébe, elég, ha szeretjük. Valaki példákat mondott, hogy hányféle vigasztalásról lehet tudni. Amikor már nagyon lánogolt, akkor azt mondtam: „Én nem állítottam, hogy nincs vigasztalás.”

Dávid, Jób. Dávid teljesen összetörik, amikor fia, Amnón meghal. Nagyon sír. Aztán eltelik két év, és megvigasztalódik. Később azonban meghal a másik fia is. A neve Absolon. Ő sokszor fordult ellene. Amikor meghalt – ezt olvassuk Dávidról –, ezt mondogatta: „Fiam, Absolon! Fiam, fiam, Absolon!” Pedig gyakran az ellensége volt. A hadseregparancsnoka figyelmezteti, hogy ez a siránkozás nem méltó egy királyhoz, de ő nem tudja abbahagyni. Ki tudná őt megvigasztalni?

Gyakran gondolkodom arra, hogy miután Jób elveszítette a gyermekeit, vajon vigaszt jelentett-e számára, amit a könyv vége felé olvasunk, hogy születtek új gyermekei. Vajon tudta-e, akarta-e feledni a régieket? Azt hiszem, nem. Számára a meghalt gyermekek vigasztalhatatlan veszteségként váltak jellé: Isten és a közte levő kapcsolat jelévé. És a legfontosabb kérdés, vajon van-e értelme velük kapcsolatban vigasztalásról beszélni. Hiszen végtelen a fájdalmuk. Ha nem az, magától is megoldódik; ha az, akkor nincs ember, aki segíteni tudna.

Tíz vigasztalás. Nagyon impulzív levél a második korintusi. Tele van érzellemmel, feldúltsággal, talán kiabálással és feszültséggel is. Pál számára ez egy fontos gyülekezet. Szeretné elmondani nekik, hogy nem könnyű a sorsa. Az elmúlt időkben sok halálos veszedelem érte, épphogy csak megúsza. Tudja, hogy minden ilyen megmenekülés Krisztus-bizonyíték is, hiszen mi másért élhetnének tovább, mint a küldetésért? Talán nem konkrét bebörtönzésekről vagy vadállatokról kell itt beszélnünk, hanem arról, amit a keresztény ember Krisztusban él. Tele van súrlódással. Ezt jelenti az a szó, amelyet szövegünk szorongattatásként hoz.

Hogy van-e ebből feloldódás, az azért is fontos, mert a levél később Pál és a gyülekezet közti súrlódásról szól. Éppen ezért olyan szenvedélyes. Amikor Pál megmenekülésükről beszél, egy-

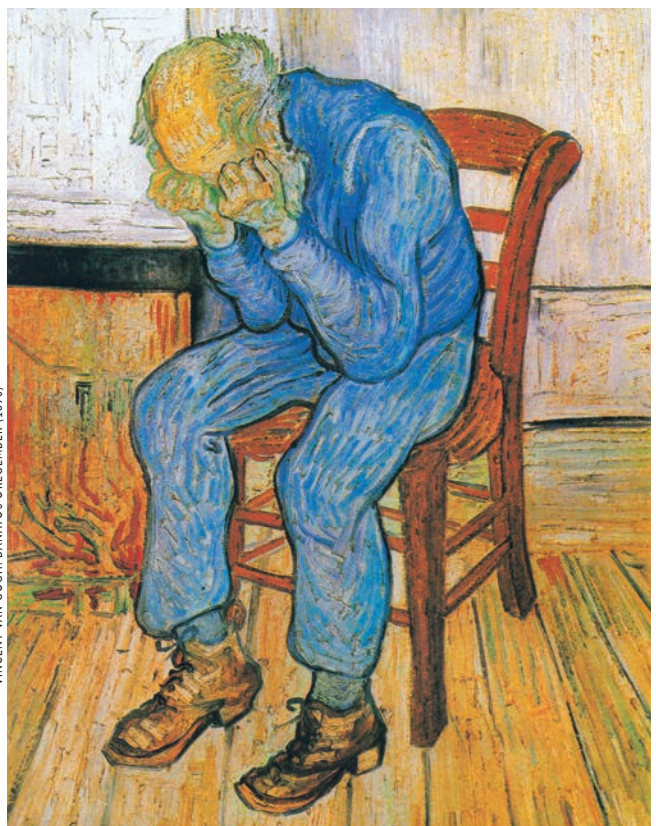
ben azt is el szeretné mondani, hogy a korinthusiakkal való súrlódásnak is el kell simulnia, hiszen a küldetés a fontos. Ki vigasztal kít? Mindenki sérült egy vitában. Ki mondja ki az igazságot? Hiszen egy vitában mindenki vét. Csak egyvalaki oldhatja fel a súrlódást, az, aki másféle szorongattatásból is kimentett: az élő Krisztus. Jelenléte a vigasztalás. Ezért írja le Pál ebben a levélkezdő imádságában tízszer a *vigasztalás* szót.

A vigasztaló Isten. Ha követése súrlódásokat teremt, ő az, aki bekötözi az így keletkezett sebeket. Tudja, mi fáj. Tudja, hol élünk át szorongattatásokat. Cserhádi Sándor gyönyörűen idézi Luthert: „Az irgalmasság Atyja és minden vigasztalás Istene, ez a mi menynevei Atyánk névjegyé.” És folytatja: „...aki egy haragvó Istent fest a falra, az nem tud semmit Krisztus országáról, és nem tartozik ebbe az országba. Mert az semmiképpen sem rímel, hogy én keresztény vagyok, és ugyanakkor nem tudom, mi van Isten névjegyére írva.” (Cserhádi Sándor: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele*, Luther Kiadó, 2009, 45. o.)

Továbbra is kitarokt emellett, hogy ember az embert nem tudja megvigasztalni, ahhoz túl önzők vagyunk. De létezik Krisztus vigasztalása. Ennek az embereivé lehetünk. Mert ez tele van irgalommal, megbocsátással és emberközeliséggel.

■ KOCZOR TAMÁS

Imádkozzunk! *Bátoríts, hogy krisztusi vigasz legyünk a vigasztalásra váróknak! Ámen.*

VINCENT VAN GOGH: BÁNATOS ÖREGEMBER (1890)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szepember 16.) Fordulj hozzánk, Uram! Meddig késel? Könyörülj szolgálaidon! Zsolt 90,13 (Jn 16,22; Jn 11,1[2]3.17–27[41–45]; 2Tim 1,7–10; Zsolt 37,1–20) Rettenetes dolog várni valamire, ami késik. Mert már itt kellene lennie, már túl kellene, hogy legyen rajta. Késik a vonat, amellyel szerettemhez mennék már. Késik a vizsgáztató a vizsgáról. Késik az orvos az eredménnyel, amely sorsdöntő. És igen, sokszor érezzük azt, hogy Isten segítsége is késik. Minél inkább így érzünk, annál inkább azonosulunk a zsoltáros érzéseivel, gondolataival. Ne késs már, Uram! Fordulj hozzánk, könyörülj rajtunk!

Hétfő (szepember 17.) Megszabadítom őket minden vétküktől, amelyet elkövettek, és megtisztítom őket. Az én népem lesznek. Ez 37,23 (Jel 1,5–6; Róm 6,18–23; Préd 4,17–5,6) Régebben sokszor láttam, ma már ritkábban találkozom ezzel a figyelmeztető táblával egy-egy intézményben: „Ügyeljen a tisztaságra!” A mai ember külsőleg ügyel is életének tisztaságára, ápoltságára. Nem véletlen a sok-sok fodrász- és szépségszalón. Nem véletlenül állnak sorok még az autósó előtt is. Mert a külső tisztaságra igényesek vagyunk. De igaz-e ez lelki értelemben? Ügyelünk-e lelkünk, hitünk tisztaságára? Nem vagyunk-e ebben igénytelenebbek, elhanyagoltabbak? Istenünk tisztító bocsánatára naponként rászorulunk. Tudjuk, hogy népeként kegyelmi ajándékával lehet csak teljessé az életünk.

Kedd (szepember 18.) Amit tehát ti kezdettől fogva hallottatok, az maradjon meg bennetek! 1Jn 2,24a (1Sám 3,9; Ézs 38,9–20; Préd 5,9–19) Fogyasztói társadalmunkban nem cél a megtartás. A cél a mindig új megszerzése. Hitéletünk is könnyen esik e fogyasztói csapdába. Új és új hitelményekre vágyunk. Új és új tanítást hallgatnánk. Újabb és újabb közösséget ismernénk meg. Pedig megtartani valamit, megmaradni valamiben sokkal nagyobb erővel bírhat. Isten meg is adja nekünk azt, amiben megmaradhatunk. Azt az ígét, amely kezdettől fogva hangzik, és amelyet hallhatunk. Maradjon ez meg nemcsak az eszünkben, hanem szívünkben és legfőképp mindennapjainkban, életté formálva a napok sorát.

Szerda (szepember 19.) És Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat Krisztus Jézusban. Fil 4,7 (Zsolt 65,8; ApCsel 9,36–42; Préd 6,1–12) Veszélyesek ezek a minden istentiszteleten hallott ígék. Hiszen hajlamosak vagyunk rájuk az ismertségük miatt kevésbé figyelni. Ezt már ismerem. Tudom, mi fog következni. A gyülekezet szinte együtt mondja a lelkéssel ezeket a szavakat. Pedig el-

mélyedhetünk abban, milyen sokat jelenthet számunkra ma is Isten felfoghatatlan békessége. Milyen sokat jelenthet Istennek Krisztusban megőrző kegyelme. Szívünket és gondolatainkat, sőt egész életünket járja át az ő békessége!

Csütörtök (szepember 20.) Krisztus Jézus [...] megtörte a halál erejét, és az evangélium által világosságra hozta az elmúlhatatlan életet. 2Tim 1,10 (Zsolt 49,16; Fil 1,19–26; Préd 7,1–14) A nagypéntektől húsvét hajnaláig történeteket Pál ezzel a mondatlallal összegzi. Mindazt, ami az ember számára teljesen láthatatlanul történt. Elrejtetten, titokban küzdött meg Krisztus a halállal. „Ilyen bajvívás nem volt még” – énekeljük gyönyörű húsvéti korálunkban (EÉ 215,3). Ebben a harcban Krisztus győz a halálon. Leküzdötte, elnyelte, megcsúfolta. Ami pedig láthatóvá lett először a sírhoz sietők, majd a tanítványok, később minden ember számára, amit Isten világosságra hozott, az az örök élet.

Péntek (szepember 21.) Fogta tehát az Úristen az embert, és elhelyezte az Éden kertjében, hogy művelje és őrizze azt. 1Móz 2,15 (Mt 5,5; Jel 2,8–11; Préd 11,1–10) Az első emberpár ideális feltételek között indul az életnek. Az Édenben minden adott, ami a gondtalan élethez szükséges. Sokak számára meglepő, hogy az embernek már ott és akkor dolgoznia kell. Teremtettségünknel fogva része életünknek a munka, amelyet végeznünk kell. Luther Márton szerint pedig a munkát nem is azért végezzük, hogy jutalmat, azaz fizetést kapjunk érte, hanem azért, mert Isten ezt parancsolta nekünk. A jutalom, a fizetés már csak olyan ráadás, amellyel Isten megajándékozik, amelyre Jézus szerint is méltó a munkás.

Szombat (szepember 22.) Hű az Isten, nem hitszegő, igaz és egyenes ő. 5Móz 32,4b (1Jn 1,5; Róm 4,18–25; Préd 12,1–14) Hűség, igazság, egyenesség. Három olyan erény, amelynek erőteljesebb jelenléte teljesen meg tudná változtatni mindennapjainkat. Három olyan erény, amely mai, morális deficittel küzdő világunkban hiánycikké vált. Hűség, igazság, egyenesség. Ezeket relativizáljuk, valamihez, valakihez képest tartjuk meg és vesszük komolyan. Pedig van ennek abszolút mértéke is. Mégpedig Istennél. Aki Jézusban a teljességét mutatta meg a hűségnek. Mindhaláláig hű maradt Jézus Atyja szándékához. Egészen a keresztségig nően képviselte az igazságot, nem foglalkozva azzal, mennyire előnyös ez számára. Egyenessége pedig zsinórmértékként maradt meg számunkra. Hűség, igazság, egyenesség. Jézusban nekünk üdvösséget hozott, és életünket jobbitó, közösségeinket gyógyító erővel hathat ma is.

■ NAGY ZOLTÁN

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

A Galántai Pincészet díjnyertes borai

Evangélikus
termelői borok
vásárolhatók
a Luther Kiadó
könyvesboltjában
és webshopjában.

LUTHER KIADÓ

Webáruház

Webáruház | Könyvek | Folyóiratok | Kiadó | Könyvklub | Információk | Kapcsolat | Letöltés | Események

A Luther Kiadó webáruházában egyszerűen, könnyen és gyorsan vásárolhat, és teljeskörűen veheti igénybe a kiadó online szolgáltatásait.

- Kényelmesen vásárolhat a kiadó könyvkínálatából néhány kattintással.
- A hagyományos fizetési módok mellett augusztustól közvetlenül bankkártyával is fizetheti rendelését.
- Előfizethet a kiadó lapjaira, folyóirataira (Evangélikus Élet, Lelkipásztor, Credo) az előfizetési űrlapok kitöltésével.
- Beléphet a Luther Könyvklubba a tagsági nyilatkozat űrlapjának segítségével, hogy törzsvásárlóként igénybe vehesse a klubtagsággal járó előnyöket és kedvezményeket.
- Első kézből értesülhet a kiadó új kiadványairól, kedvezményes akcióiról, könyvvásáraitól, rendezvényeiről.
- Online vásárlásai során érvényesítheti kedvezményre jogosító kuponkódjait.
- Hozzáférést nyer a kiadó letölthető anyagaihoz.

Regisztráljon a Luther Kiadó webáruházában!

<https://bolt.lutherkiado.hu/>

Legújabb termékek

3500 Ft

A lutheri reformáció 500 éves öröksége
Tanulmányok a lutheri reformáció 500 éves történetének örökségéből

4990 Ft

Szavak és hallgatások az imádságban
Tanulmányok az imádság témakörében

4900 Ft

Kapcsolat

Luther Kiadó

1085 Budapest, Üllői út 24.
Telefon: 1/317-5478
Mobil: 20/824-5518
E-mail: kiado@lutheran.hu

Könyvvásárlás, rendelés

Személyesen

Evangélikus könyvesbolt

1085 Budapest, Üllői út 24.
Telefon: 1/411-0385
E-mail: kiado@lutheran.hu
Nyitva hétfőtől péntekig 9.00 és 17.00 között

Megrendelés

Webáruház:
<http://www.lutherkiado.hu/bolt>
E-mail: kiado@lutheran.hu